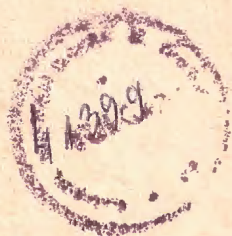
matteo carcassi

METODĂ DE CHITARĂ

editura muzicală

78

matteo carcassi

METODĂ DE CHITARĂ

București, 1980

EDITURA MUZICALĂ

Traducere de I. EFREMOV

Control ştiinţific şi tehnic de ŞT. FREISCHBERGER

Coperta de AUREL BULACU

Această metodă s-a tipărit după:
МАТТЕО КАРКАССИ

ШКОЛА ИГРЫ
на шестиструнной гитаре

Перевод Н. РОЖДЕСТВЕНСКОЙ
Под общей редакцией А. ИВАНОВА-КРАМСКОГО
Всесоюзное издательство „Советский композитор"
Москва, 1971

PREFAȚĂ

Cînd am început să scriu această metodă nu mi-am propus să elaborez o lucrare științifică. Am urmărit doar să prezint mai accesibil studiul chitarei și am întocmit un plan care să ofere posibilitatea unei însușiri mai aprofundate a tuturor particularităților acestui instrument.

Îndelungata experiență, pe care am căpătat-o în decursul activității mele pedagogice, m-a înarmat cu o serie de cunoștințe practice și foarte folositoare pe care am dorit să le expun în scris. Am depus multă sîrguință să-mi aștern materialul acumulat într-o succesiune în așa fel ordonată încît chiar un elev care inițial nu ar avea nici o noțiune despre instrument să poată învăța să cînte la chitară și să nu întîmpine, de la primul și pînă la ultimul studiu, dificultăți deosebite, pe care, de altfel, le întîlnește chiar în procesul studiului.

Fără să neglijez însemnătatea poziției mîinii stîngi (element asupra căruia mă voi opri amănunțit) mi s-au părut însă întotdeauna mai importante procedeele mîinii drepte, care imprimă cîntului strălucire și siguranță.

Poziția acestei mîini am descris-o în partea a doua a lucrării în capitolul „Poziții".

Partea a treia, de o deosebită însemnătate, este alcătuită din 50 de piese, în diferite caracteristici, expuse într-o anumită succesiune.

Toți cei care, cît de cît, sînt animați de dorința de a învăța să cînte la chitară, studiind cu atenție, de la început și pînă la sfîrșit, metoda mea, vor reuși să obțină o imagine completă asupra tehnicii executării la acest instrument.

MATTEO CARCASSI

TABELUL DE BAZĂ A DISTRIBUIRII NOTELOR PE TASTIERA CHITAREI

GAMA NATURALĂ PE FIECARE COARDĂ

Distanța cuprinsă între barele de pe tastiera chitarei este egală cu un semiton

coarda 1 — mi fa sol la si do re mi fa sol la si

—"— 2 — si do re mi fa sol la si do re

—"— 3 — sol la si do re mi fa sol la

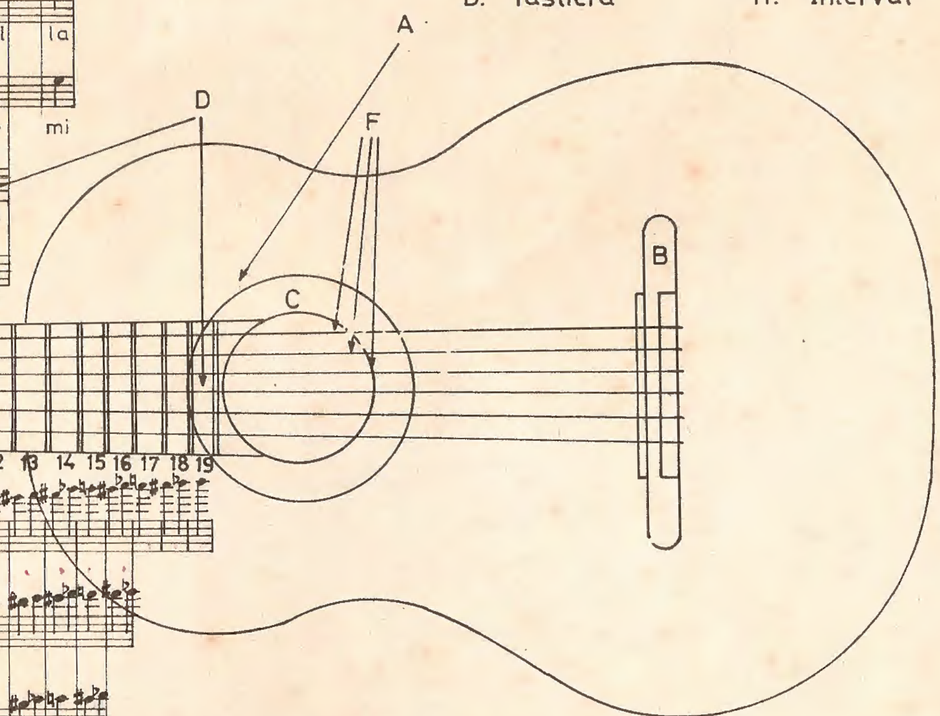
—"— 4 — re mi fa sol la si do re mi

—"— 5 — la si do re mi fa sol la

—"— 6 — mi fa sol la si do re mi

Descrierea instrumentului

A. Fața
B. Călușul
C. Rozeta
D. Tastieră
E. Cuie
F. Coarde
G. Prăguș
H. Interval

Fiecare portativ reprezintă una din coardele chitarei

coarda 1 — sau

- 2 — sau

—"— 3 — sau

—"— 4 — sau

—"— 5 — sau

—"— 6 — sau

Gama cromatică pe fiecare coardă

PARTEA ÎNTÎI

NOŢIUNI GENERALE

Chitara are şase coarde din care primele trei sînt din intestine, iar celelalte trei din mătase înfăşurate în fir metalic.

Notă: Coardele, despre care vorbeşte Carcassi, nu se mai folosesc. În prezent se întrebuinţează coarde din nylon care nu sînt cu nimic mai prejos de cele din intestine sau mătase.

Toate coardele sînt acordate în cvartă, cu excepţia coardei a doua care se acordează în terţă mare faţă de coarda a treia.

AŞEZAREA

Pentru ca chitara să fie ţinută corect trebuie ca executantul să se aşeze pe scaun sprijinindu-şi piciorul stîng pe un scăunel, care să aibă înălţimea de 10—15 cm., iar genunchiul drept să fie înclinat spre dreapta. Genunchiul stîng rămîne în poziţia sa normală. Chitara se aşază cu scobitura ei pe femur, în aşa fel încît partea de dinainte a feţii să cadă vertical pe podea. Această poziţie oferă instrumentului trei puncte de sprijin, contribuind astfel la perfecta lui stabilitate. Mîinile nu trebuie să fie încordate.

MÎNA STÎNGĂ

Mîna stîngă sprijină uşor tastiera între degetele mare şi arătător. Vîrful degetului mare trebuie să se găsească pe partea coardelor groase, sub tastieră, pe care doar o atinge uşor. Degetele arătător, mijlociu, inelar şi mic se află lîngă prima coardă (cea mai subţire).

Mîna stîngă trebuie lăsată liberă, cotul îndepărtat de trup, urmărindu-se ca palma mîinii să fie uşor arcuită. Degetele trebuie să fie puţin răsfirate în aşa fel încît ele să poată să cadă, asemenea unor ciocănele, pe primele patru intervale. Din această poziţie ele cad pe primele trei coarde.

MÎNA DREAPTĂ

Antebraţul drept trebuie să se sprijine pe marginea chitarei, aflată între faţa şi spatele instrumentului, în dreptul căluşului. Mîna trebuie să cadă pe coarde în aşa fel încît degetele arătător, mijlociu şi inelar, ţinute într-o poziţie semicurbată, să se afle deasupra primelor trei coarde. Sunetul trebuie emis în partea de jos a rozetei.

EMITEREA SUNETULUI

Sunetele sînt emise de cele patru degete ale mîinii drepte şi anume: degetul mare, arătător, mijlociu şi inelar. În rare cazuri se foloseşte şi cel de al cincilea deget — degetul mic. De obicei coardele a şasea, a cincea şi a patra, care emit sunete joase, sînt denumite **başi**. De cele mai multe ori sunetele lor sînt emise cu ajutorul degetului mare. Sunetele celorlalte trei coarde pot fi emise, în game şi fraze melodice, cu degetele arătător şi mijlociu, schimbîndu-le succesiv la fiecare notă. Degetul inelar participă la interpretarea acordurilor, arpegiilor şi consonanţelor din patru cinci şi şase note.

Notă: Inelarul poate să particpe şi el la interpretarea melodiei la fel ca şi arătătorul şi mijlociul.

Ca să se obţină un sunet bogat şi catifelat el trebuie să fie emis ceva mai puternic, însă nu încordat, realizat cu vîrfurile degetelor (evitînd atingerea coardelor cu unghiile) şi acţionînd dintr-o poziţie perpendiculară faţă de coarde.

Notă: În tehnica actuală a cîntului la chitară există procedeul de folosire a unghiei, procedeu foarte des utilizat şi îndrăgit de chitariştii solişti. Acest procedeu imprimă sunetului chitarei un timbru pregnant şi frumos.

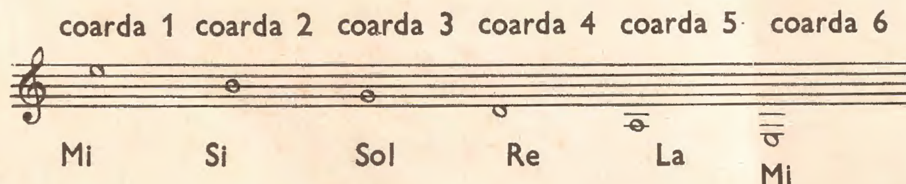
Degetul mare al mîinii drepte trebuie să lunece permanent pe coarda din care emite sunetul şi să se ridice doar atunci cînd urmează să emită un alt sunet (excepţie o formează cazul cînd coarda asupra căreia acţionează degetul este, în acelaşi timp, vibrată de un alt deget). După aceea însă degetul mare trebuie să emită sunetul coardei, fără să atingă vreo altă coardă. De multe ori degetul mare este pus să emită sunete pe coardele a treia şi a doua, iar arătătorul, mijlociul şi inelarul — pe coardele a patra şi a cincea. Cazuri de acest gen apar adesea în acorduri, arpegii, în pasaje de terţe, sexte, octave, precum şi în fraze melodice.

ACORDAREA CHITAREI

Acordarea chitarei se face cu ajutorul cuielor mecanice ce se află la capătul tastierei. Cu ajutorul lor, coardele pot fi întinse pînă se obţin sunete înalte, sau slăbite, pînă se obţin sunete joase. Prima coardă, apăsată de degetul mîinii stîngi pe intervalul al cincilea, trebuie să corespundă cu sunetul **LA** din prima octavă. Ea trebuie să sune identic cu sunetul **LA** al diapazonului. După acordarea primei coarde, în raport cu ea, urmează acordarea coardei a doua, care trebuie apăsată pe intervalul al cincilea şi adusă, ca să sune în unison, cu prima coardă, liberă. Coarda a treia se acordă în unison cu coarda a doua, pe intervalul al patrulea, coarda a patra se acordă cu a treia, a cincea cu a patra, a şasea cu a cincea, pe intervalul al cincilea. după acelaşi principiu.

ACORDAJUL CHITAREI

După acordarea chitarei, coardele corespund următoarelor sunete:

DIGITAŢIA (degetele de la mîna dreaptă şi mîna stîngă). Pentru marcarea degetelor de la mîna dreaptă şi de la mîna stîngă există notaţii corespunzătoare:

Digitaţia mîinii drepte

Degetul mare se notează cu + sau P sau ᕱ
„ arătător se notează cu . sau i sau y
„ mijlociu se notează cu . . sau m sau c
„ inelar se notează cu . . . sau a sau 6

Digitaţia mîinii stîngi

Degetul arătător se notează cu 1
„ mijlociu se notează cu 2
„ inelar se notează cu 3
„ mic se notează cu 4

Digitaţia mîinii drepte se marchează deasupra notei, sub notă şi în partea stîngă a notei.

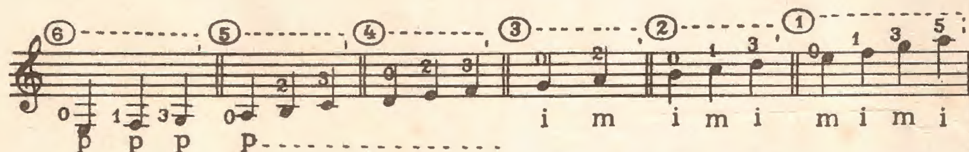
Digitaţia mîinii stîngi se marchează la fel ca şi cea pentru mîna dreaptă.

Marcarea coardelor poate fi făcută deasupra notei, sub notă sau în partea ei din dreapta.

POZIŢIILE

Numărul poziţiilor este acelaşi cu numărul intervalelor de pe tastieră. Primul deget determină şi poziţia în care se află. Cînd primul deget se află pe primul interval înseamnă că e vorba de poziţia întîi. Dacă degetul se deplasează pe al doilea interval, avem poziţia a doua etc.

PORTATIV CU INDICAREA NOTELOR CUPRINSE ÎN PRIMA POZIŢIE
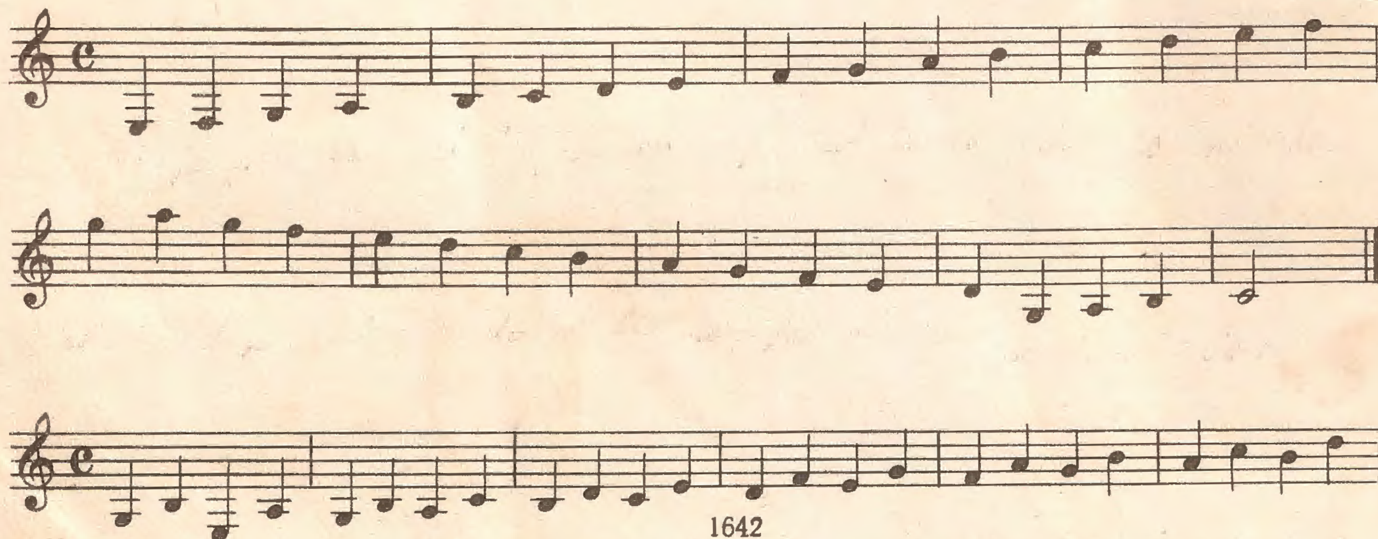

Notă:

Degetele mîinii stîngi, indicate pe portativ, corespund intervalelor.

Coardele libere se marchează cu semnul 0

EXERCIŢII ÎN POZIŢIA ÎNTÎI

EXERCIŢII CU DIEZI

coarda

⑥ 0 1 2 3 4 ⑤ 0 1 2 3 4 ④ 0 1 2 3 4

③ 0 1 2 3 ② 0 1 2 3 4 ① 0 1 2 3 4

EXERCIŢII CU BEMOLI

⑥ ⑤ ④

③ ② ①

EXERCIŢII CU DIEZI ŞI BEMOLI

ACORDURILE ŞI PROCEDEUL EMISIEI LOR

Combinarea a trei sau mai multe sunete, dispuse în terţe, se numeşte **acord.** Cînd acordul este alcătuit din trei sunete, dispuse în terţe, se numeşte **trison.** Sunetele trisonului trebuie emise cu degetele mare, arătător şi mijlociu. Dacă acordul este alcătuit din patru sunete atunci intervine, în plus, şi degetul inelar. Acordul alcătuit din cinci sau şase sunete este realizat în felul următor: degetul mare alunecă pe două sau trei coarde joase în timp ce celelalte degete emit restul de sunete. Pentru ca toate sunetele componente ale acordului să sune bine trebuie ca degetele mîinii stîngi să fie ţinute într-o poziţie semi-încovoiată în aşa fel încît ele, asemenea unor ciocănele, să cadă şi să apese strîns coardele pe intervale, fără ca să împiedice sunetul celorlalte coarde. Degetele mîinii drepte cad impetuos pe coardele ce emit sunetele, detaşîndu-se de ele doar atunci cînd coardelor urmează să li se imprime un vibrato.

EXEMPLE

Din 3 sunete | din 4 sunete | din 5 sunete | din 6 sunete

Executarea succesivă a sunetelor unui acord se numeşte **arpegiu.**
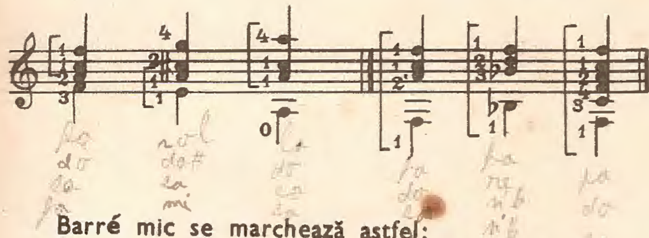
Dacă un acord urmează să fie arpegiat atunci înaintea lui se pune semnul ⌇ execuţia lui depinzînd de tempoul cerut. În tempoul mişcat, arpegiul se execută cu degetul mare al mîinii drepte care lunecă pe coarde.

1642

BARRÉ

Barré este procedeul prin care degetul arătător al mîinii stîngi apasă simultan cîteva coarde sau toate coardele.

Există două genuri de barré: mare şi mic. În barré mic primul deget apasă două, trei sau patru coarde. În barré mare primul deget apasă toate coardele. La execuţia procedeului barré, palma mîinii trebuie ridicată în aşa fel încît degetul mare să se afle sub tastieră.

Barré mic se marchează astfel:
[, sau MC1, MC4, etc.
Barré mare se marchează (?) astfel:
[, sau C1, C2, C6 etc.

ARPEGIUL

Efectul deosebit pe care-l produce acest procedeu la chitară face ca **arpegiul** să fie foarte des folosit. Sună atît de plăcut încît fără acest remarcabil procedeu cîntul la chitară n-ar avea nici un sens. Exerciţiile cu arpegii imprimă degetelor mîinii drepte forţă şi siguranţă. Pentru ca un arpegiu să fie bine executat se cere ca, înaintea executării lui, degetele mîinii stîngi să fie amplasate pe intervalele respective şi numai după aceea să se emită sunetele. După ce se va executa şi ultimul sunet al acordului, folosind procedeul arpegiului, degetele urmează să fie ridicate şi amplasate pe alte intervale, pregătind în acest fel acordul următor. Această regulă este obligatorie.

ARPEGII PENTRU TREI ŞI PATRU DEGETE DE LA MÎNA DREAPTĂ

Aceste arpegii sînt scrise pentru exerciţii cu mîna dreaptă şi servesc la însuşirea poziţiei mîinii în toate variantele. Îndată ce elevul reuşeşte să le execute destul de sigur şi de repede, poate trece apoi să studieze alte feluri de arpegii, fără să neglijeze totuşi să repete mereu aceste exerciţii. Acordurile scrise la început servesc pentru construirea a 22 variante de arpegii, ce derivă din ele.

1642

Pentru ca să fie mai uşoară studierea şi însuşirea acestor opt forme de arpegii precum şi a tehnicii interpretării lor cu mîna stîngă, în partea de sus a portativului sînt scrise, în spaţiul aceleiaşi măsuri, acordurile care urmează să se execute ca arpegii, scrise pe portativul de jos. Înainte de a trece la executarea arpegiului, elevul trebuie să ştie unde se află acordurile, adică pe ce intervale sînt ele amplasate şi ce degete urmează să fie aplicate pe respectivele intervale. Liniile curbe punctate unesc notele asemănătoare dintr-un acord şi celălalt, ceea ce înseamnă că poziţia acestor note rămîne aceeaşi şi în acordul următor. În consecinţă, degetele aplicate pe ele vor rămîne, în continuare, pe locurile respective.

1.

2.
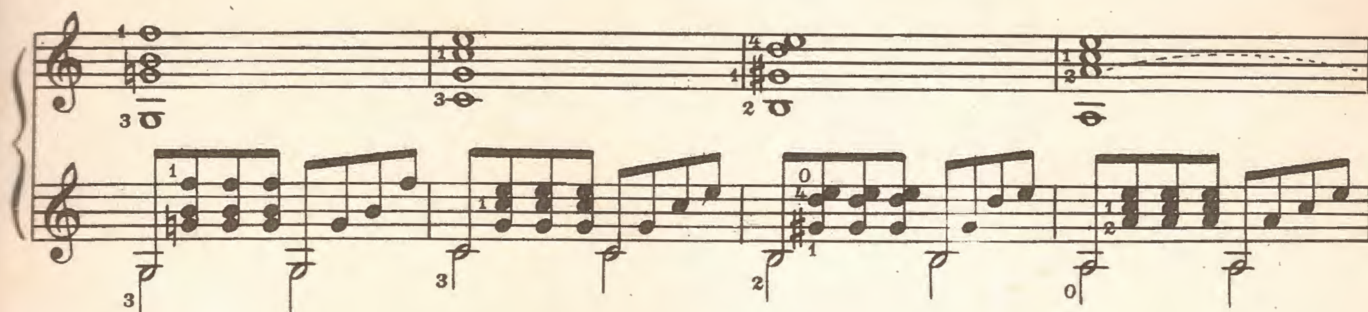
3.
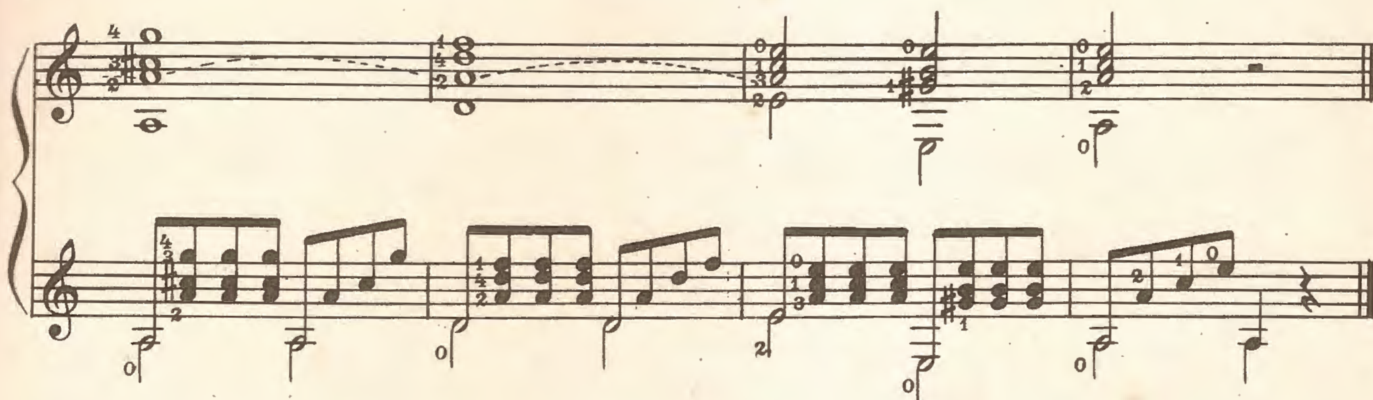
4.

5.
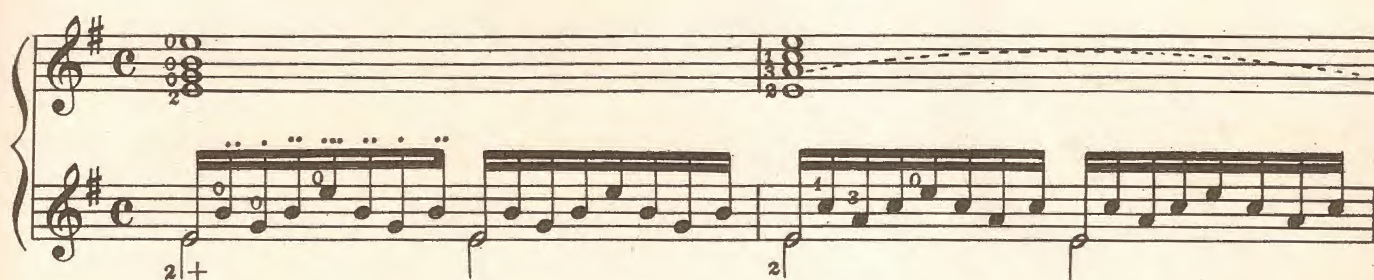
6.
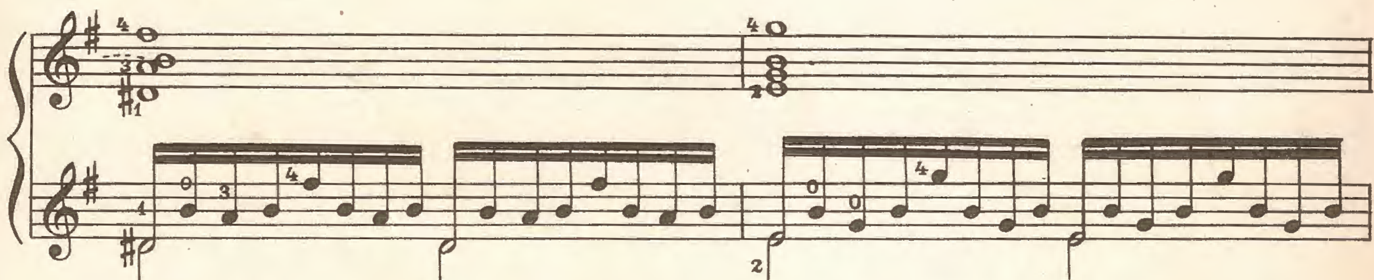
7.
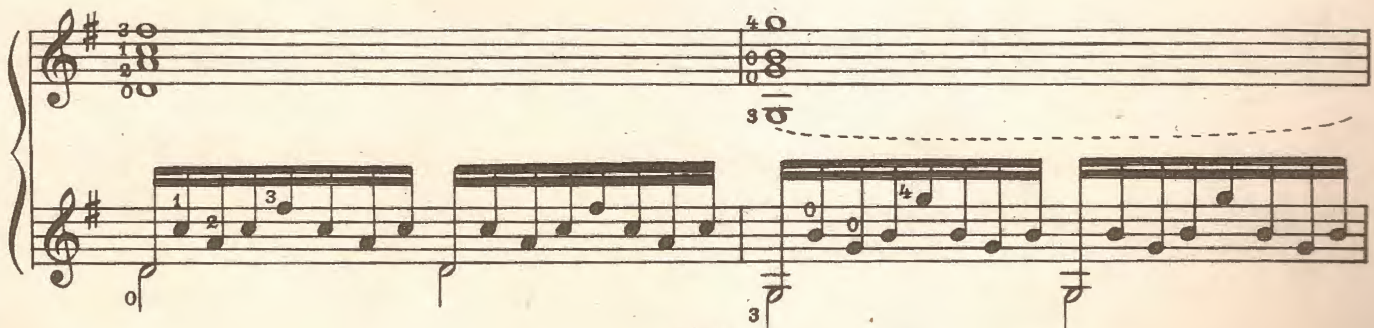

8.

Chitarei îi sînt accesibile toate tonalitățile. Însă, așa cum se întîmplă la orice alt instrument muzical, și la chitară, unele tonalități sînt mai des folosite. Așa sînt: **do major, sol major, re major** și **re minor, la major** și **la minor, mi major** și **mi minor**, etc. În prima parte a „Metodei" sînt date game, cadențe, exercițiī și piese, scrise în tonalitățile cele mai utilizate. Trebuie însă însușite toate tonalitățile și, în cadrul lor, executate exercițiile, studiile și piesele corespunzătcare. Partea a doua a „Metodei" cuprinde tot ceea ce este necesar pentru a se ajunge la cele mai bune rezultate.

GAME, EXERCIȚII, CADENȚE ȘI PIESE

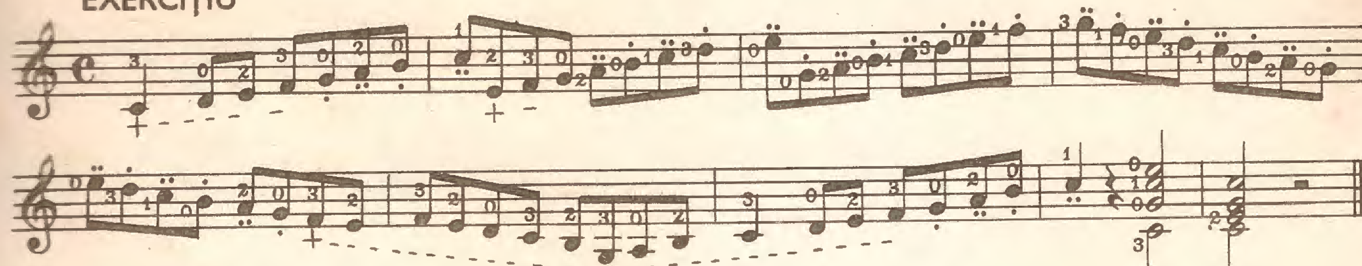
Pentru a ușura executarea gamelor este necesar ca degetele mîinii drepte să fie ținute suficient de răsfirate. Poziția lor trebuie să fie în așa fel încît să poată apăsa coarda și să se ridice de pe ea fără să fie pusă în mișcare și palma. Degetul nu trebuie niciodată ridicat, de pe nota pe care o execută, înainte de a se apăsa nota următoare — desigur în afară de cazul cînd aceasta se execută pe o coardă liberă.

Este necesar ca în preludii și în piesele mici să se manifeste o deosebită grijă pentru obținerea duratelor corespunzătoare la toate vocile, realizîndu-se astfel o execuție închegată.
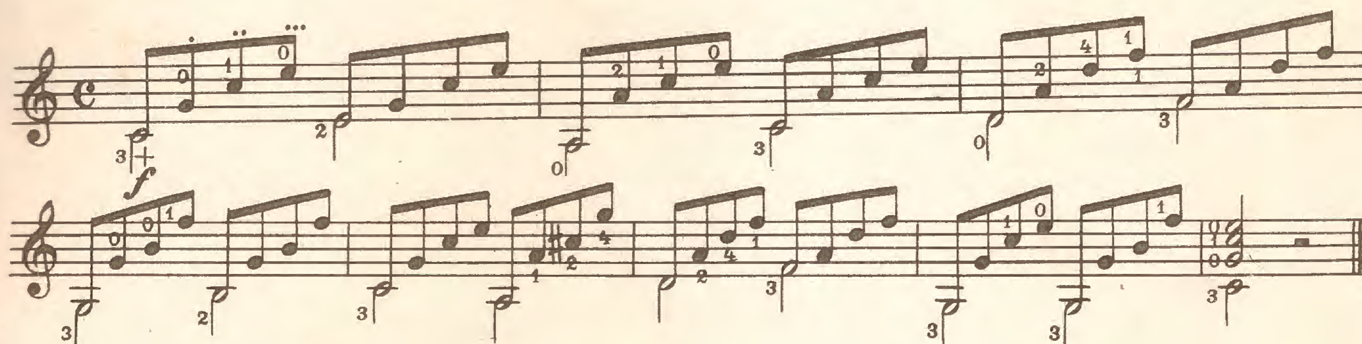
DO MAJOR

CADENȚA
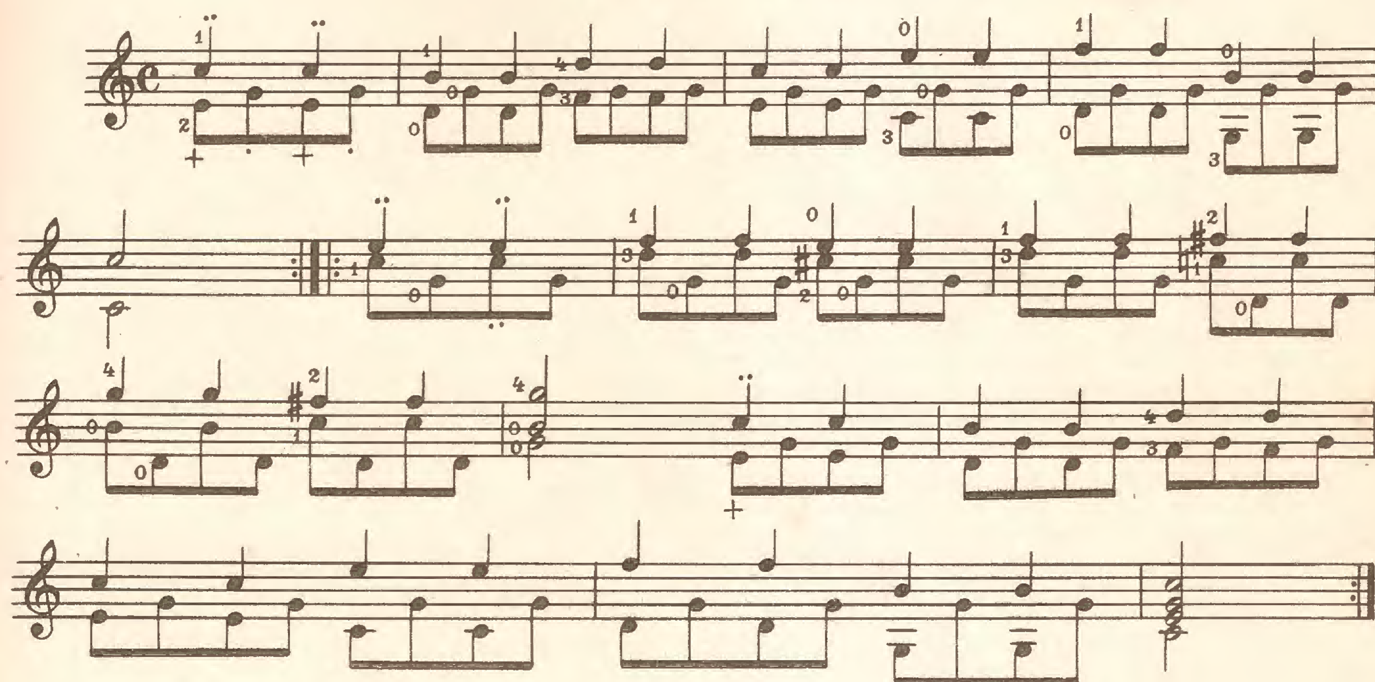
EXERCIȚIU

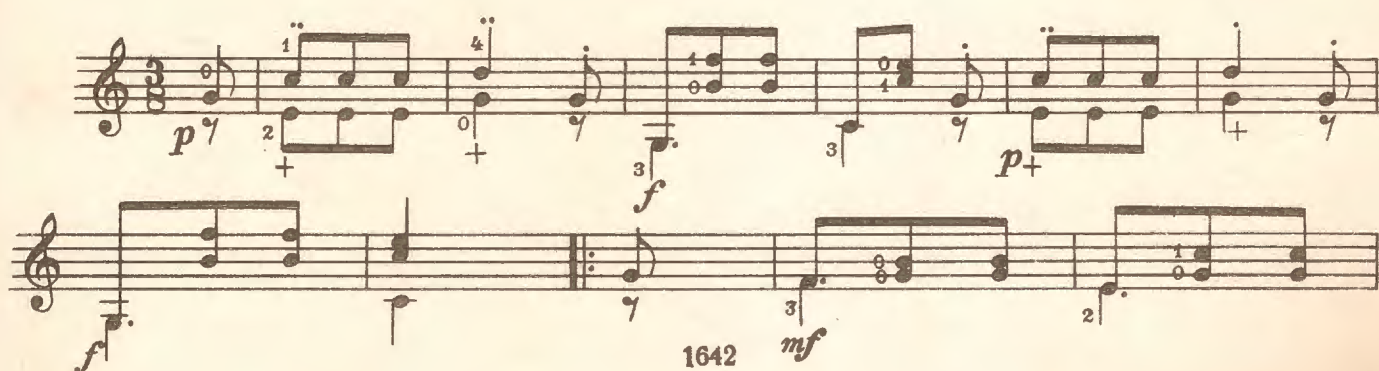
PRELUDIU

ANDANTINO

VALS

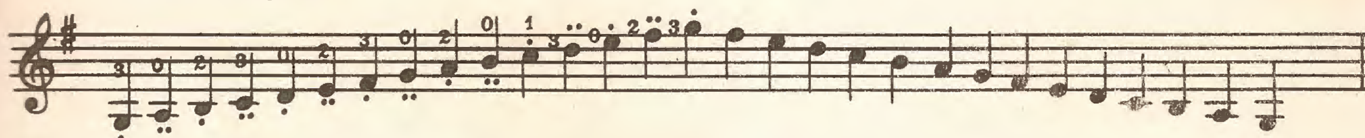

Fine

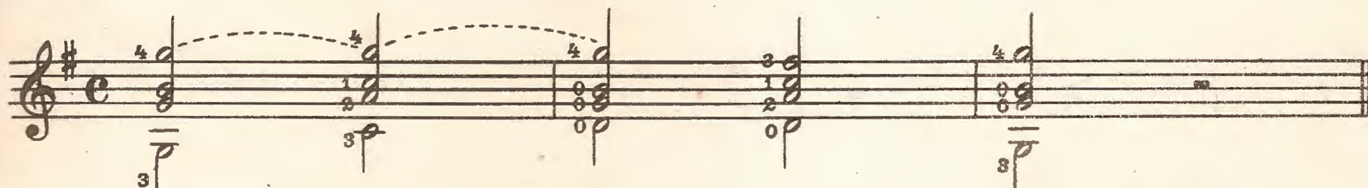
D. C. al Fine

ALLEGRETTO

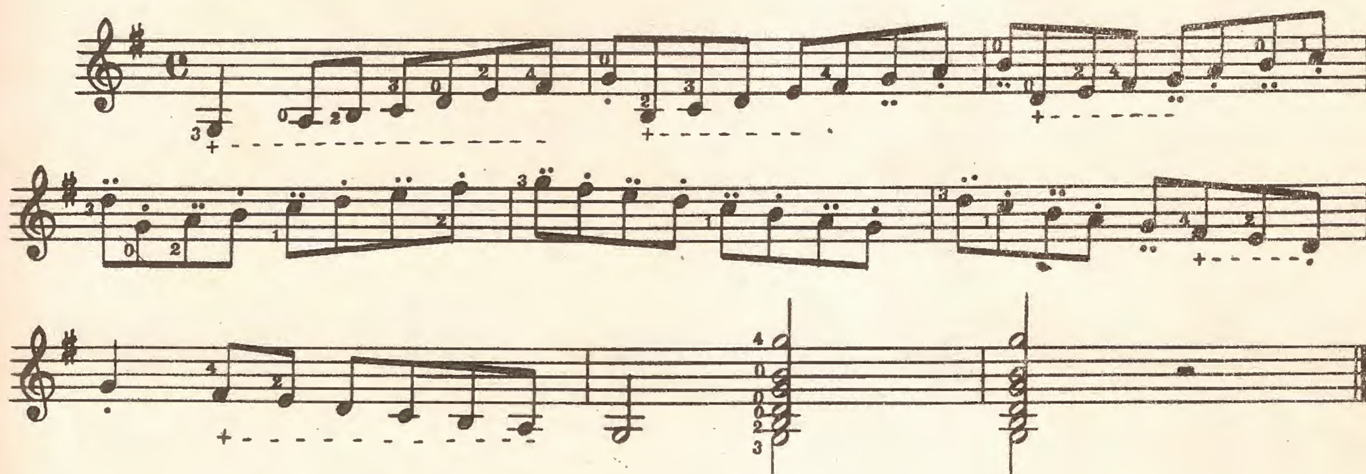
SOL MAJOR
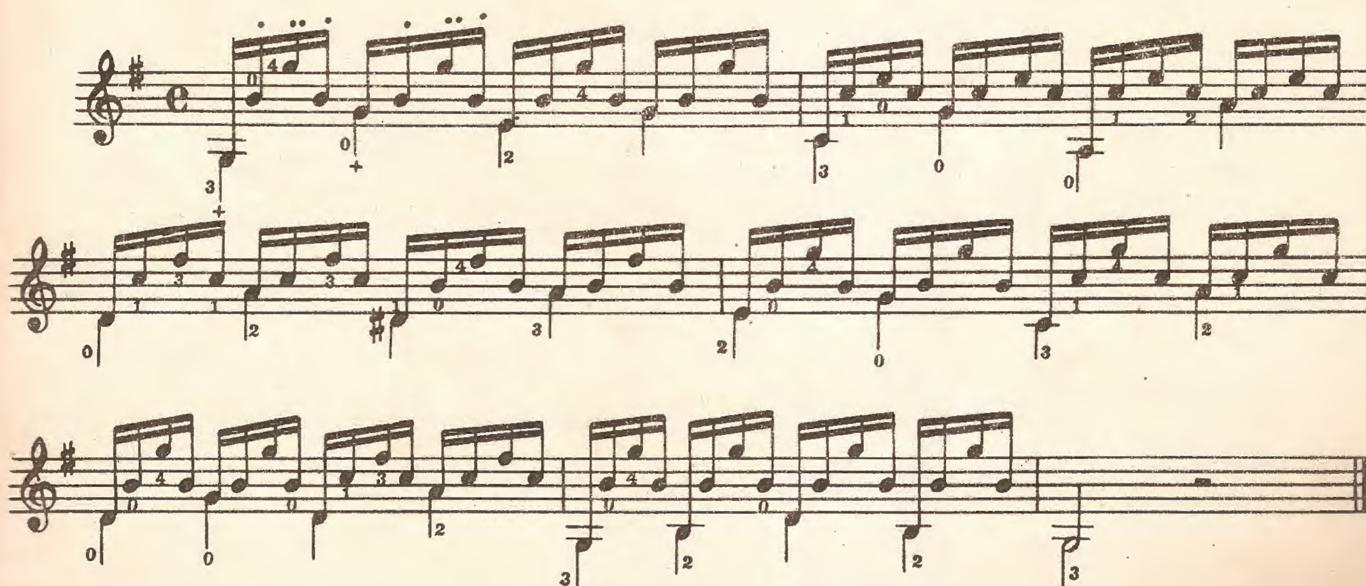

CADENȚA

EXERCIȚIU

PRELUDIU

ANDANTINO

VALS

f

Fine
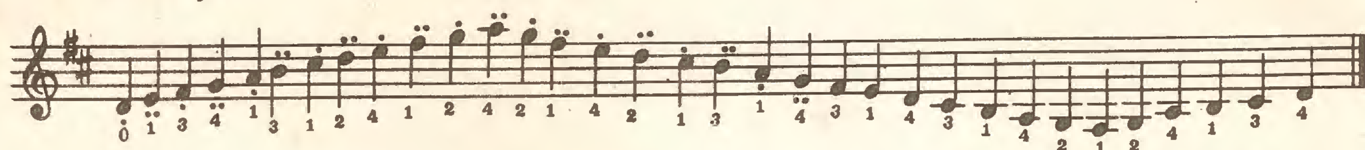
p

Da capo al Fine

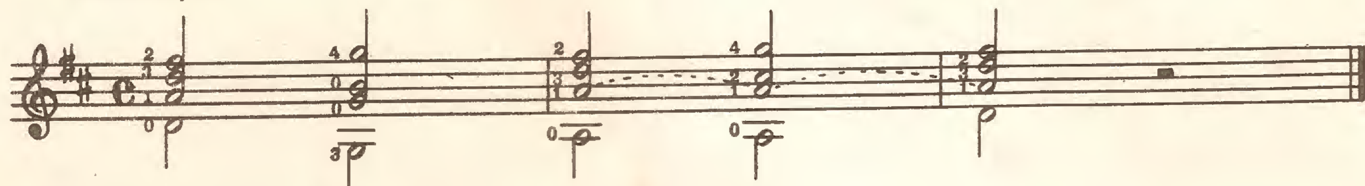
Fine

D. C. al Fine

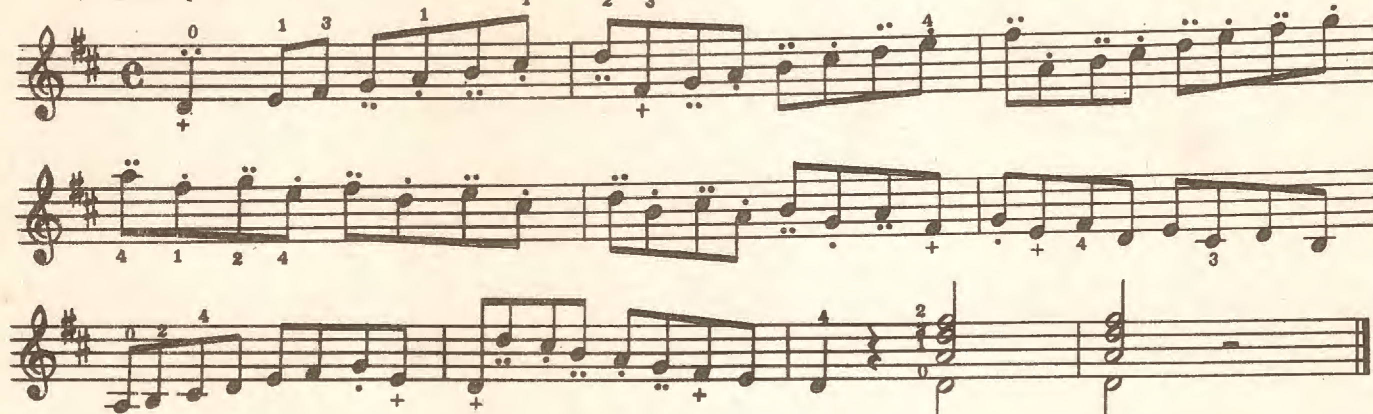
RE MAJOR
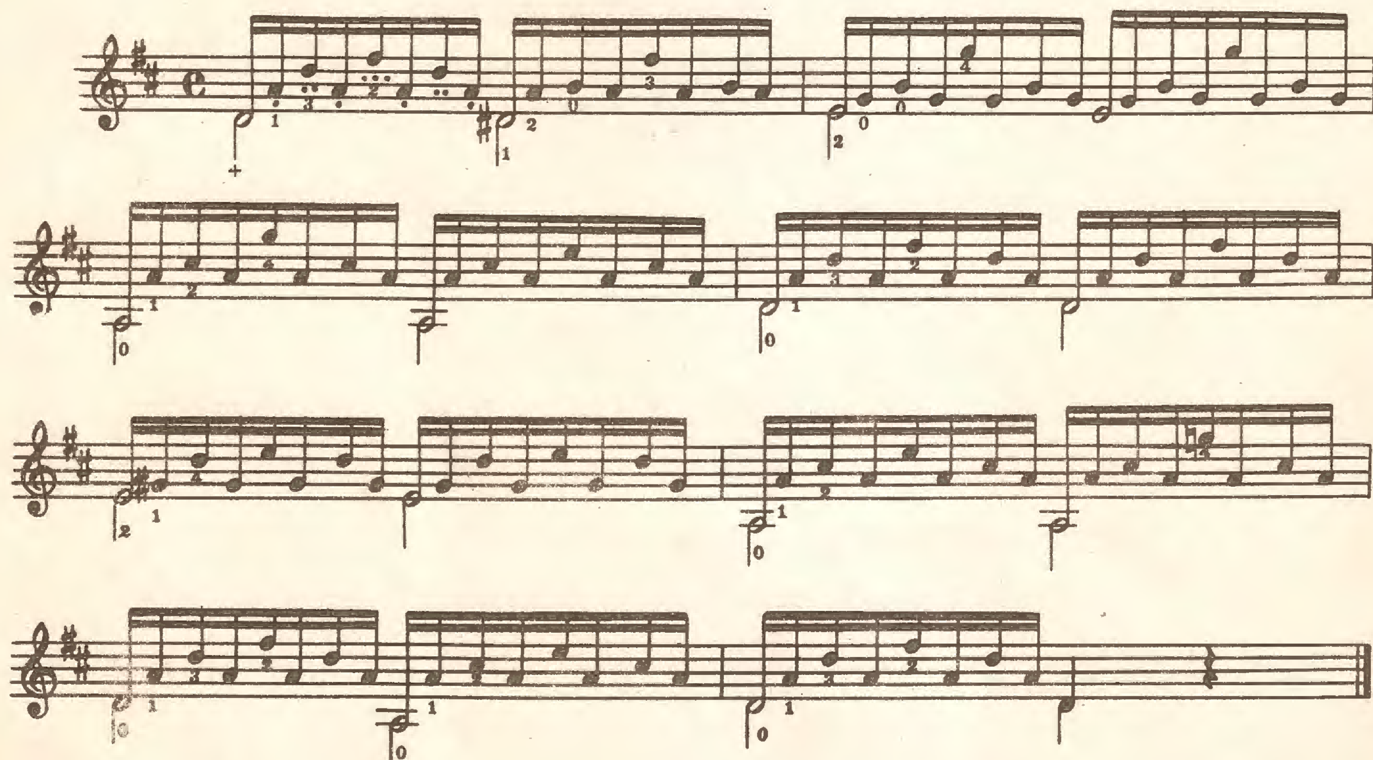

CADENȚA

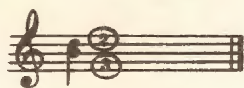
EXERCIȚIU

PRELUDIU

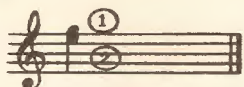

Dacă se întîlnesc două note care trebuie să sune simultan pe aceeaşi coardă, atunci nota mai înaltă se execută pe locul unde este amplasată în mod obişnuit, iar nota mai joasă se execută pe coarda învecinată. Cu alte cuvinte notele sună pe corzi diferite.

Exemplu

Re se ia pe coarda a doua

Si se ia pe coarda a treia, pe intervalul patru.

Exemplu

Sol se ia pe prima coardă

Mi se ia pe coarda a doua, pe intervalul cinci.

VALS

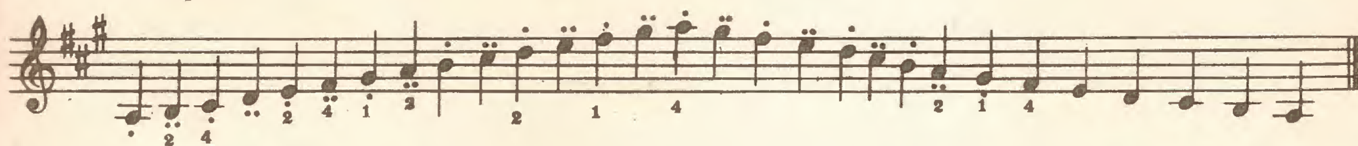
1642

ALLEGRETTO

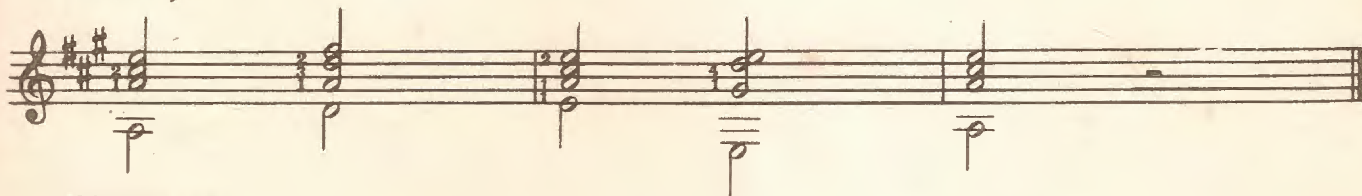
p f p mf Fine

D. C. al Fine
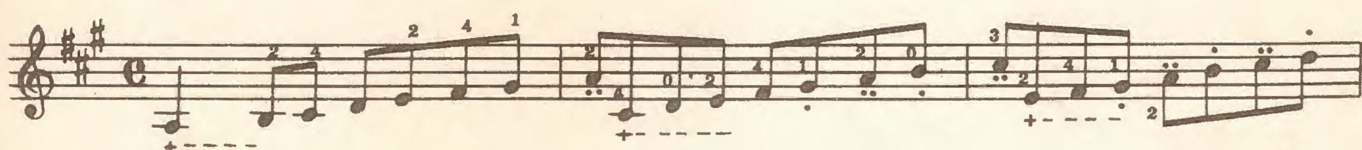
LA MAJOR

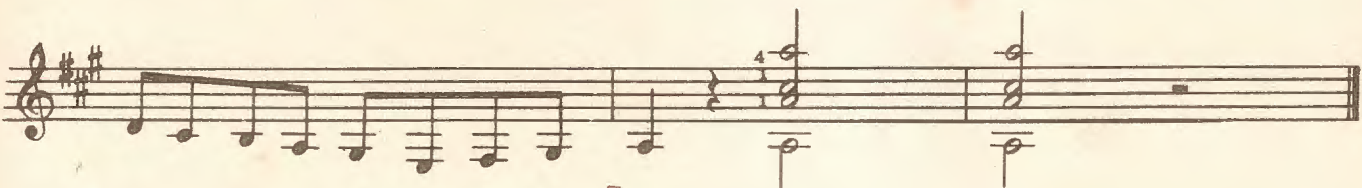
CADENŢA
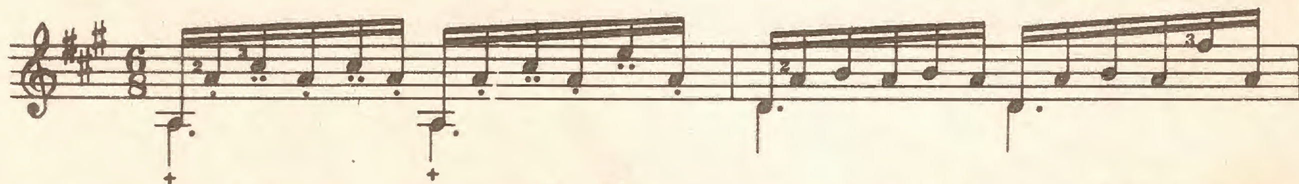

EXERCIŢIU
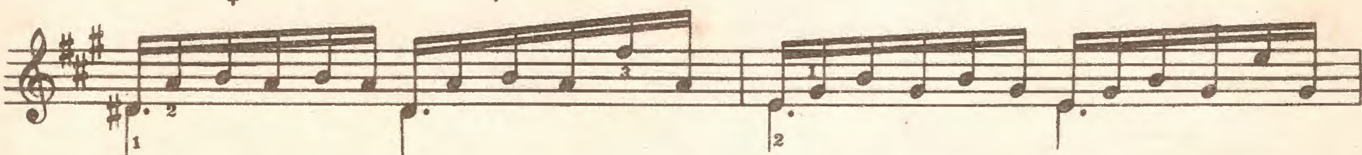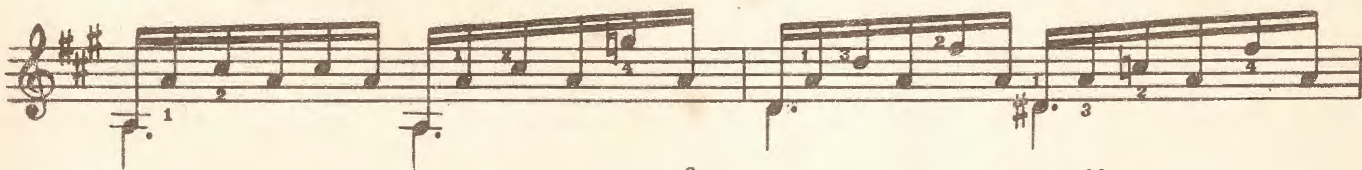

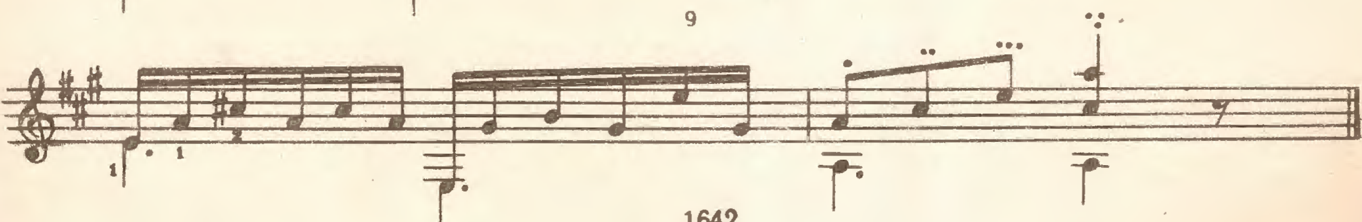

PRELUDIU

VALS

mf *p* *f* *mf*

Fine

D. C. al Fine

MARŞ

Moderato

f *mf*

ALLEGRETTO

MI MAJOR

CADENȚA

EXERCIŢIU

PRELUDIU

ANDANTINO

mf

f

Fine

p

D. C. al Fine

RONDO

Allegretto

mf

p

mf

Fine

p

D.C. al Fine

VALS

Fine

mf

D.C. al Fine

FA MAJOR

CADENȚA

EXERCIȚIU

PRELUDIU

VALS

Fine

D.C. al Fine

MARŞ

ALLEGRETTO

p mf

p mf

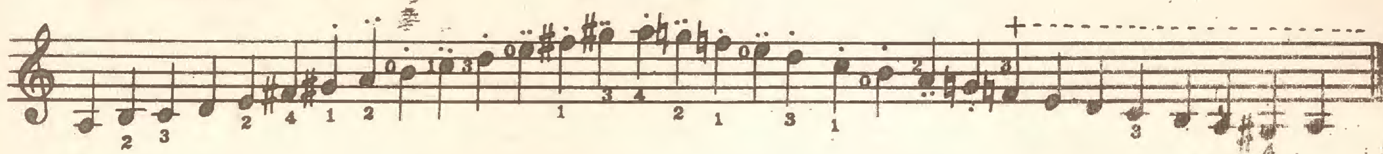
p cresc. rall.

p mf Fine f

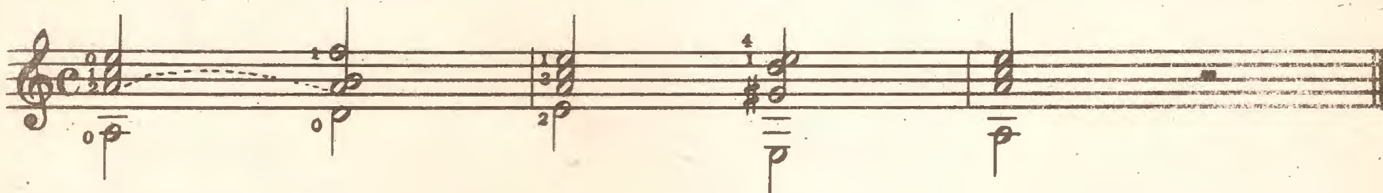
f

D. C. al Fine
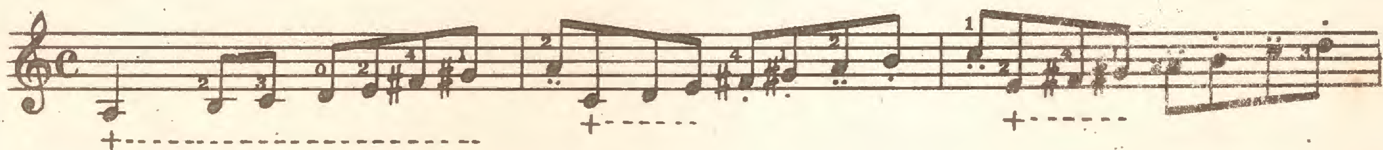
LA MINOR
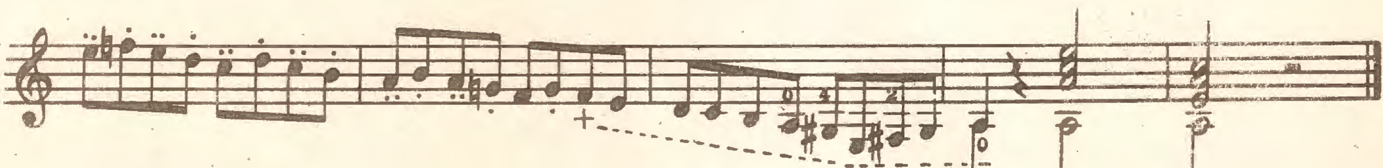

CADENȚA
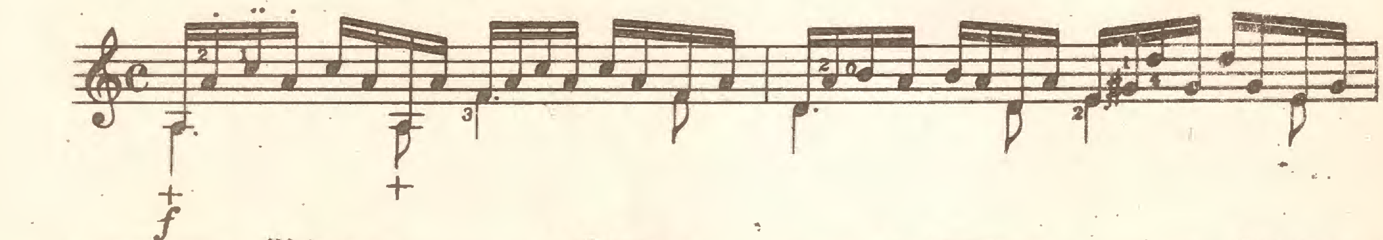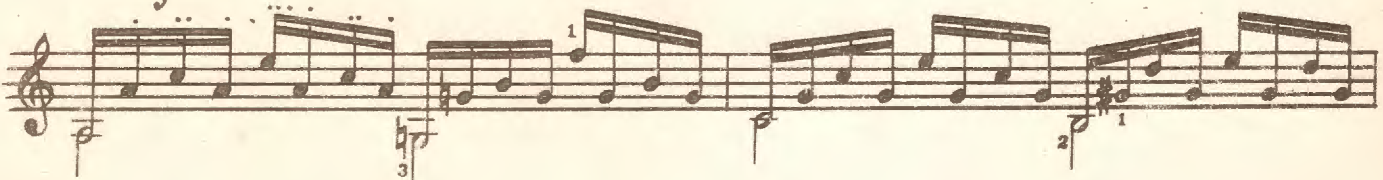

EXERCIȚIU
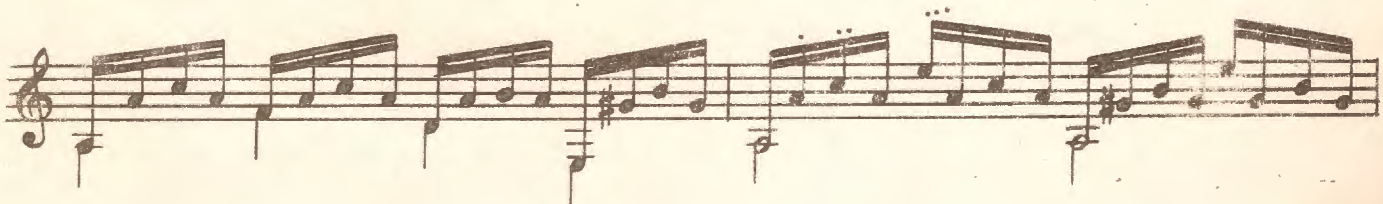

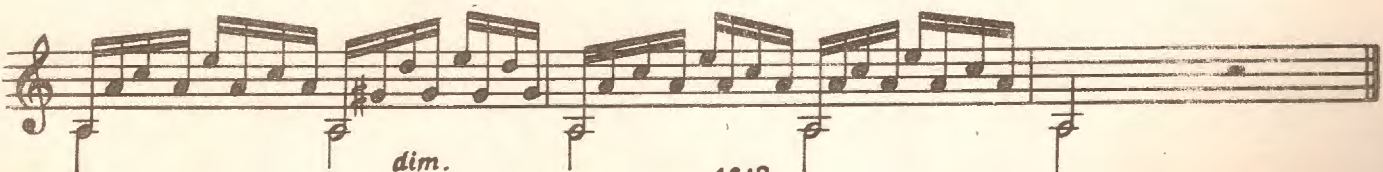

PRELUDIU

ANDANTE

p mf f p mf p dim. pp rit.

ANDANTINO

mf

mf

Fine

p

mf

p

f

D. C. al Fine

MI MINOR

CADENȚA

EXERCIȚIU

PRELUDIU

II
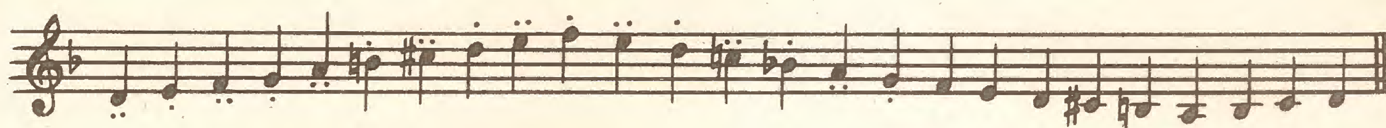
ALLEGRETTC

cresc.

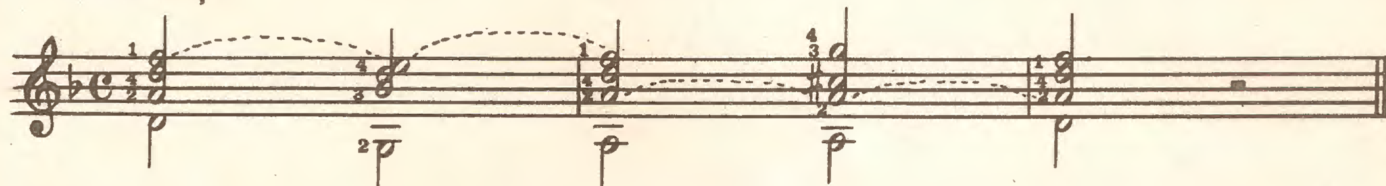
Fine

D.C. al Fine

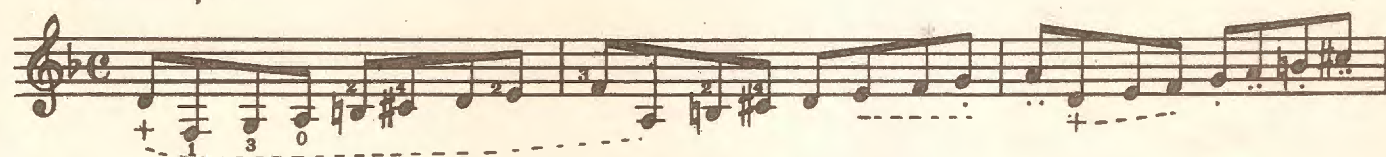
RE MINOR

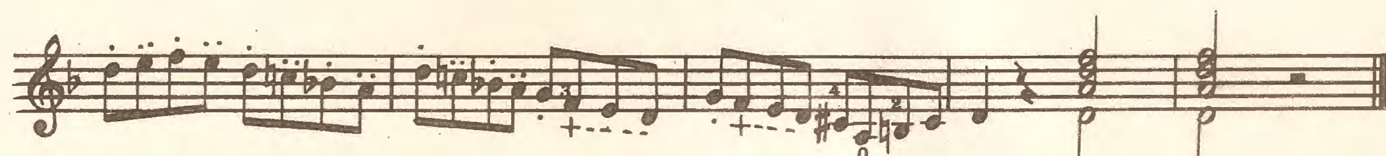

CADENȚA

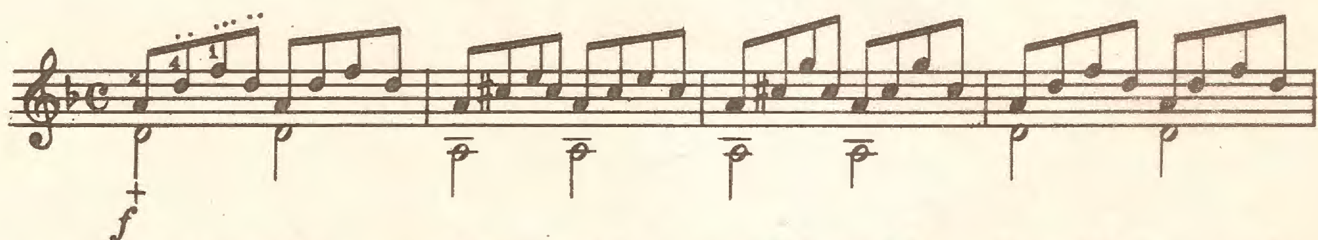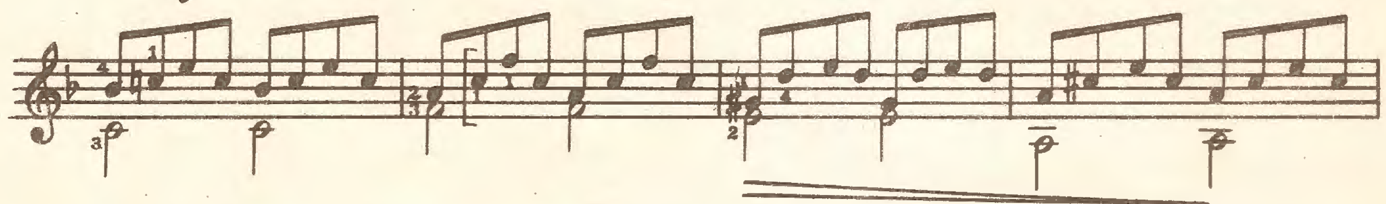

EXERCIȚIU
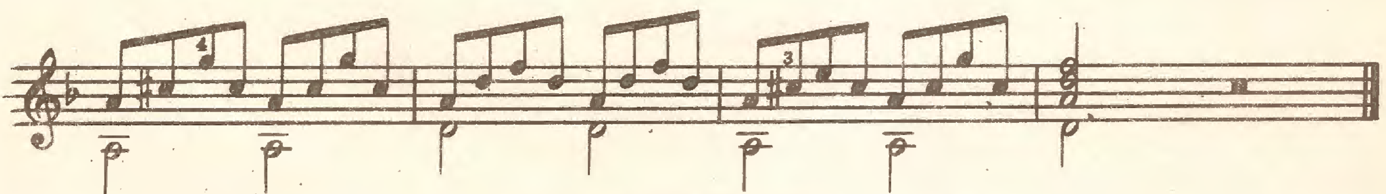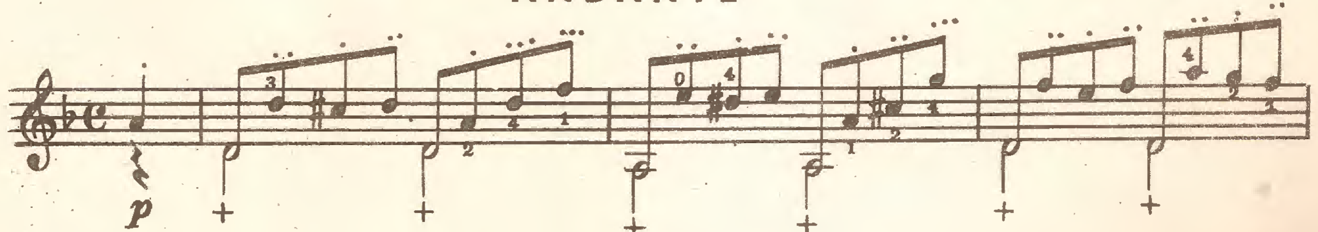

PRELUDIU
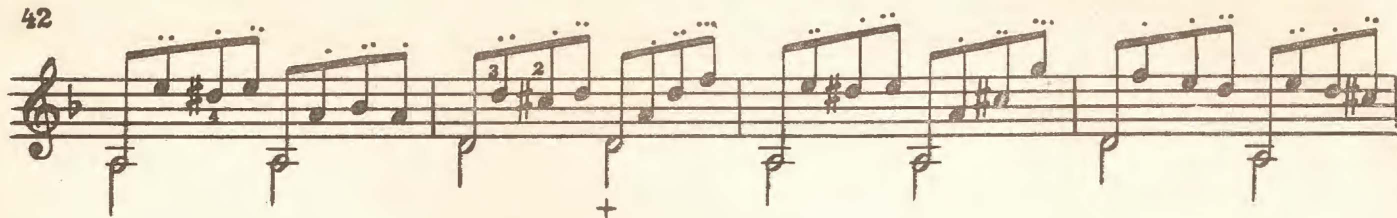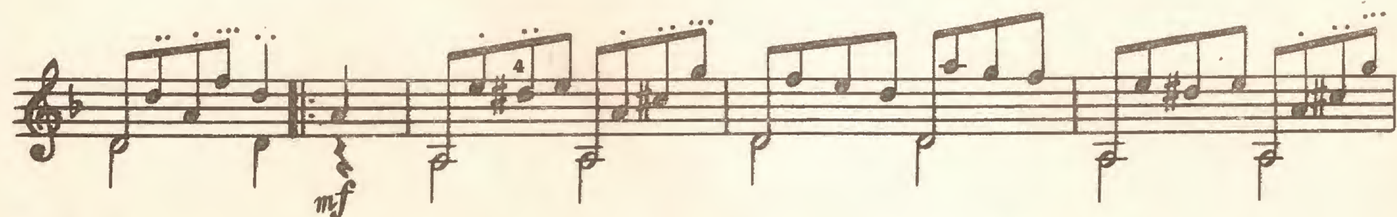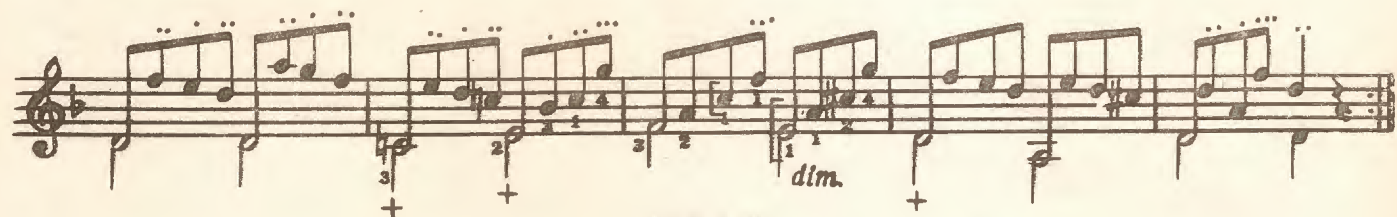

ANDANTE

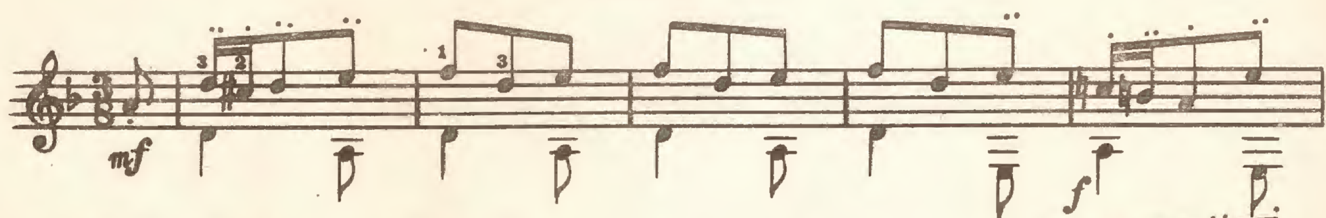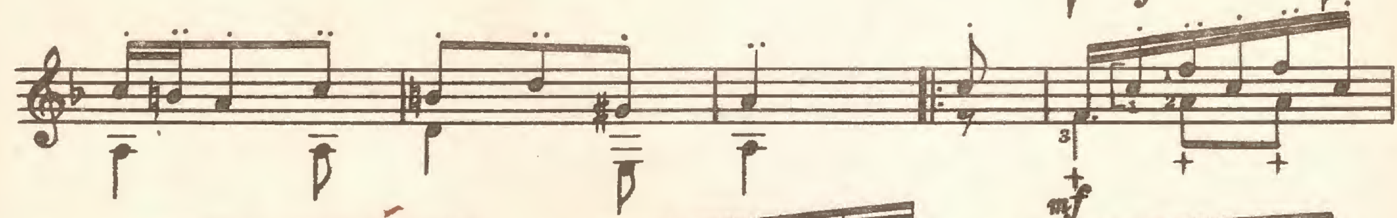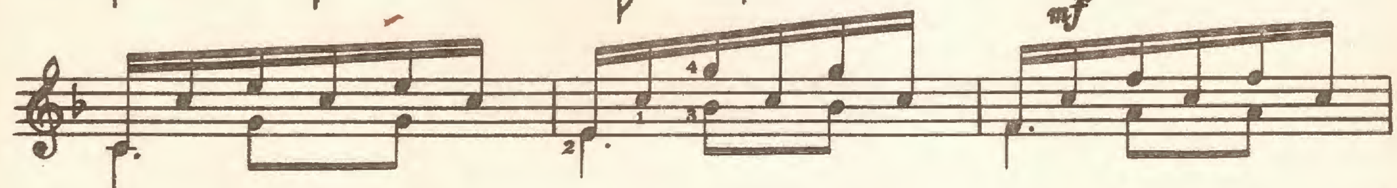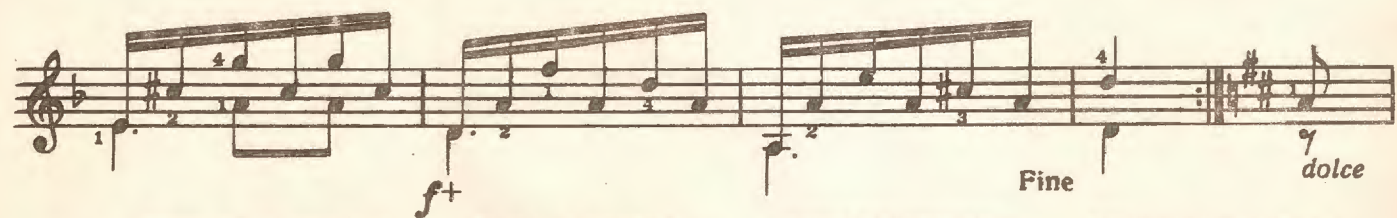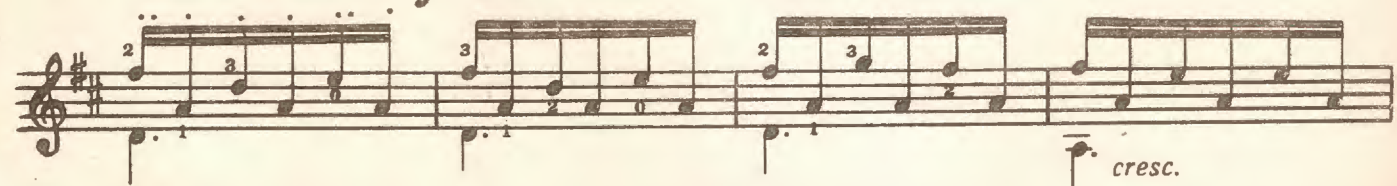

VALS

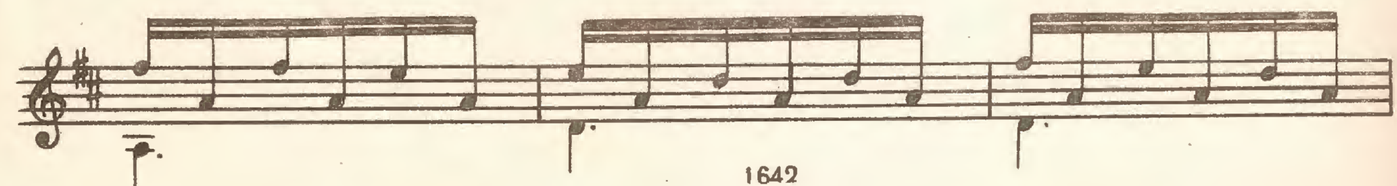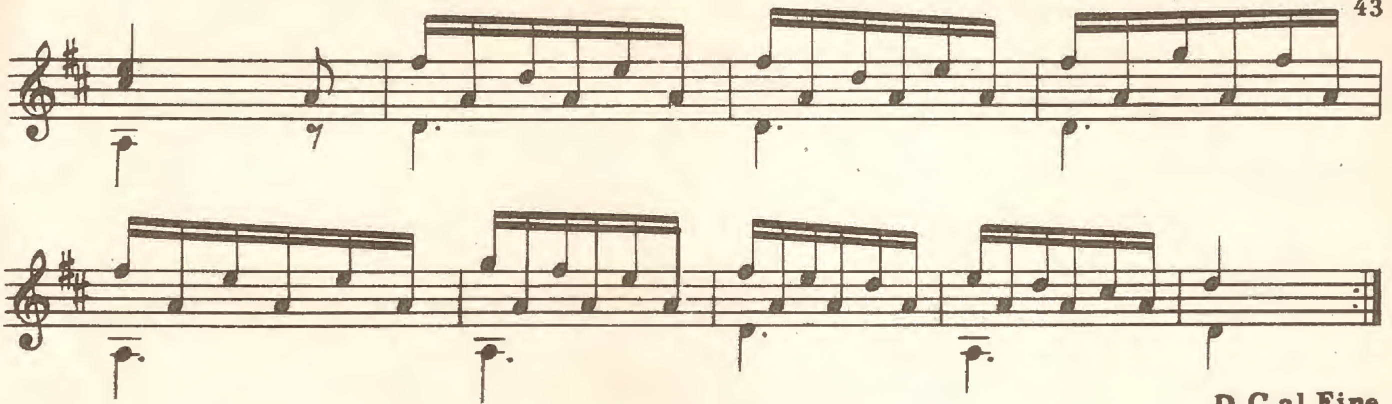

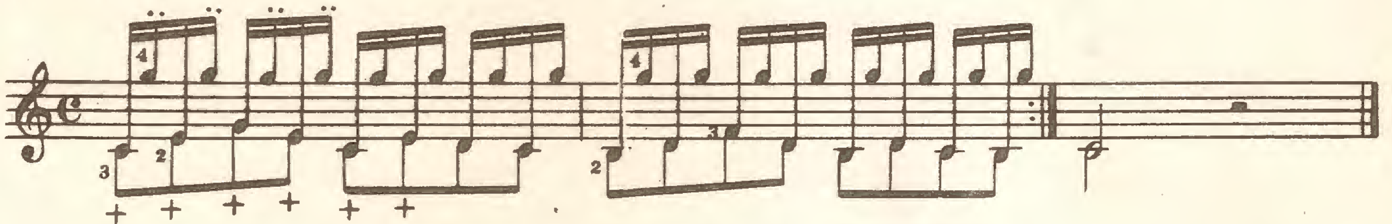

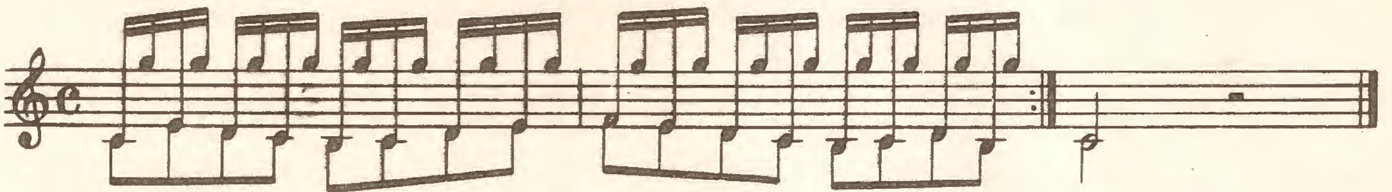

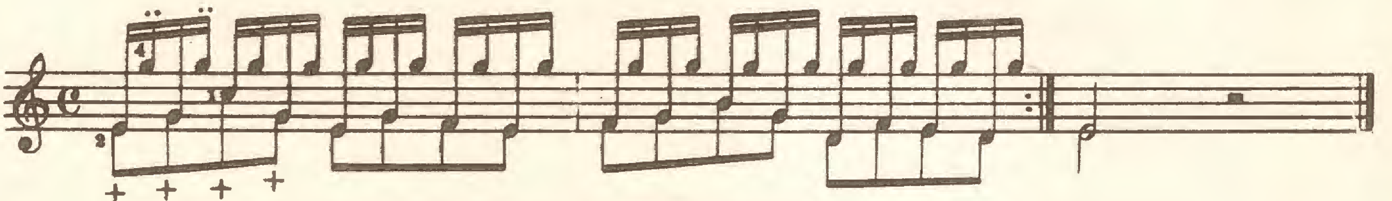

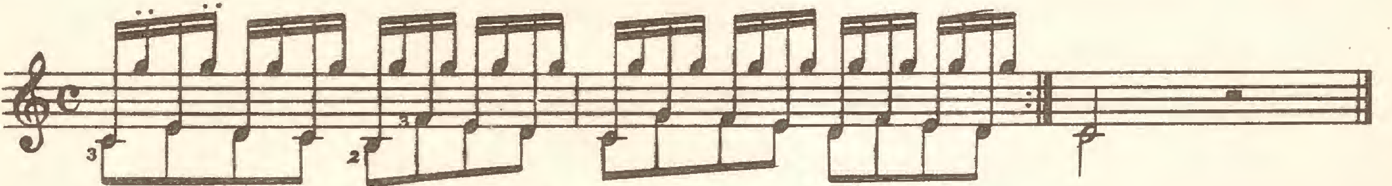

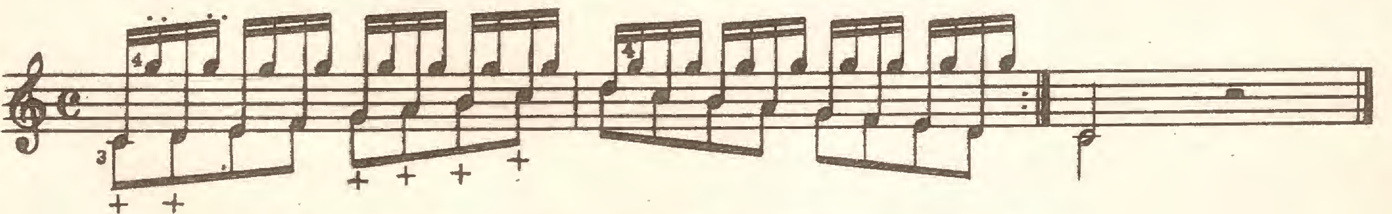
Fără a avea însuşite deprinderile tehnice necesare, lucrările muzicale pentru chitară apar, în unele pasaje, destul de dificile. Următoarele 22 de exerciţii vor ajuta la înlăturarea acestor dificultăţi. Fiecare exerciţiu trebuie repetat, neîntrerupt, de nenumărate ori. Lucrînd cu aceste exerciţii, elevul va putea totodată să studieze şi piesele cuprinse în părţile a doua şi a treia.

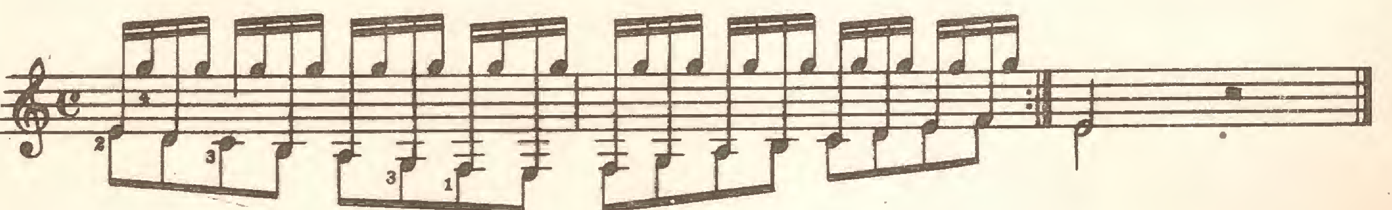

PARTEA A DOUA

PROCEDEUL LEGATO
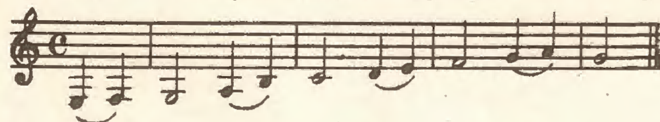
Legato este procedeul de interpretare neîntreruptă, continuă a cîtorva sunete, fiecare notă fiind cîntată pînă ce intervine următoarea notă. În tehnica chitarei există următorul procedeu de legato: două note, sau mai multe, sînt cîntate succesiv (una după alta). Din acestea, numai prima notă este luată prin apăsarea coardei cu degetul mîinii drepte iar celelalte note se iau cu degetele mîinii stîngi, care cad impetuos pe coardele respective, fără să mai participe mîna dreaptă.

Procedeul legato poate fi folosit atît în ordinea suitoare a sunetelor, cît şi în cea coborîtoare. Pentru ca să se execute, în procedeul legato, două note în ordine suitoare, trebuie să se emită sunetul primei note cu degetul de la mîna dreaptă. Cel de al doilea sunet urmează să se obţină prin căderea degetului de la mîna stîngă pe nota mai înaltă, care va suna numai datorită percuţiei pe coardă, efectuată de respectivul deget.
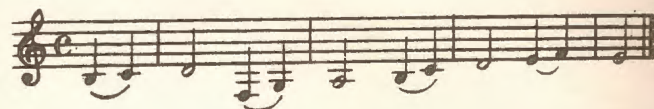
Procedeul legato se marchează cu acelaşi semn ca şi legato, adică folosindu-se linia în formă de arc ⌒ sau ‿ . Semnul poate fi pus fie deasupra notelor, fie sub ele. Cînd e vorba de a executa, prin procedeul legato, o ordine coborîtoare de sunete, atunci sunetul notei de sus trebuie să fie emis prin percuţia ei cu degetul de la mîna dreaptă. Degetul mîinii stîngi trebuie să tragă lateral coarda, în locul unde a apăsat-o şi astfel să o oblige să emită sunetul de jos. Acest sunet este dinainte pregătit.

EXEMPLE PENTRU ORDINEA SUITOARE A SUNETELOR
(legato din două note)

Sunet obţinut prin căderea degetului mîinii stîngi

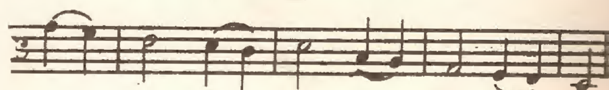

Percuţie realizată cu degetul mîinii drepte
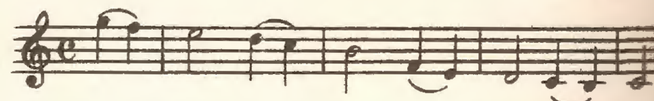

EXEMPLE PENTRU ORDINEA COBORÎTOARE A SUNETELOR

Sunet obţinut prin tragerea laterală a coardei

Percuţie realizată cu degetul mîinii drepte
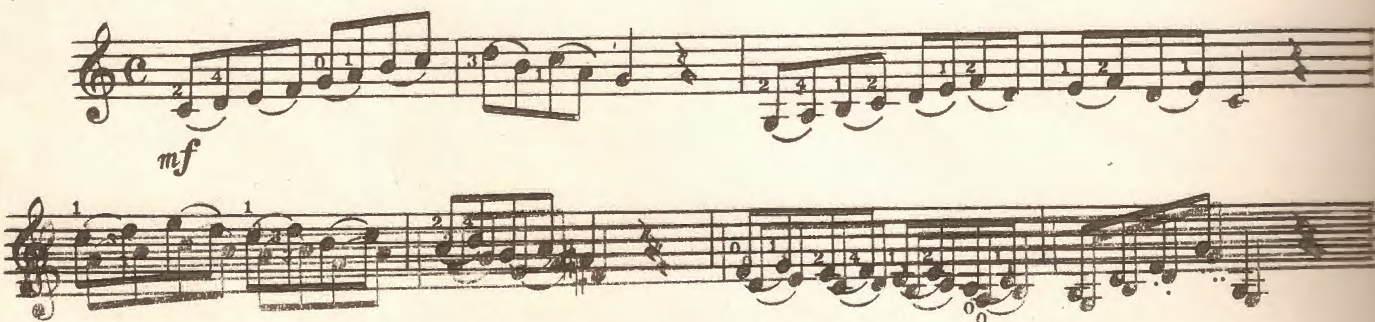

Cu procedeul legato pot fi executate două note coborîtoare pe două coarde diferite. Pentru aceasta, se execută nota de sus prin percutarea ei cu degetul mîinii drepte care, în acest caz, se află pe coarda liberă. După aceea, degetul mîinii stîngi cade puternic pe notă, determinînd-o astfel să sune datorită percuţiei efectuate de acest deget.

Sunetul obţinut în urma percuţiei efectuate de degetul mîinii drepte.
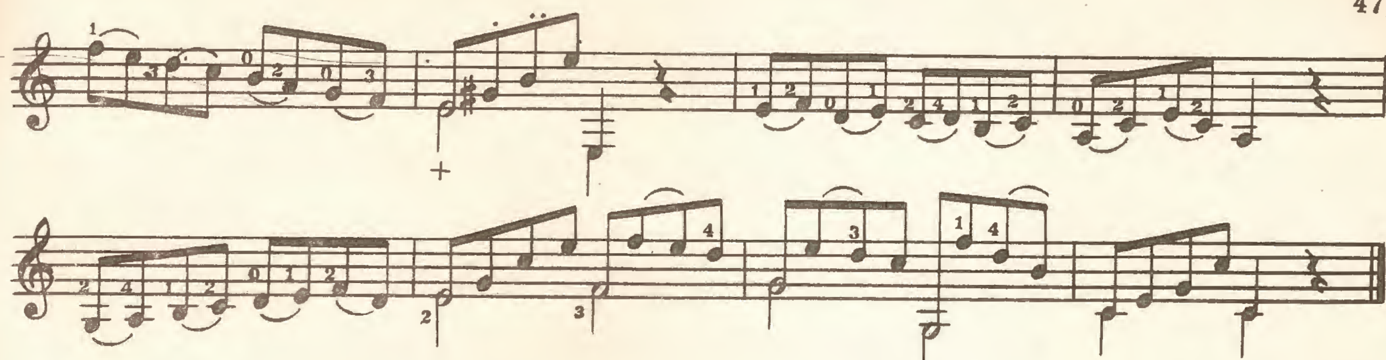

Percuţie realizată cu degetul mîinii drepte.
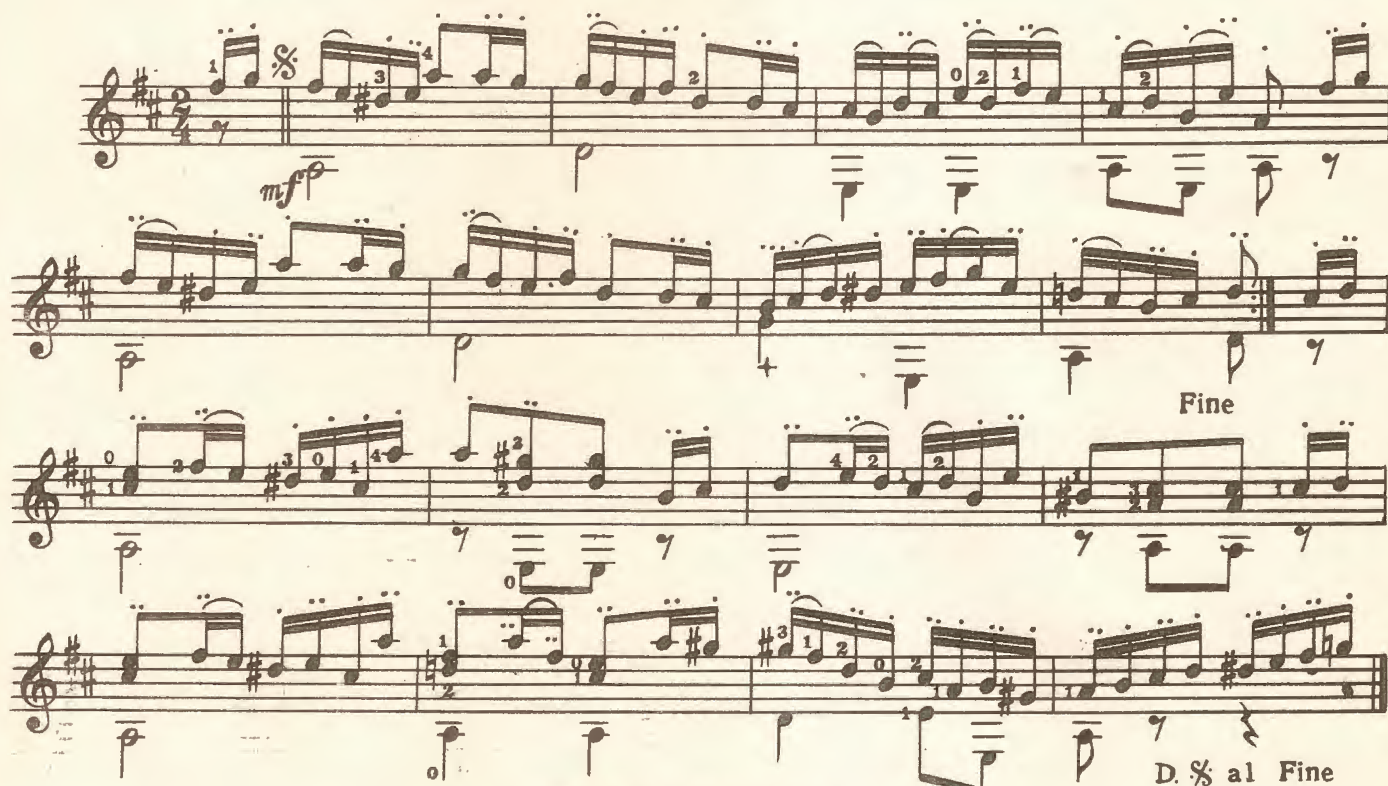
EXERCIŢIU
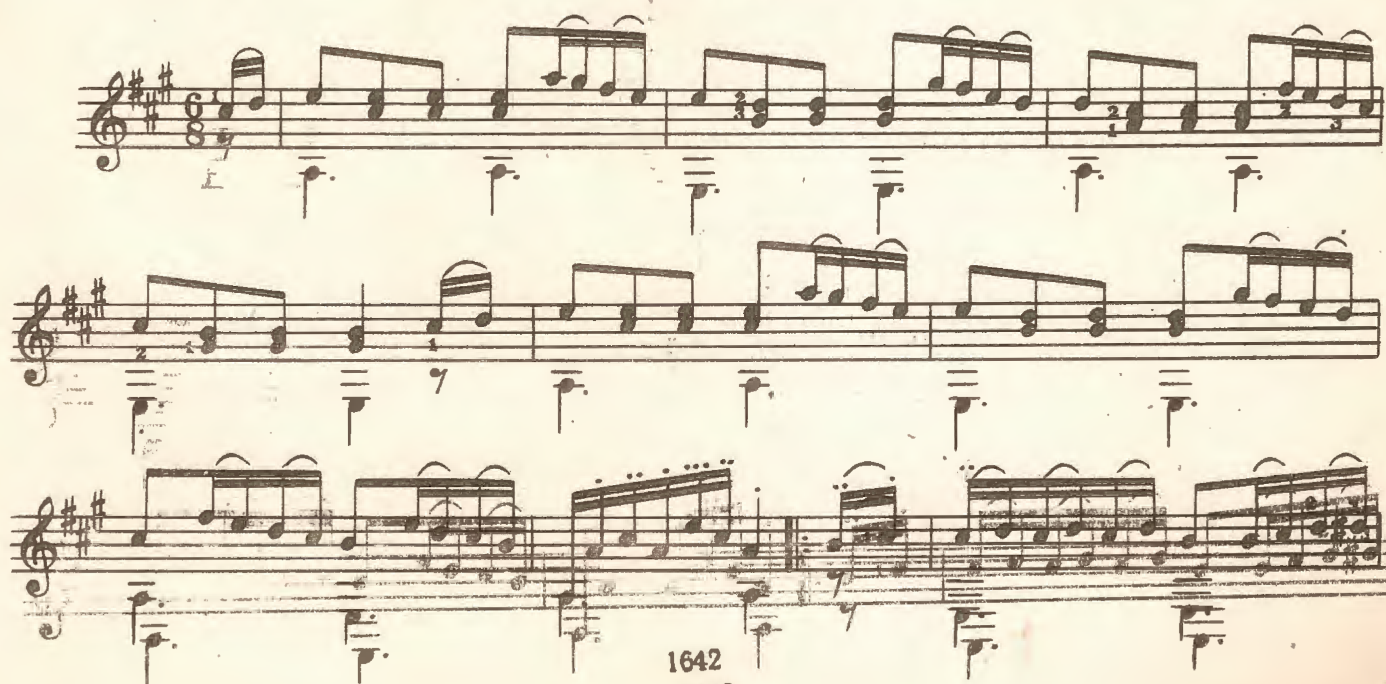

1642
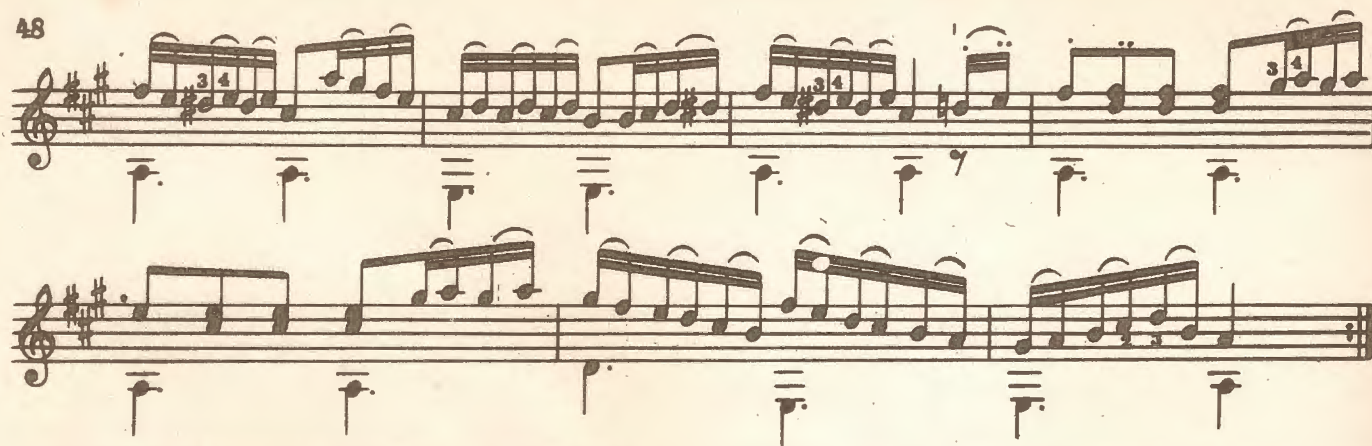

ANDANTE

ALLEGRETTO

1642
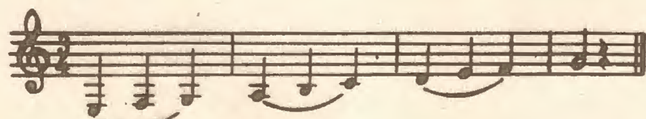

EXEMPLE PENTRU ORDINEA SUITOARE A SUNETELOR
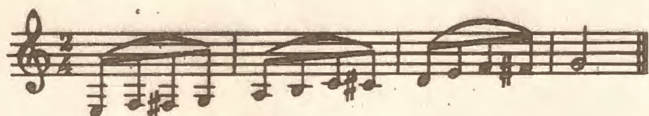
(legato din trei şi patru note)

Cu procedeul legato se pot executa trei şi patru note. Ele vor fi reproduse ca şi legato din două note, adică prima notă va suna în urma percuţiei efectuate de degetul mîinii drepte, iar celelalte note, prin căderea degetelor de la mîna stîngă.

Sunete obţinute prin tragerea coardei într-o parte cu degetele mîinii stîngi.

Percuţie efectuată cu degetul mîinii drepte.

EXEMPLE ÎN ORDINEA COBORÎTOARE A SUNETELOR

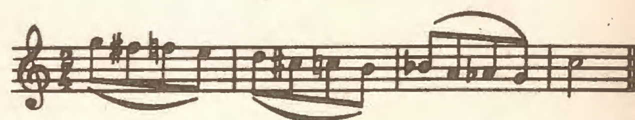
(legato din trei şi patru note)

Cu procedeul legato pot fi executate trei sau patru note în ordinea coborîtoare. Astfel, prima notă va suna la percuţia ei efectuată cu degetul mîinii drepte, iar celelalte două sau trei vor suna prin tragerea laterală a coardelor cu degetele mîinii stîngi. Se înţelege că toate aceste sunete, care se obţin prin tragere laterală a coardelor cu degetele mîinii stîngi, trebuie dinainte pregătite.

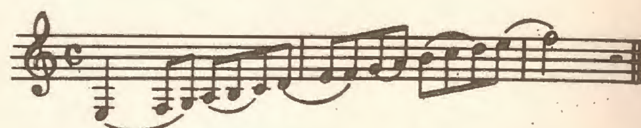
Sunete obţinute prin tragerea laterală a coardelor cu degetele mîinii stîngi.

Percuţia efectuată de degetul mîinii drepte.
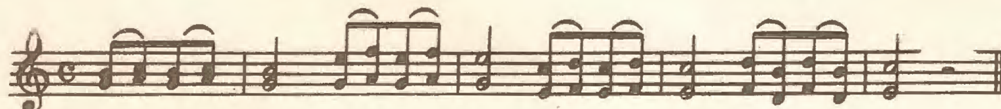

Cu procedeul legato pot fi executate atît game în ordine suitoare cît şi cele în ordine coborîtoare.

Cînd e vorba de gama în ordinea suitoare, sunetul coardei libere este emis cu degetul mare de la mîna dreaptă, făcîndu-l să lunece de pe o coardă pe altă coardă.

Cu procedeul legato pot fi executate şi note duble, mergînd numai de la duble la duble.
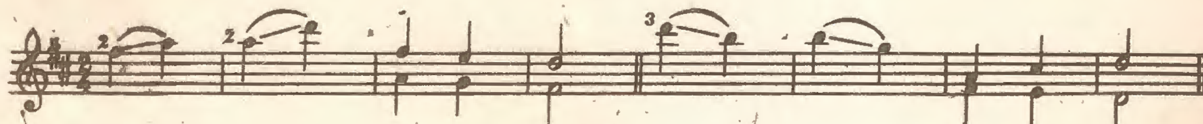

GLISSANDO-UL

Glissando-ul este procedeul prin care degetul mîinii stîngi alunecă de la un interval la altul, sau peste cîteva intervale. Glissando-ul este un procedeu, de mare efect, imprimînd sunetului chitarei expresivitate şi cantabilitate (cantilenă). Se notează cu semnul ⁀. Glissando poate fi executat de la octava inferioară la octava superioară sau invers.

Exemple

De la nota de jos spre nota de sus

De la nota de sus spre nota de jos

Glissando poate fi realizat, de asemenea, şi pe note duble.

MELISMELE (ornamente)

Melismele sînt sunete suplimentare care au menirea să înfrumuseţeze melodia. Din această categorie fac parte: apogiatura, mordentul, gruppetto şi trilul.
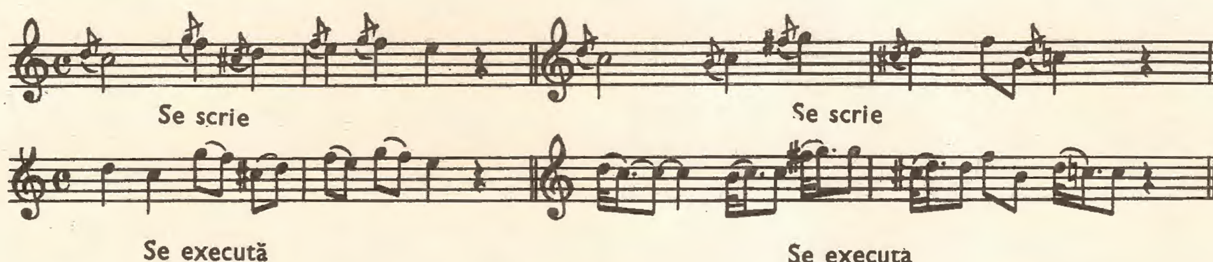
APOGIATURA

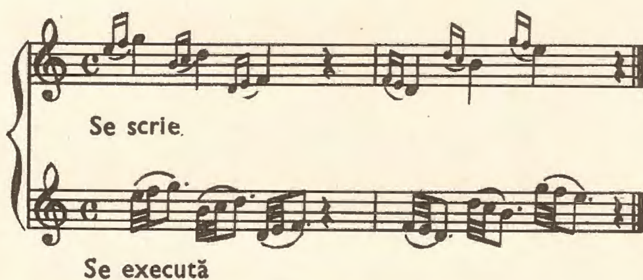
Există **apogiaturi duble** (lungi) şi **apogiaturi simple** (scurte). Ele sînt marcate prin note scrise mărunt înaintea notei principale. Apogiatura dublă (lungă) se marchează cu o notă mică şi preia o jumătate din valoarea notei principale ce-i urmează. Apogiatura simplă (scurtă) se marchează, de asemenea, cu o notă mică (tăiată cu o liniuţă, aşezată înaintea notei principale). Se execută scurt şi repede, contopindu-se în valoarea notei principale. Apogiaturile duble şi simple pot fi marcate atît înaintea unei note cît şi înaintea unui acord.

Apogiaturile se execută cu procedeul legato.

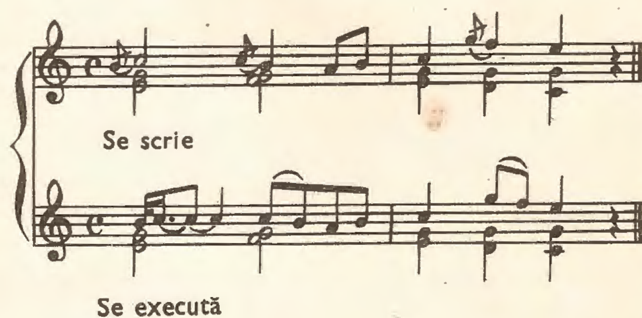
Apogiaturile duble

Apogiaturile simple
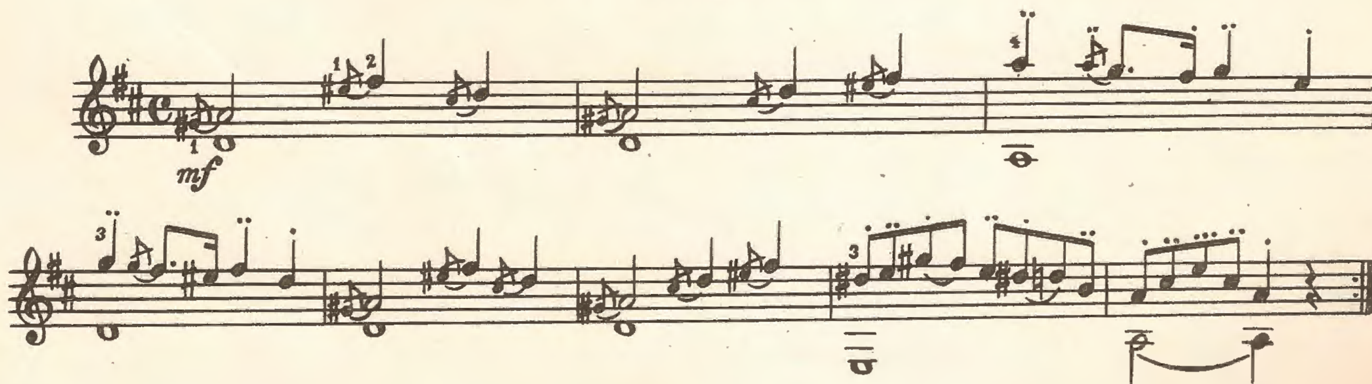

Apogiaturile simple pot fi alcătuite din două sau mai multe note. Ele sînt cuprinse în valoarea notei principale şi se execută, foarte repede, cu procedeul legato.

MODERATO

III

V

f

f *p* *mf*

ANDANTINO

PIESA

Moderato

GRUPPETTUL (Grupet)

Grupetul este alcătuit dintr-un grup de note mici ce se succed în ordinea melodică, împărţind nota în următoarele părţi: sunet de schimb superior şi sunet principal, apoi sunet de schimb inferior şi, iarăşi, sunet principal. Acest ornament este marcat cu semnele ∽ şi ∾ care se scriu deasupra notei sau între două note iar, uneori, se înseamnă cu note mici amplasate înaintea notei principale într-o anumită ordine.

Grupetul poate fi executat prin mai multe procedee:

A. începînd cu sunetul principal

B. începînd cu sunetul de schimb superior ∽

C. începînd cu sunetul de schimb inferior ∾

EXEMPLE

A B C

Se scrie

Se execută

Dacă una dintre notele mici trebuie alterată cu un diez sau un bemol, această situaţie se marchează astfel:
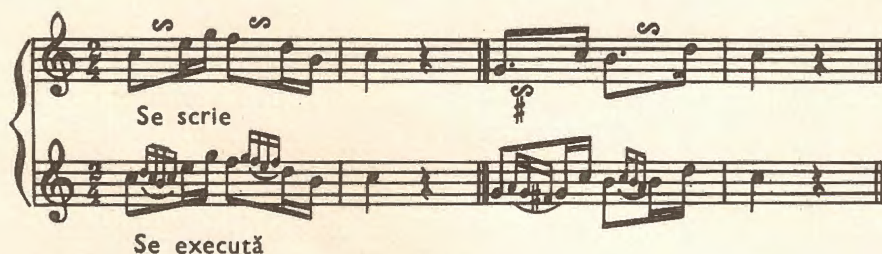
pentru sunetul de schimb superior

pentru sunetul de schimb inferior

Se scrie

Se execută

Cînd grupetul este plasat între două note, se execută întotdeauna începînd cu sunetul de schimb superior.

TRILUL

Trilul este un ornament melodic alcătuit din două sunete care se alternează rapid și egal. Este alcătuit dintr-un sunet principal și sunetul de schimb. Durata trilului trebuie să fie egală cu durata sunetului pentru care se execută. Trilul se marchează cu semnul tr. sau 𝆖~~~ care se pune deasupra notei.

Trilul începe cu sunetul principal și cu el se și termină. Fiecare tril trebuie să-și aibă o încheiere, care este alcătuită din tonul inferior sau semitonul ce urmează după sunetul principal.

EXEMPLE

Trilul, la chitară, se execută prin trei procedee:

Primul procedeu:

Emiterea primului sunet cu degetul de la mîna dreaptă după care se folosește procedeul legato.

Al doilea procedeu:

Se folosesc degetele mîinii drepte și se execută legato.

Al treilea procedeu:

Trilul se execută pe coarde diferite, degetele mîinii stîngi fiind dinainte pregătite pe două sunete.

Primul procedeu

Al doilea procedeu

Se scrie

Se execută

Al treilea procedeu

Se scrie

Se execută

Cînd sunetul, pe care se execută trilul, are o durată scurtă și nu are o încheiere, atunci nu mai este vorba de tril ci de un sunet cu un tril fără încheiere.

MORDENTUL

Mordentul este un ornament ce reprezintă o parte din tril. Se folosește atît pe sunetele lungi cît și pe cele scurte. La chitară, mordentul este deosebit de reușit pe sunete scurte. Se marchează cu semnul 𝆗

EXEMPLE

Se scrie

Se execută

Se scrie

Se execută

Se scrie

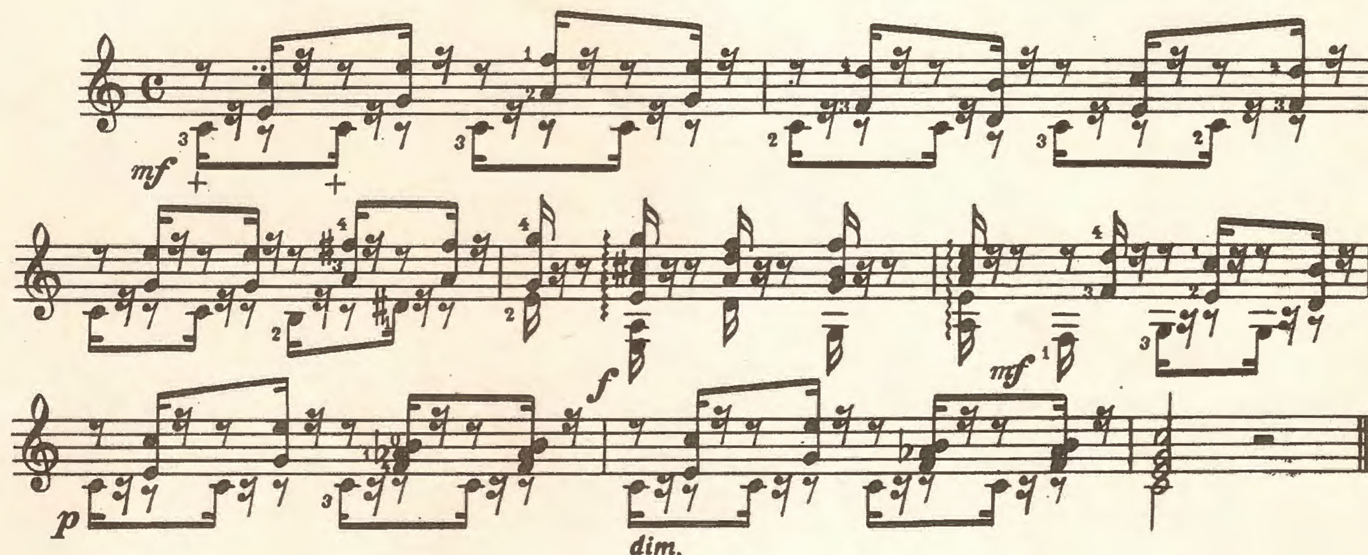
Se execută

ANDANTINO

STACCATO-UL

Staccato-ul este execuţia sacadată a sunetelor unei melodii sau a unui acord. În mod obişnuit staccato se marchează cu un punct deasupra notelor sau sub ele. Pentru ca să se atenueze sunetul chitarei este suficient să se aşeze pe coarde degetele mîinii drepte. Cu cît degetele mîinii drepte vor atenua mai rapid coardele chitarei, cu atît se va realiza un staccato mai sacadat. Acordurile alcătuite din cinci sau şase sunete se atenuează cu palma mîinii drepte, care se aşază pe toate coardele, în partea de jos a rozetei sau la căluş.

STUDIU
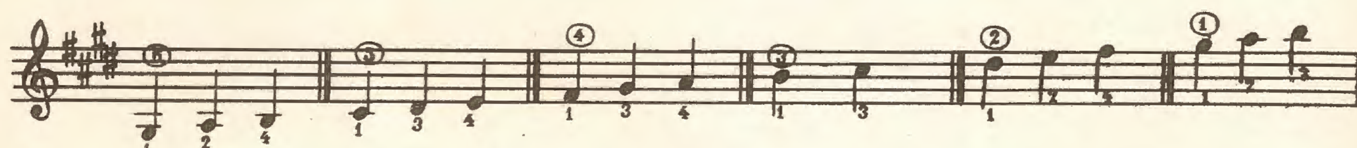

POZIŢII

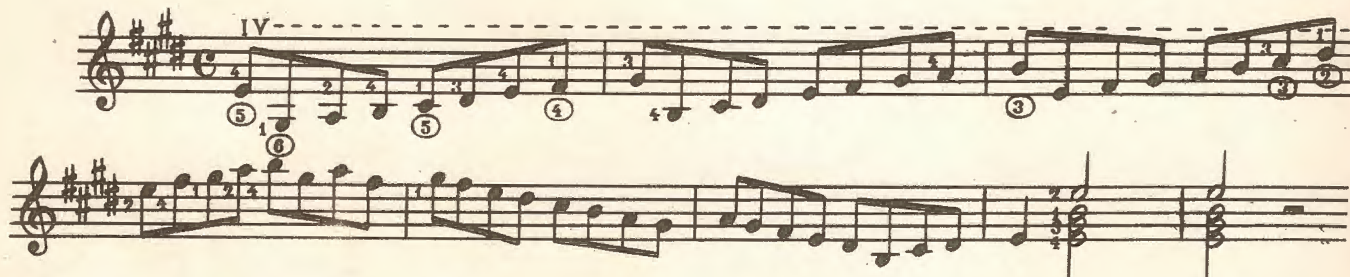
Pe tastiera chitarei există 12 poziţii din care cinci sînt principale şi cel mai des folosite. Este suficient să cunoaştem aceste poziţii pentru ca să ne formăm o imagine şi despre celelalte. Aceste poziţii se notează în felul următor: I, IV, V, VII, IX.

Studierea gamelor, exerciţiilor şi pieselor, scrise în diferite poziţii, va da posibilitatea să se obţină rezultate bune.

GAMA ÎN POZIŢIA A PATRA

EXERCIŢIU

PRELUDIU

IV

II

I

VALS
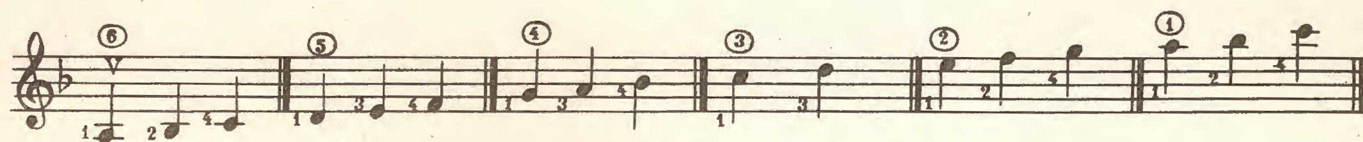
IV

Fine

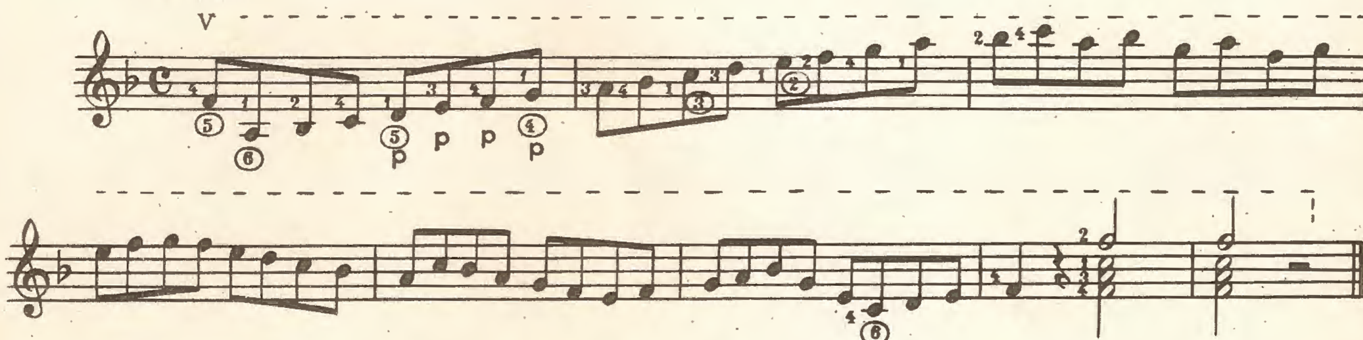
IV

D.C. al Fine
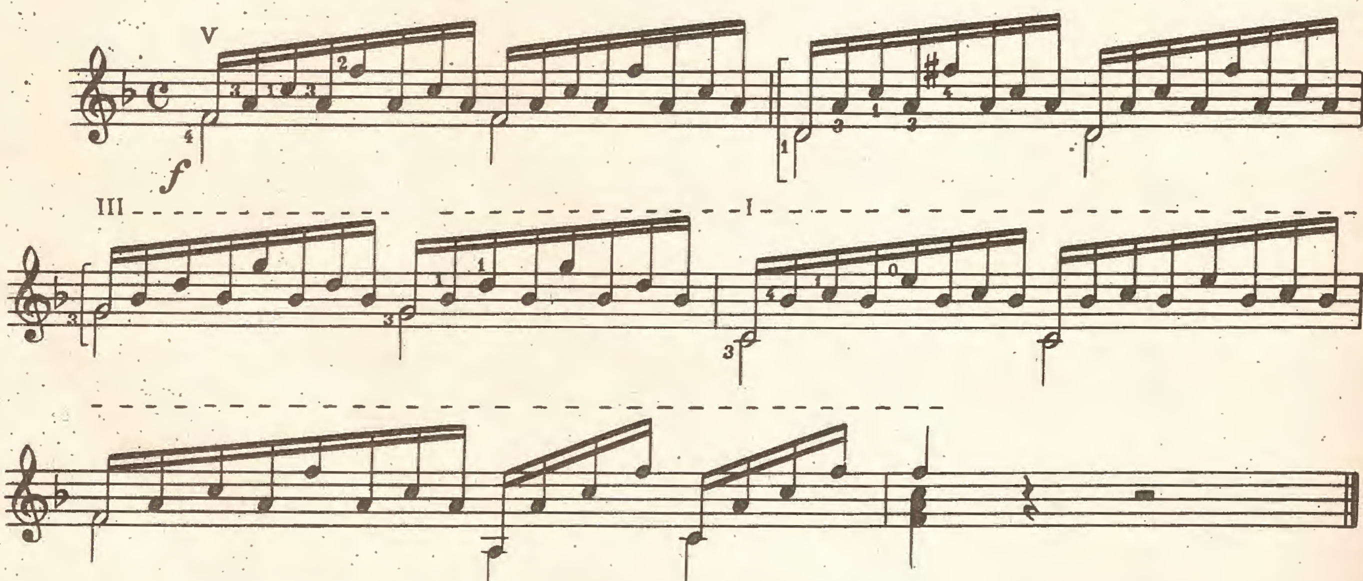
GAMA ÎN POZIȚIA A CINCEA
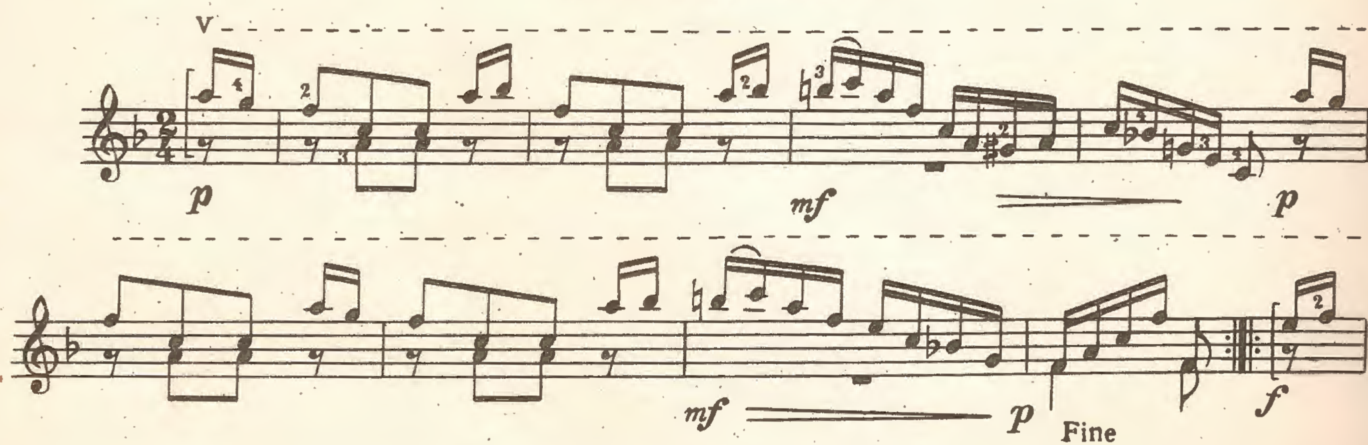

EXERCIȚIU

PRELUDIU

ANDANTINO

V

D. C. al Fine

GAMA ÎN POZIȚIA A ȘAPTEA

VII

EXERCIȚIU

VII

PRELUDIU

VII V

f

I II

ALLEGRETTO

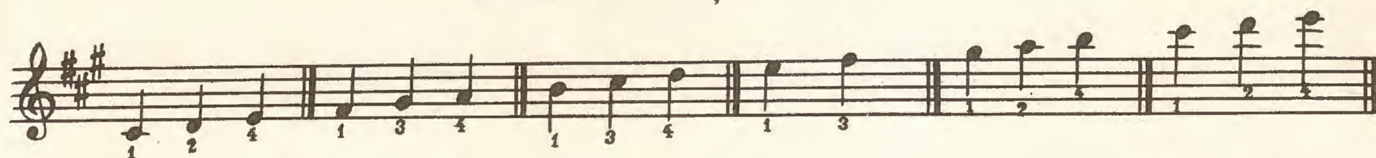
VII

f
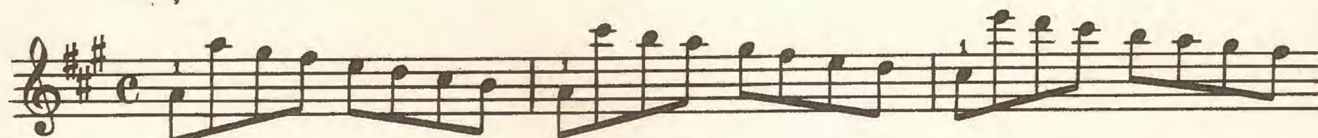
Fine
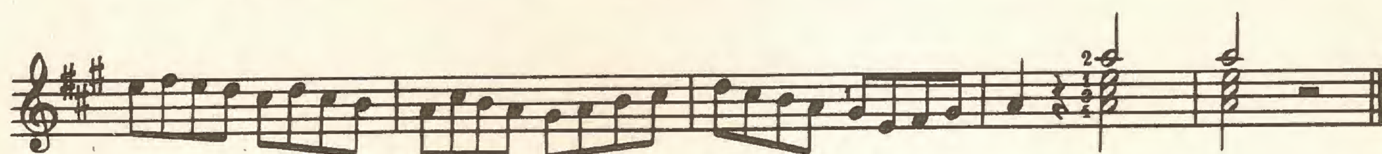
D. C. al Fine

GAMA ÎN POZIȚIA A NOUA
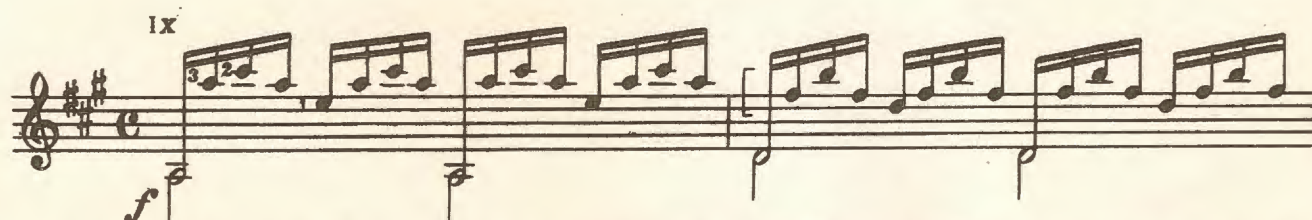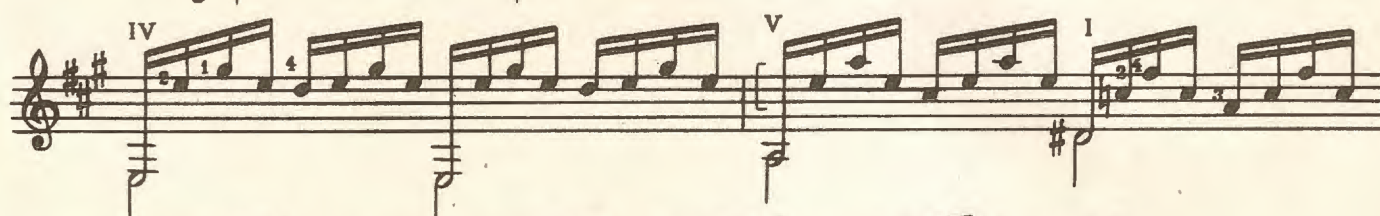

EXERCIȚIU
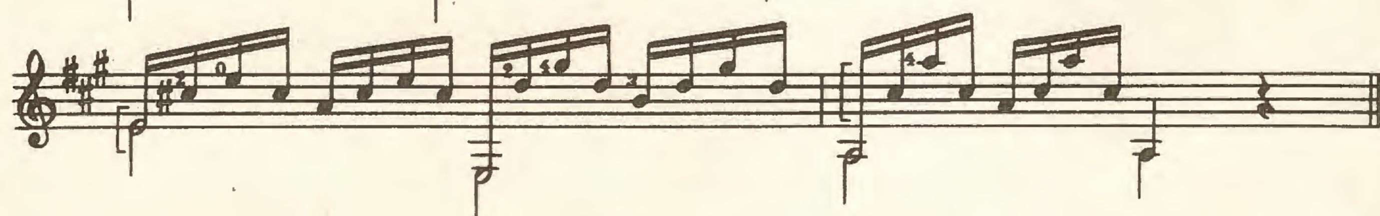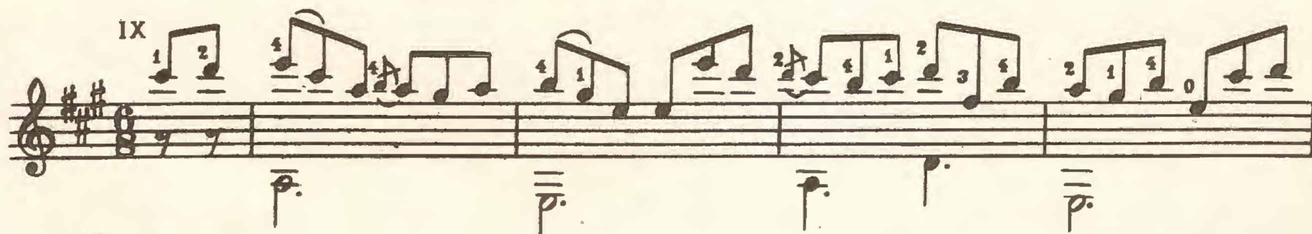

PRELUDIU
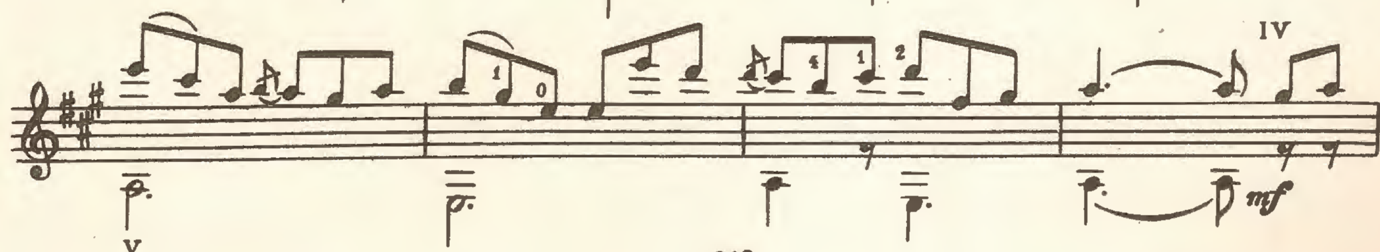

ALLEGRETTO

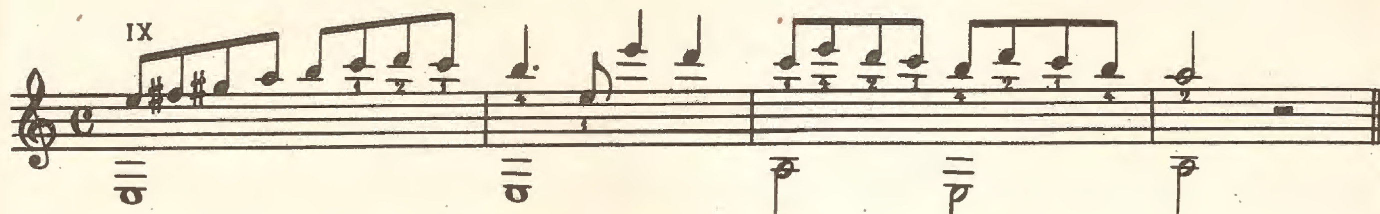

V VII IX

Trecerea de la o poziţie la alta se poate realiza peste o coardă liberă. Sunetul coardei libere dă posibilitatea ca mîna stîngă să fie mutată, fără nici o dificultate, de pe un loc pe altul.

IX I IX I

Uneori, aflîndu-se într-o anume poziție, primul deget poate fi mutat, de pe un interval pe altul, fără să fie modificată poziția mîinii.

Următoarele patru piese sînt scrise pentru exersarea și însușirea diferitelor poziții.

ALLEGRETTO

Fine

D.C. al Fine

ALLEGRETTO

ALLEGRETTO

VALS

IV

mf *p*

I

V

II

IX

I

II

p

IX

dolce

I

f

IX

dolce

p

V

II

IX

I

IX

IX

II

IX

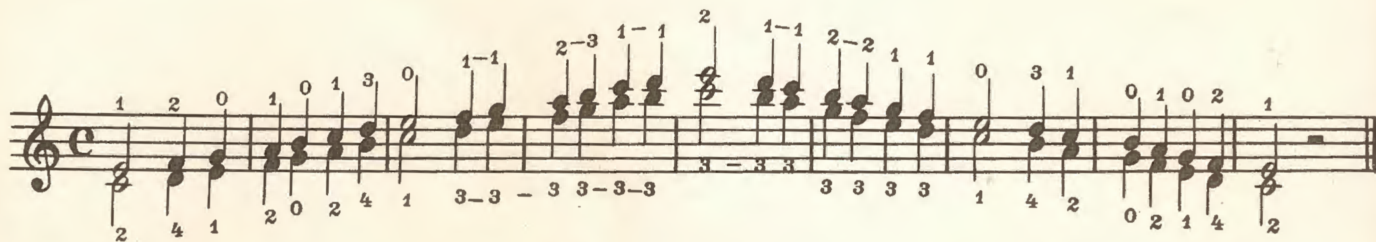
VII

V

II

NOTE DUBLE

La chitară există posibilitatea să se execute pasaje cu note duble în terțe, sexte, octave și decime. Pentru ca să fie mai ușor executate trebuie ca degetele mîinii stîngi să lunece, trecînd de pe un interval pe altul. În primul exercițiu, degetele (e vorba de digitație) care trebuie să lunece, fără să-și schimbe poziția, sînt indicate prin liniuțe mici între cifre. Asta înseamnă că unul și același deget trebuie să lunece de pe un interval pe altul

EXERCIȚIU

sf *sf*

III

GAMA ÎN SEXTE

EXERCIȚIU

mf

Fine

D. C. al Fine

GAMA ÎN OCTAVE

EXERCIȚIU

GAMA ÎN DECIME

EXERCIȚIU

Fine
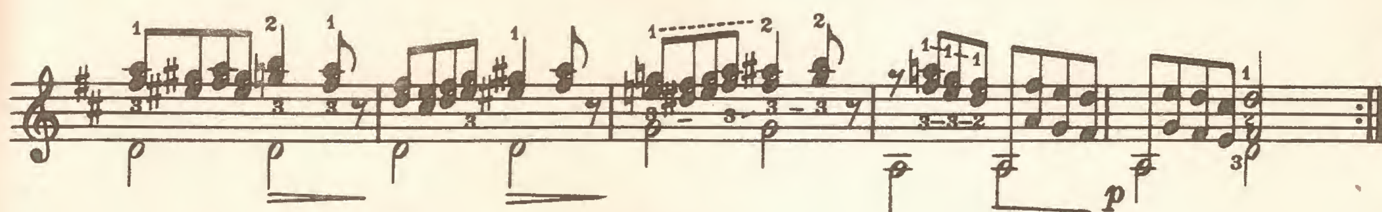
D. C. al Fine

STUDIU

Andantino

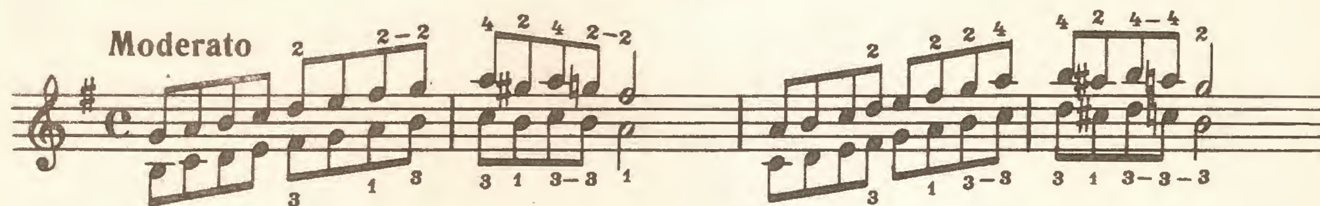
pf
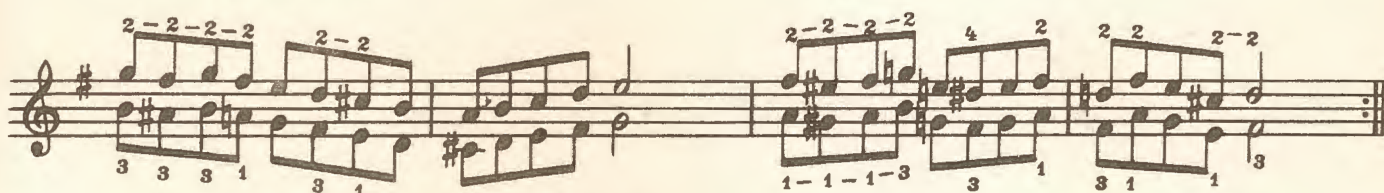
mf

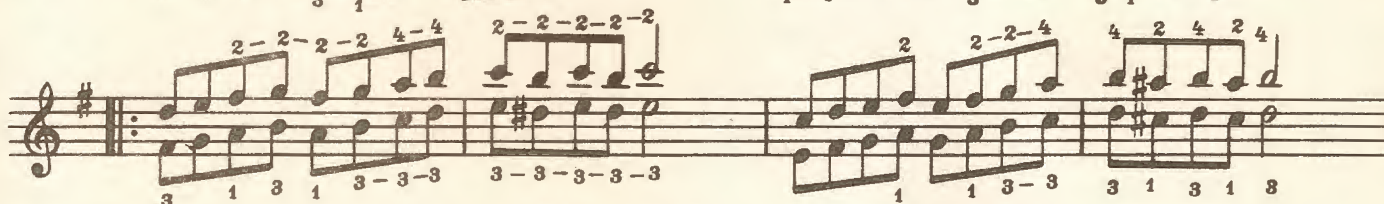

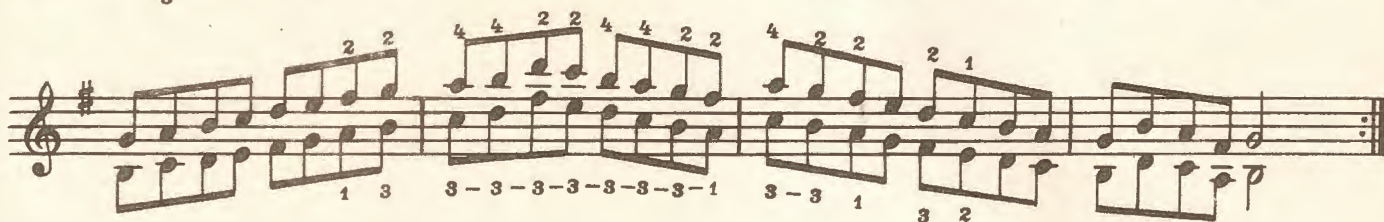
STUDIU

Moderato
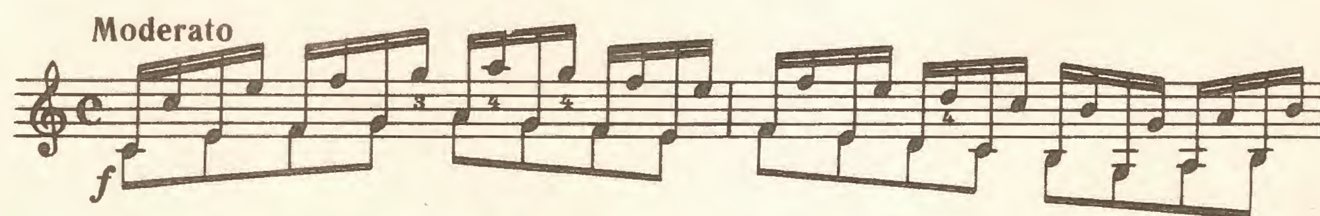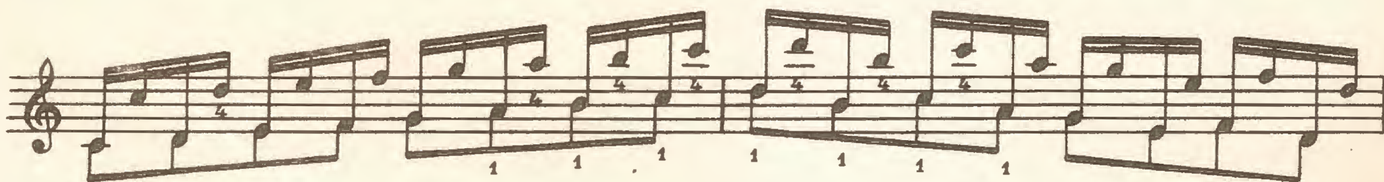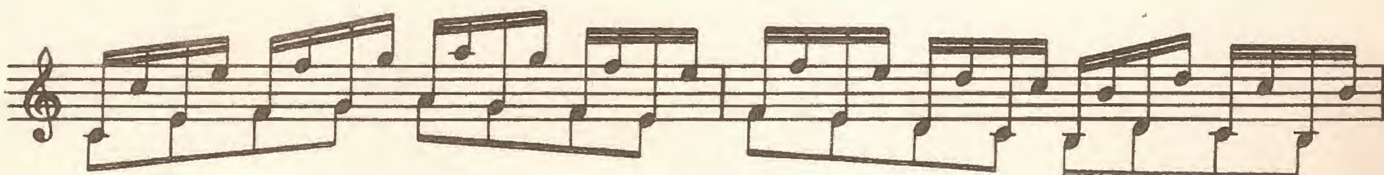

STUDIU

Moderato
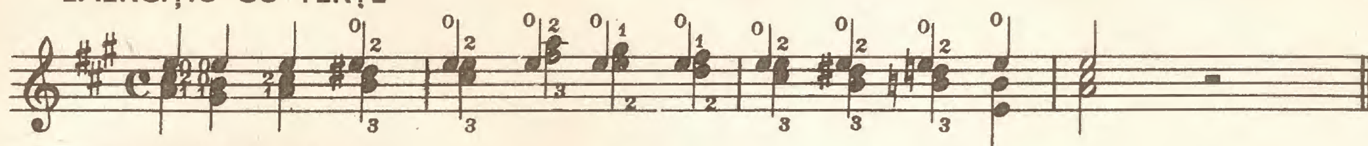

STUDIU
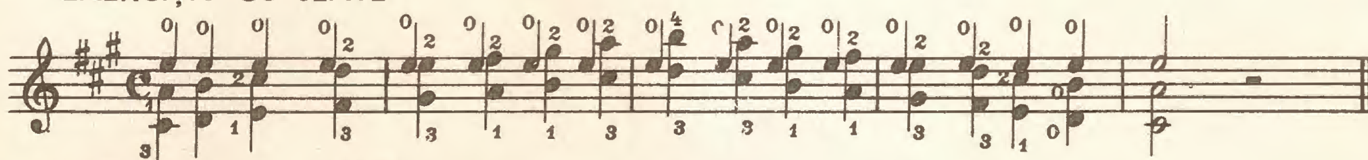
Andante

Deseori se întîmplă ca într-o succesiune de terțe, sexte sau decime să fie necesar să sune o coardă liberă, care să se repete la fiecare sunet. Dacă, în timpul execuției, sunetele se suprapun, adică sună în unison cu coarda liberă, atunci ele trebuie luate pe alte coarde.
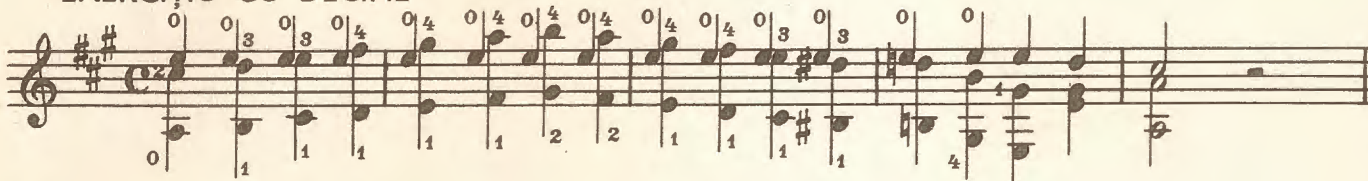
EXERCIȚIU CU TERȚE

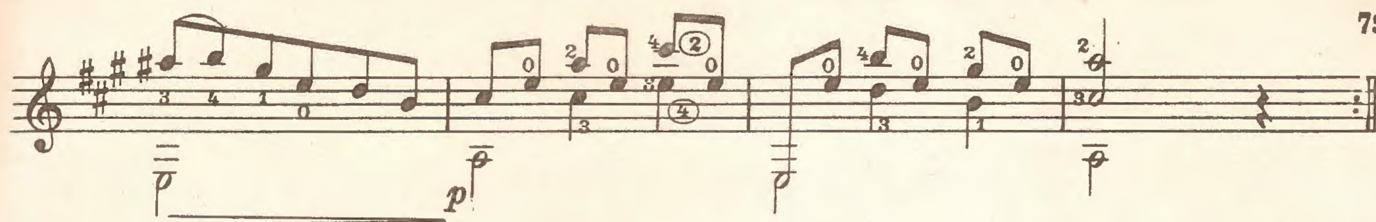
EXERCIȚIU CU SEXTE

EXERCIȚIU CU DECIME

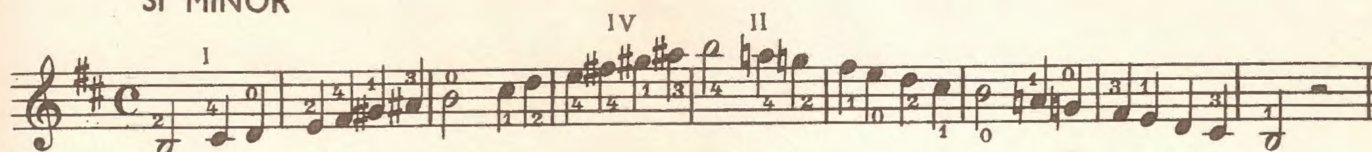

STUDIU

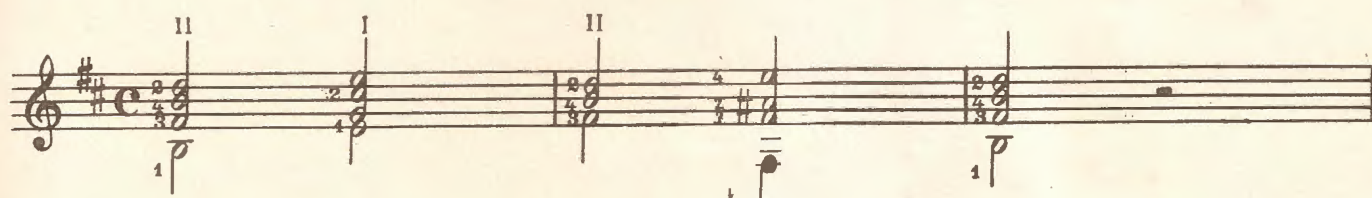

Game, cadenţe, exerciţii şi preludii în tonalităţi majore şi minore, care n-au fost date în prima parte a „Metodei".
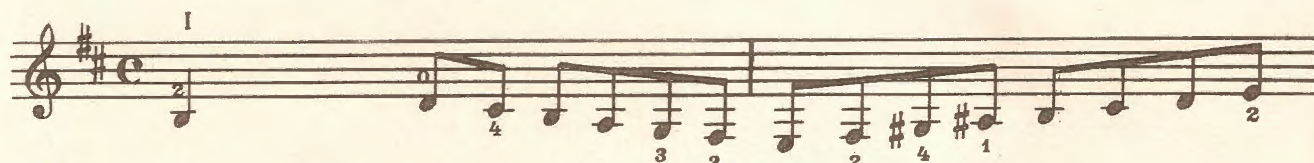
SI MINOR
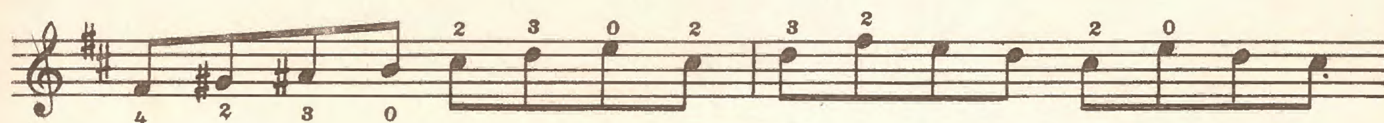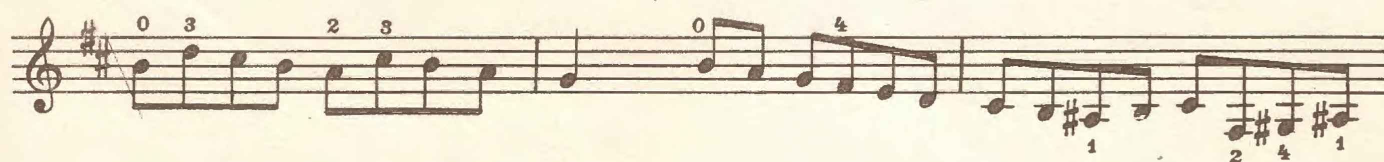

CADENŢA

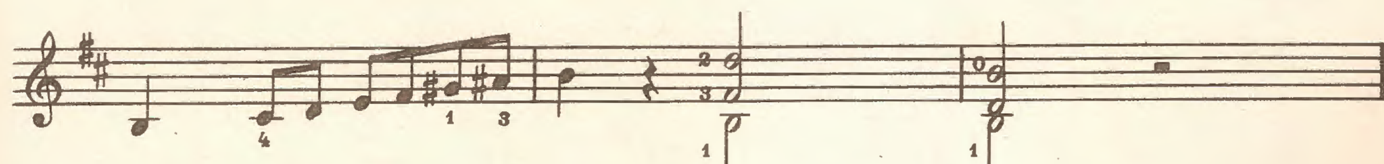

EXERCIŢIU

PRELUDIU

II

mf p i m a m i m a

I

f

II

FA DIEZ MINOR

CADENȚA

II IV II
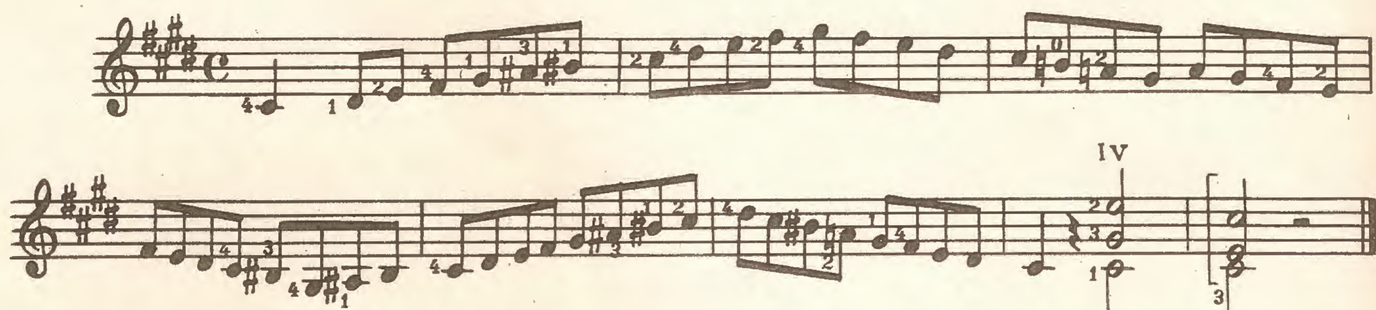
EXERCIŢIU

PRELUDIU
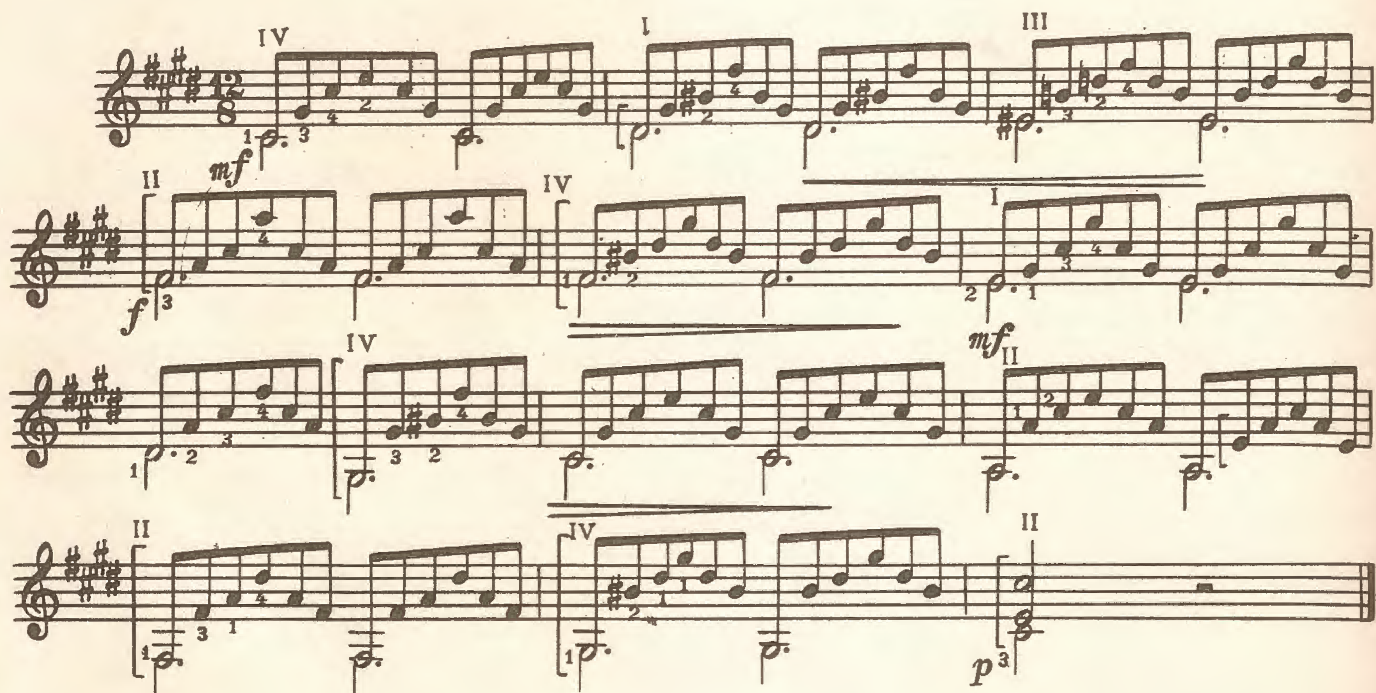
DO DIEZ MINOR

CADENŢA

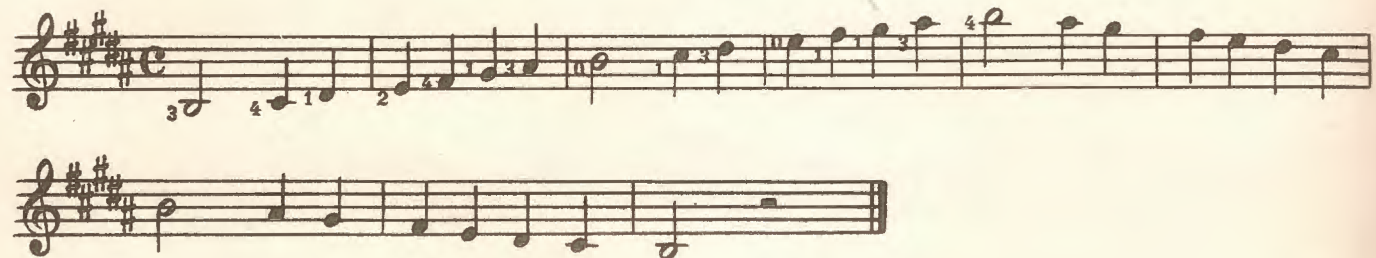
EXERCIȚIU

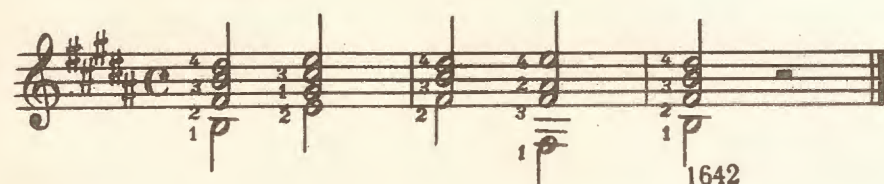
PRELUDIU

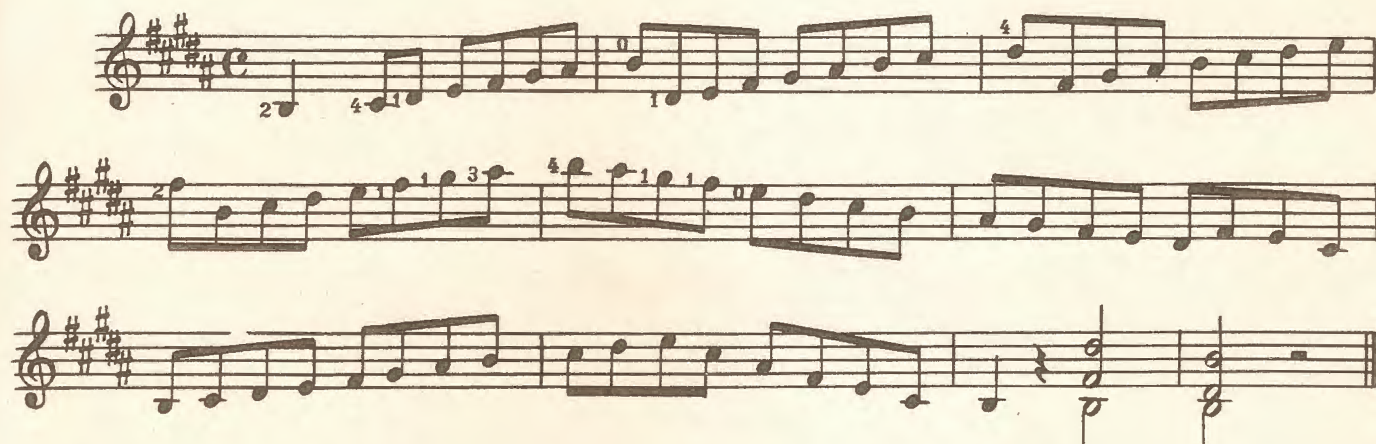
SI MAJOR
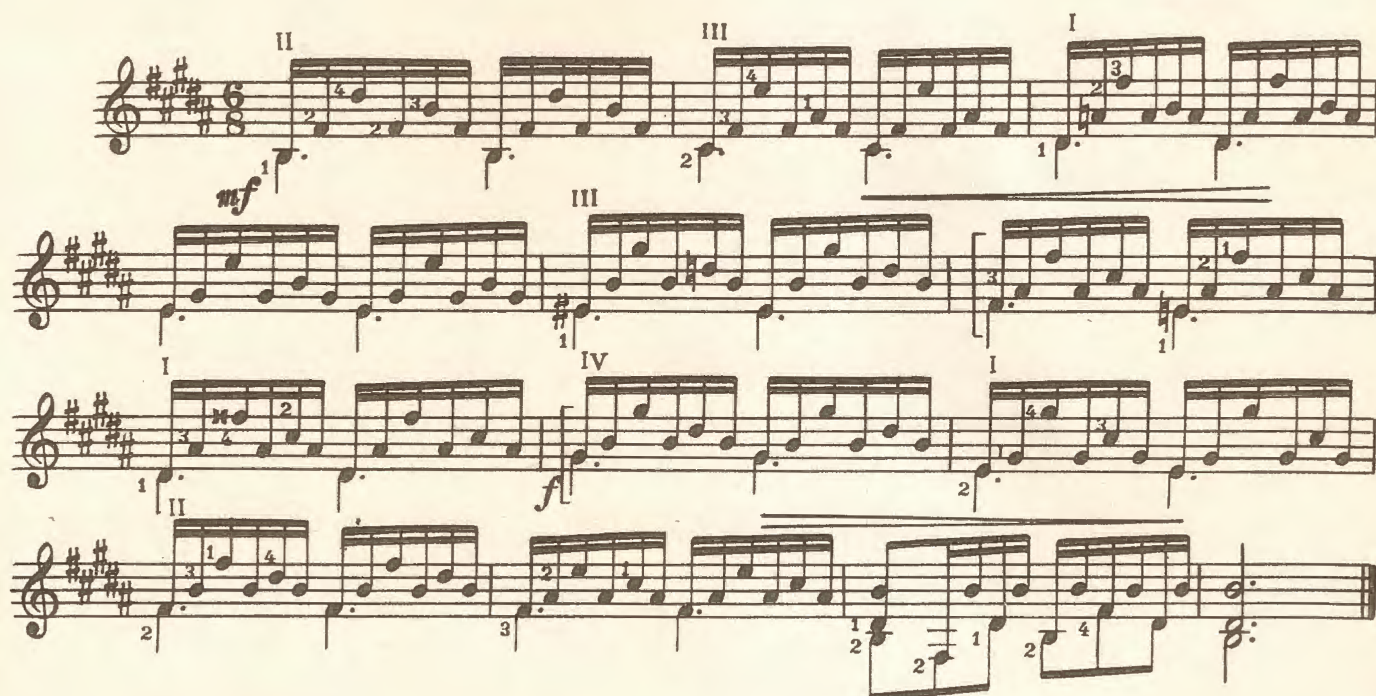

CADENȚA

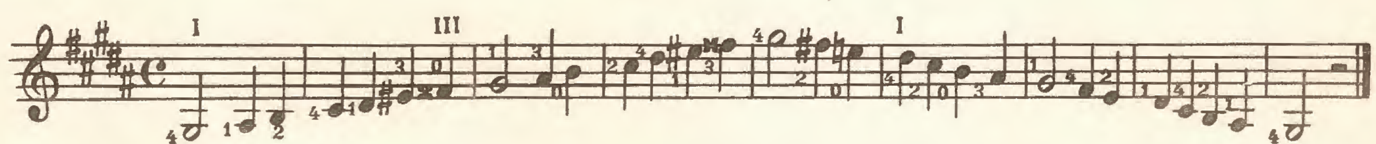
EXERCIȚIU
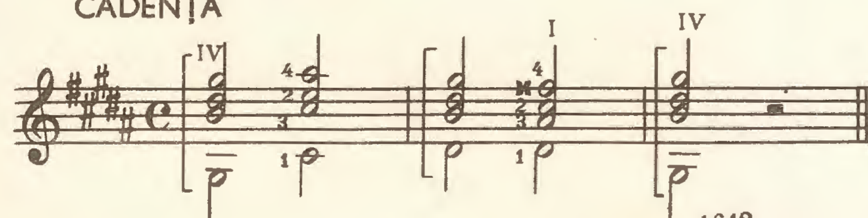

PRELUDIU

SOL DIEZ MINOR

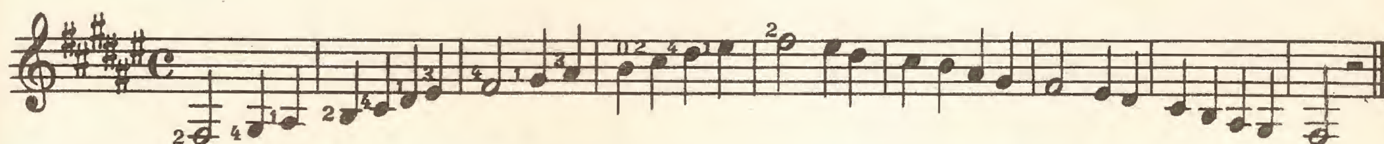
CADENȚA
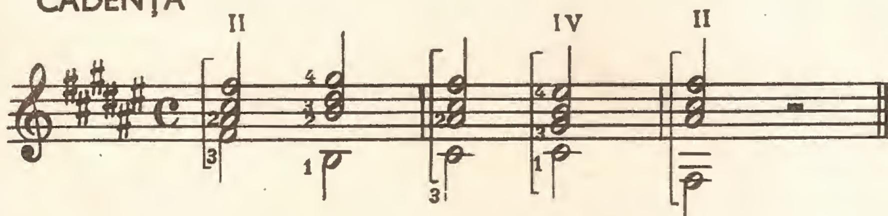

EXERCIŢIU

PRELUDIU
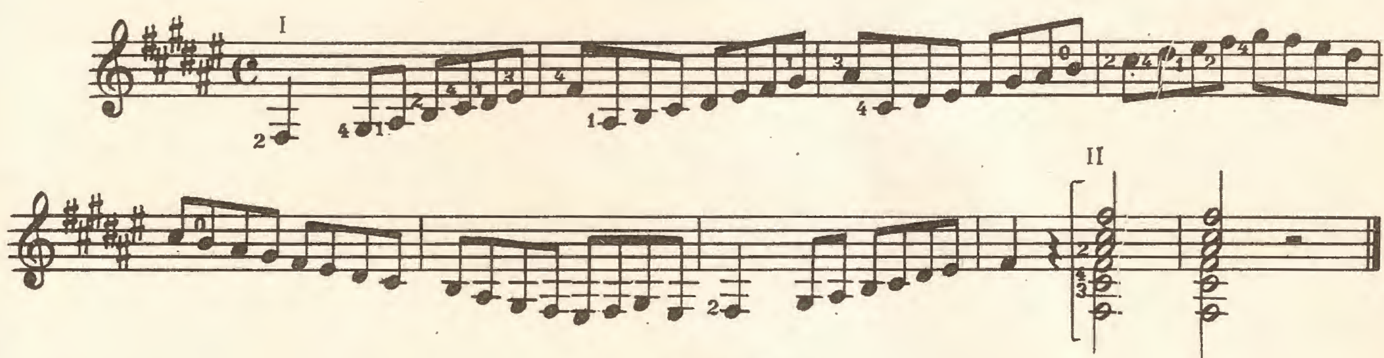
FA DIEZ MAJOR
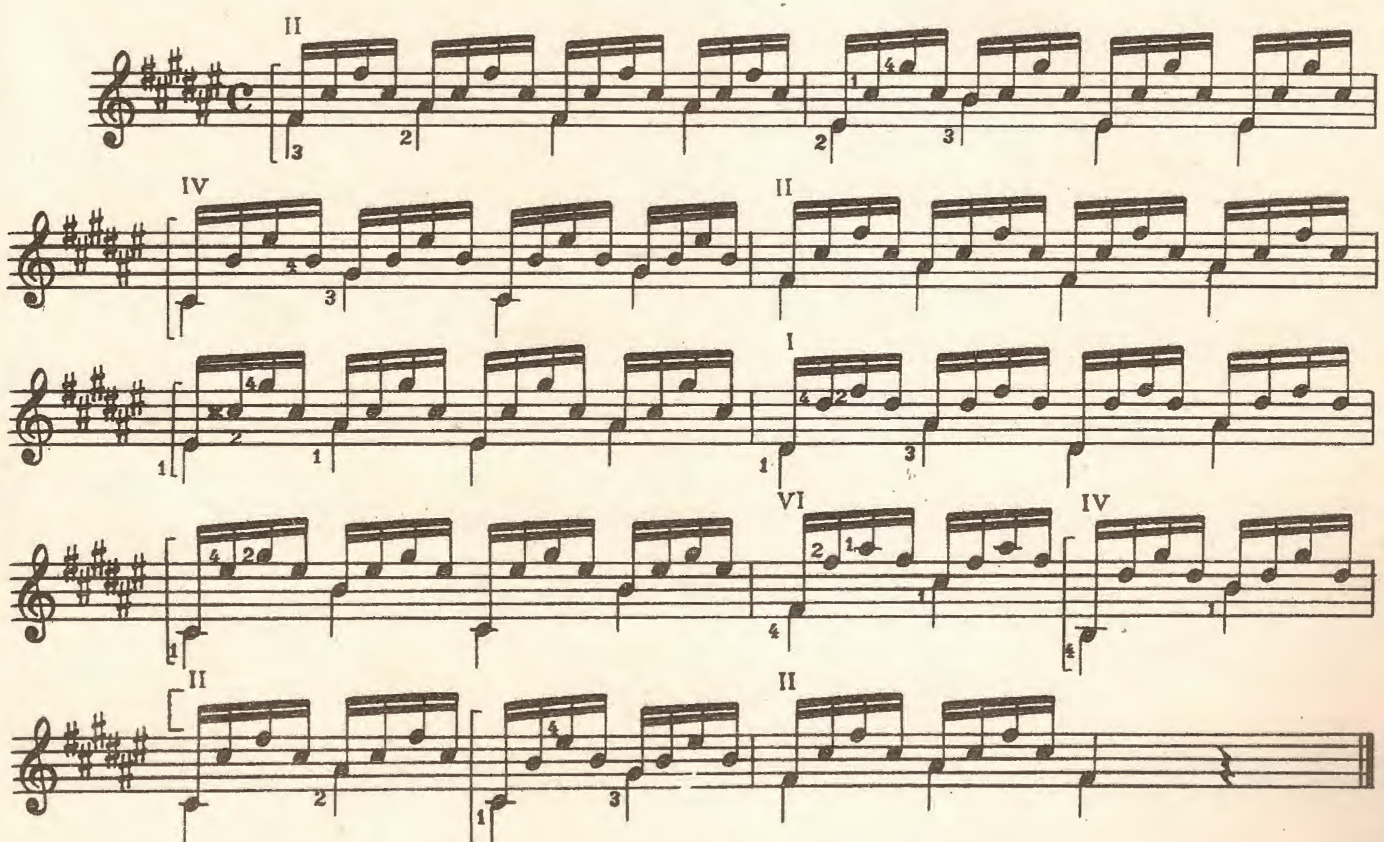

CADENŢA

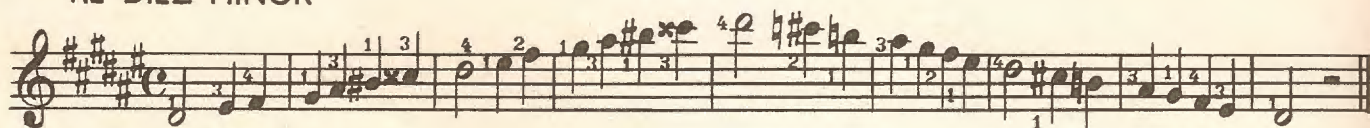
EXERCIŢIU

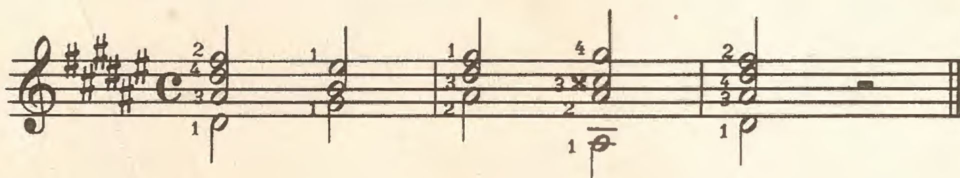
PRELUDIU
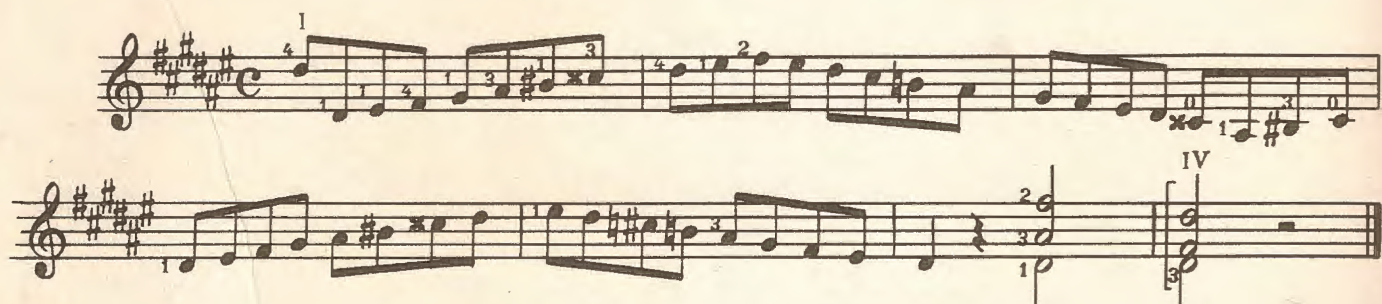

RE DIEZ MINOR
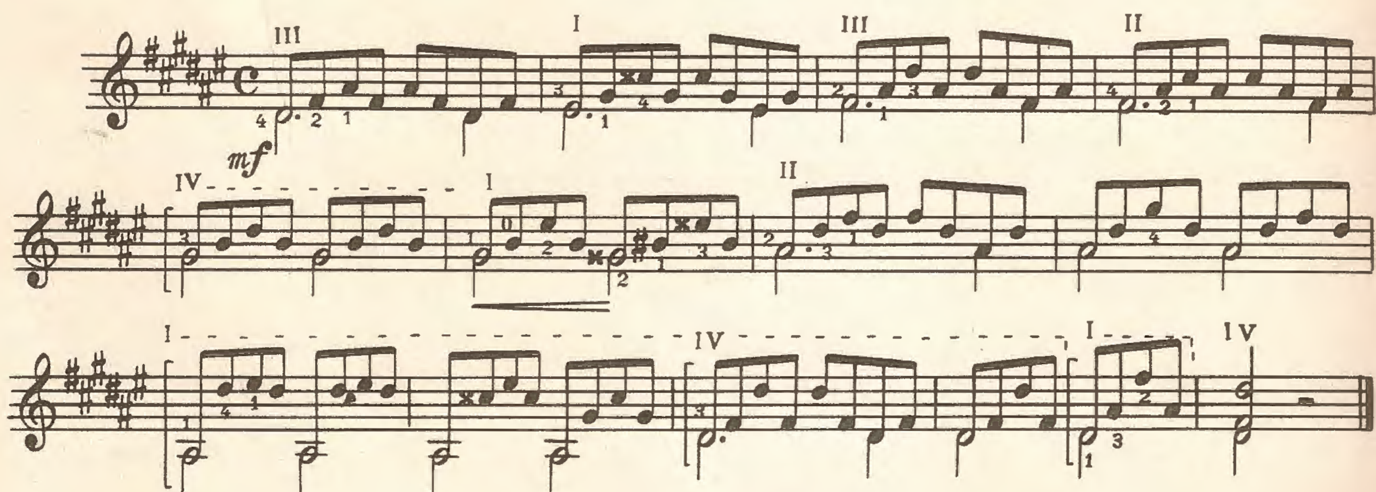

CADENȚA
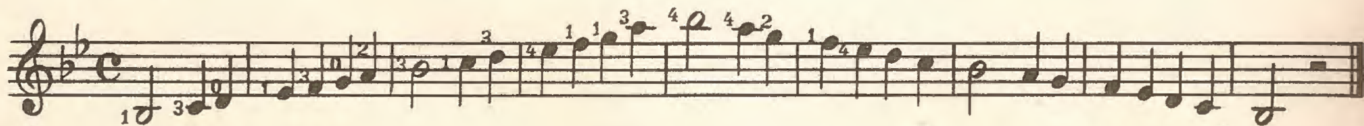

EXERCIȚIU
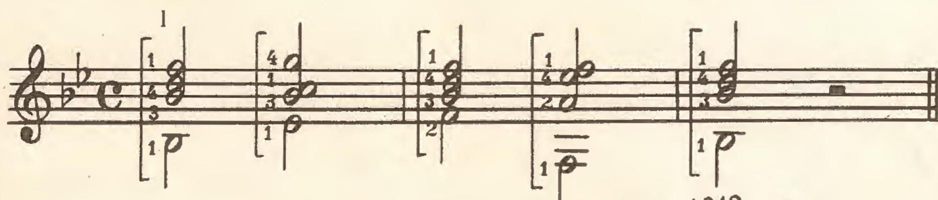

PRELUDIU
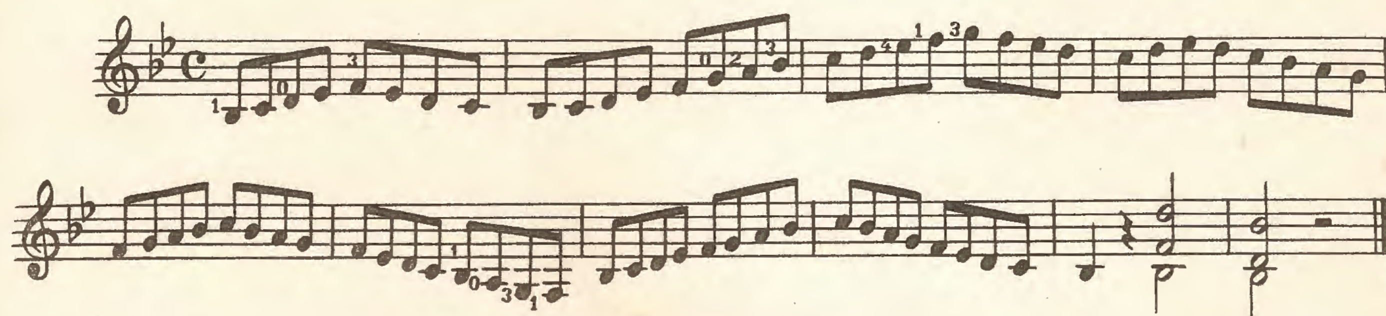

SI BEMOL MAJOR
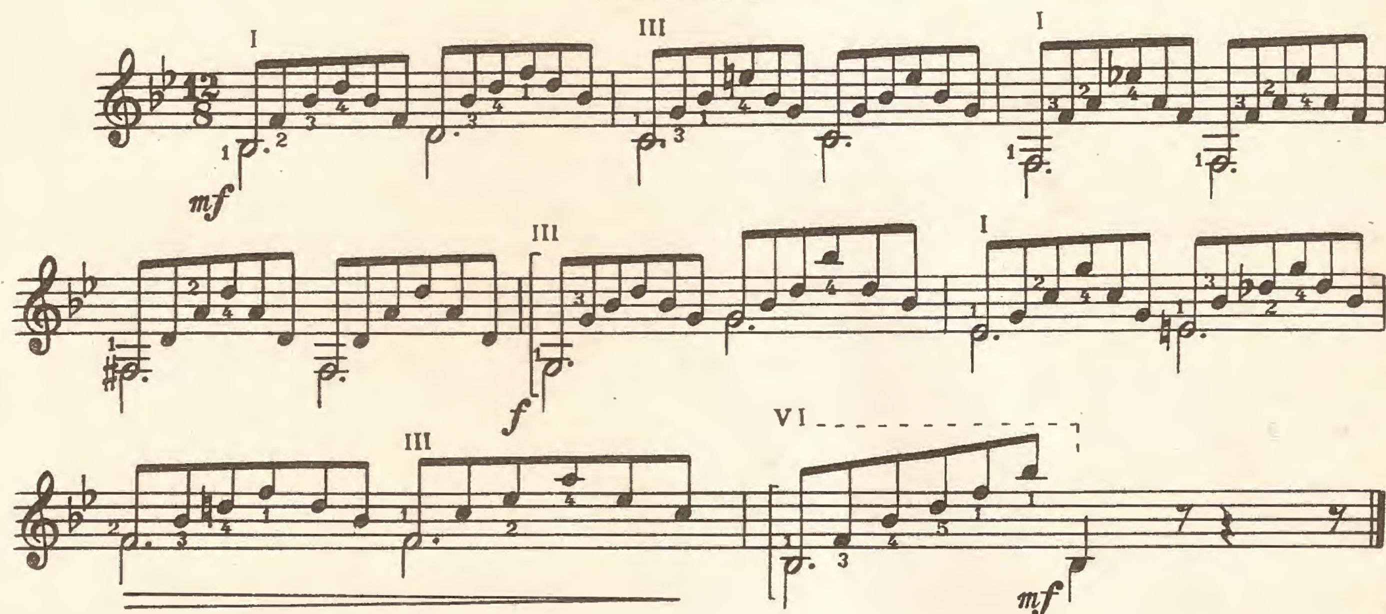

CADENȚA

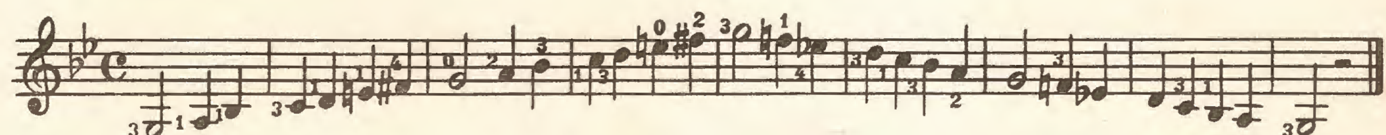
EXERCIȚIU

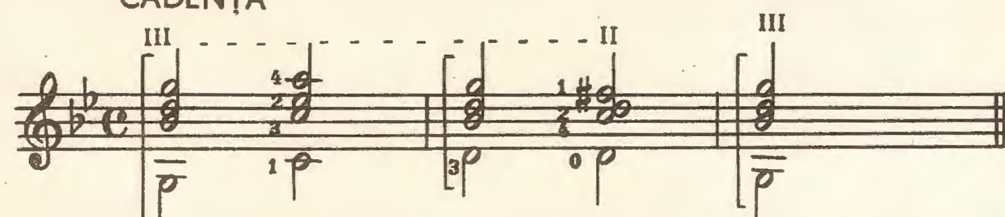
PRELUDIU

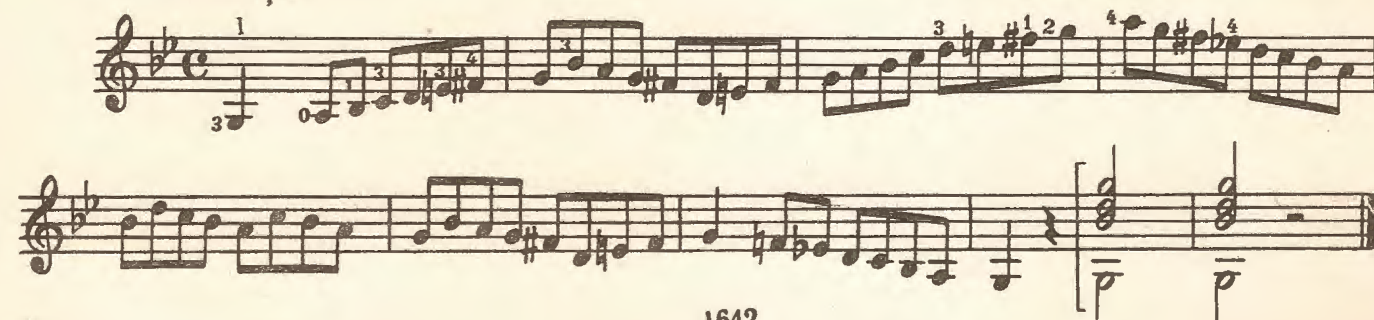
SOL MINOR

CADENȚA

EXERCIȚIU

PRELUDIU

MI BEMOL MAJOR

CADENȚA

EXERCIȚIU

PRELUDIU

III I III
f *p*

DO MINOR

CADENȚA

III I III

EXERCIȚIU

PRELUDIU

mf
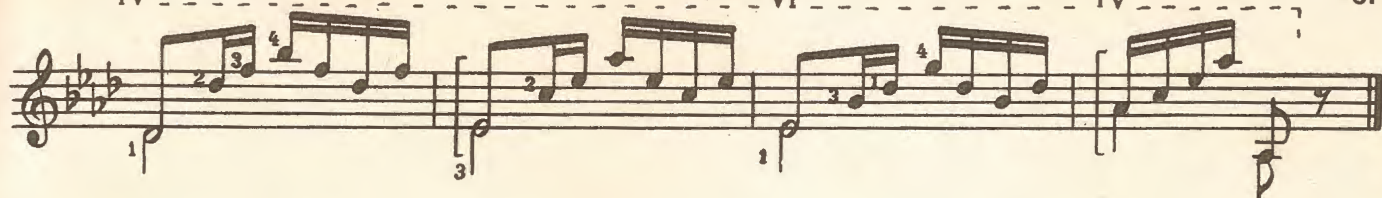
III

LA BEMOL MAJOR

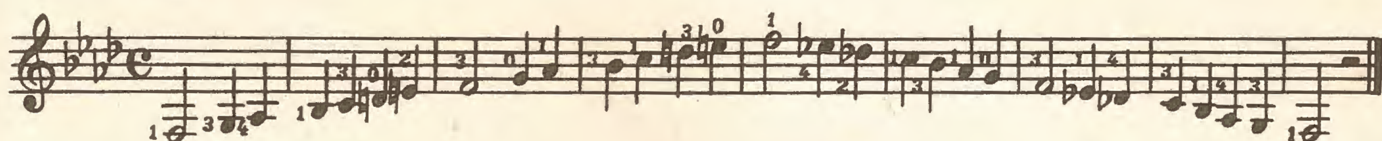
CADENȚA

EXERCIȚIU

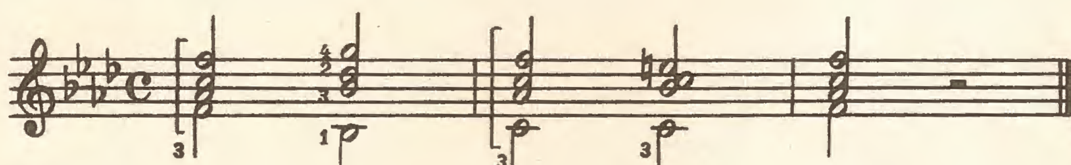
PRELUDIU
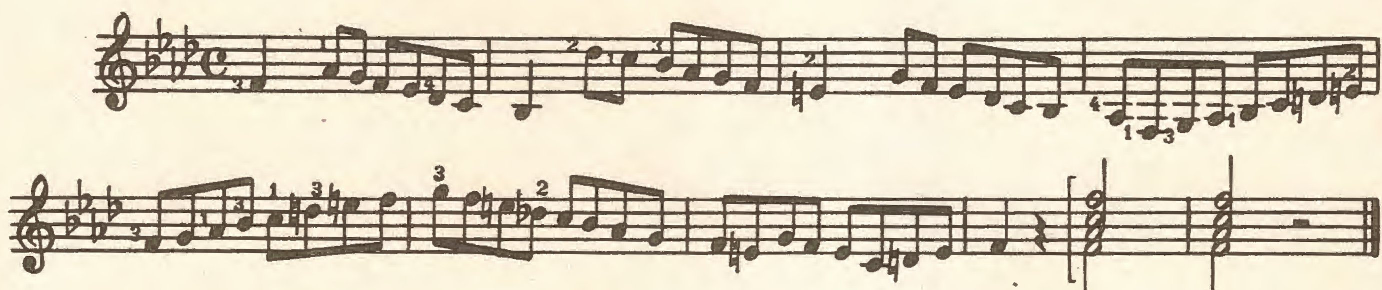

FA MINOR
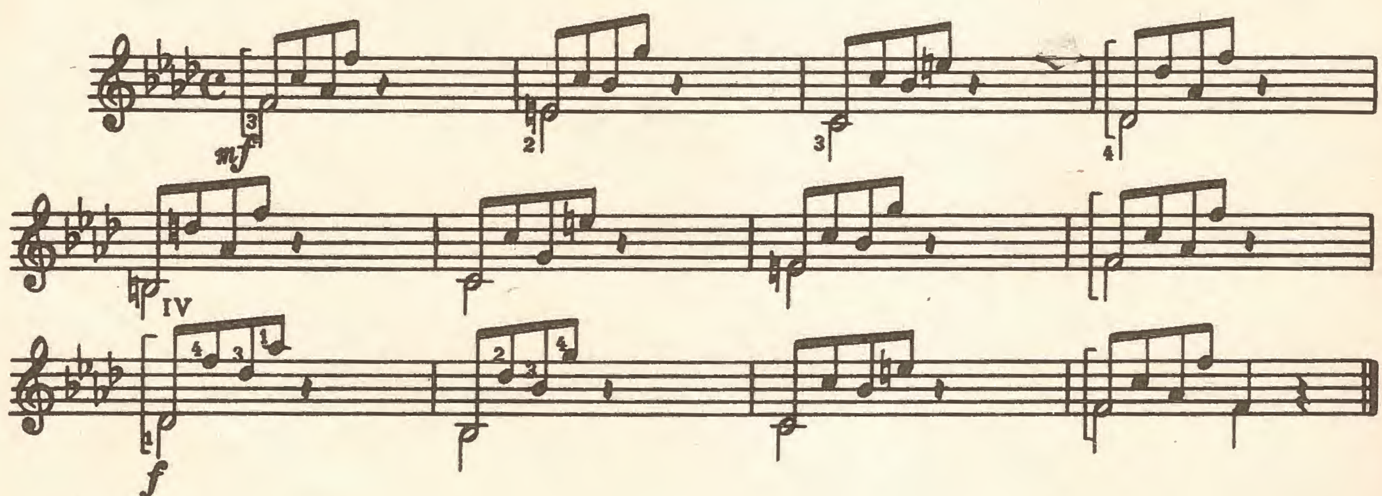

CADENȚA

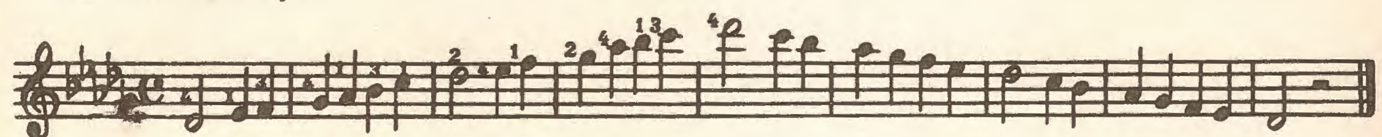
EXERCIȚIU
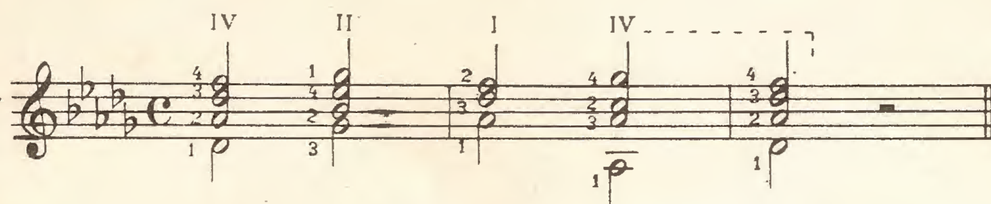

PRELUDIU
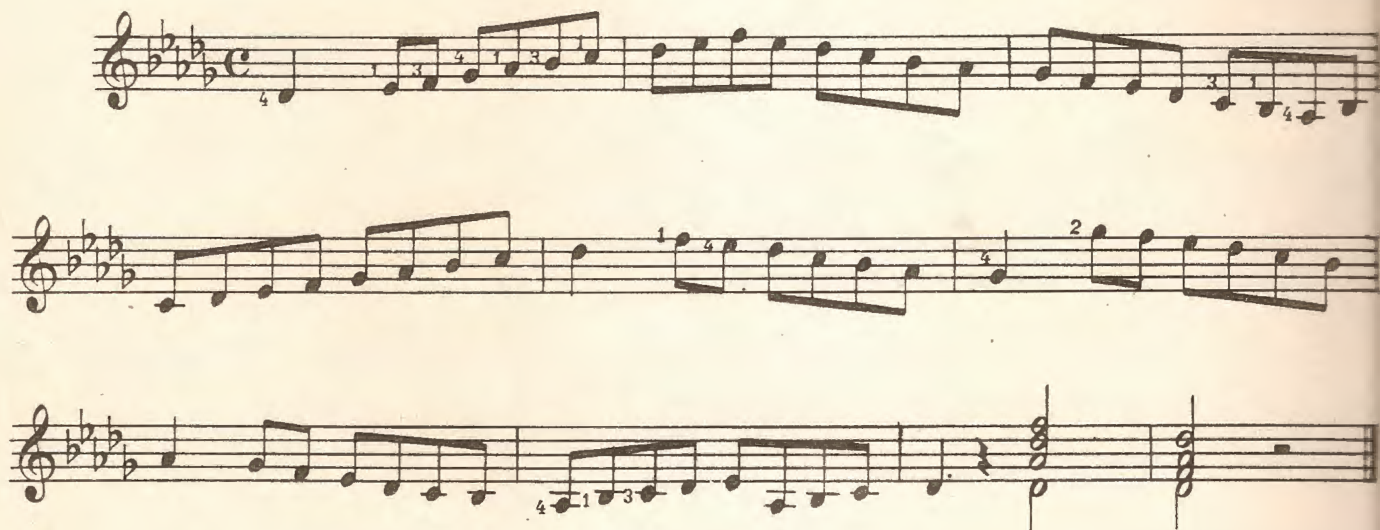

RE BEMOL MAJOR
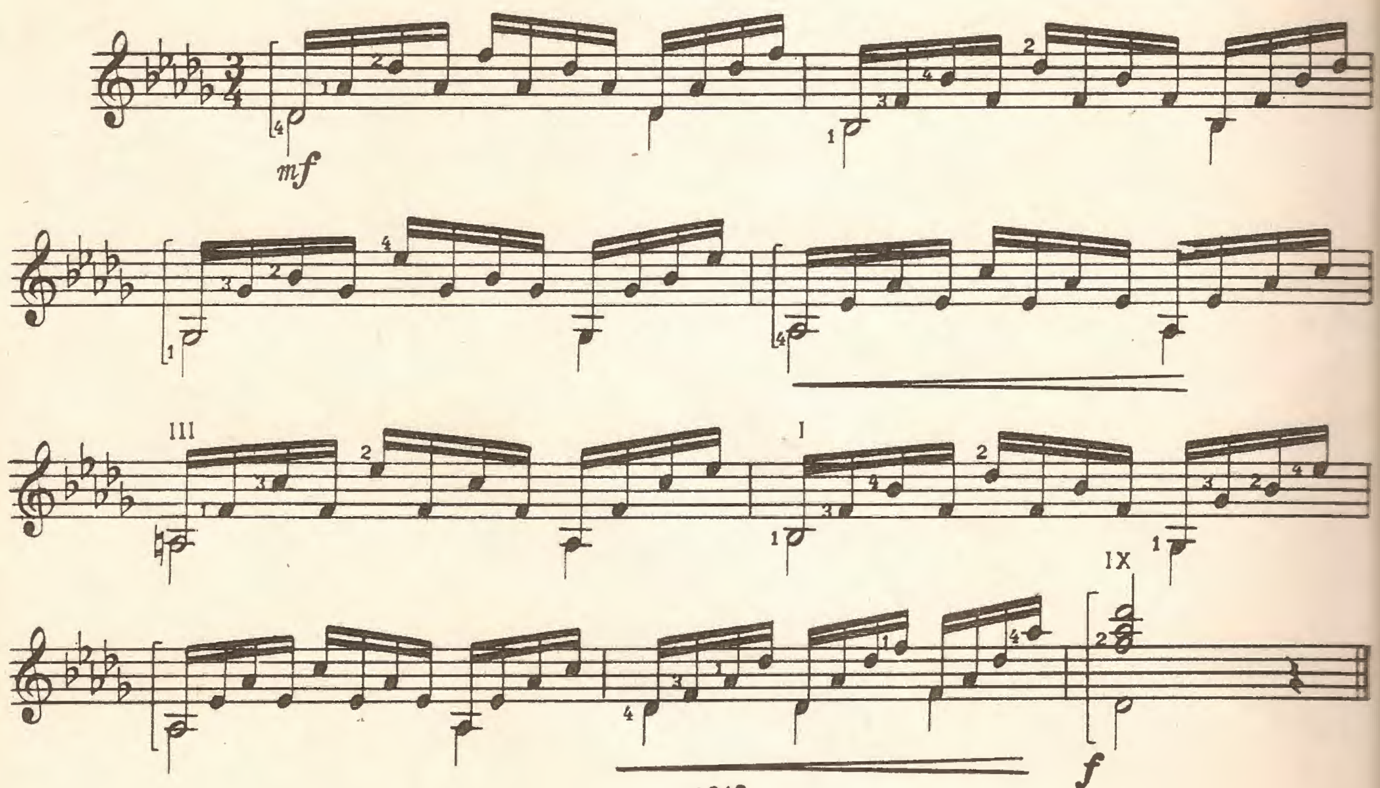

CADENȚA

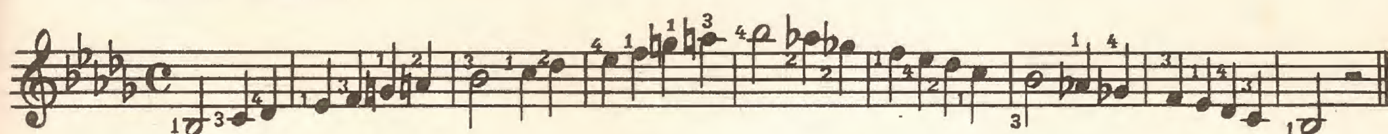
EXERCIȚIU
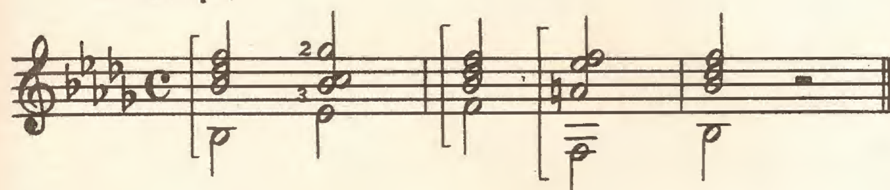

PRELUDIU

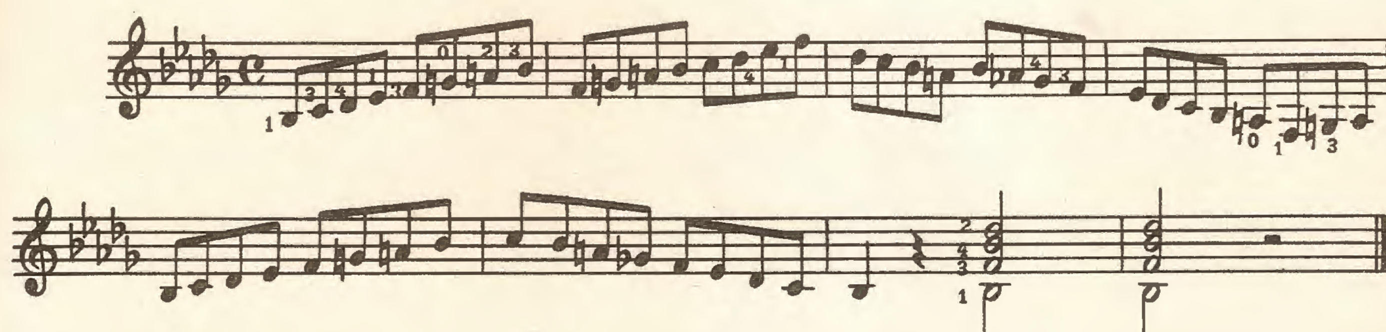
SI BEMOL MINOR
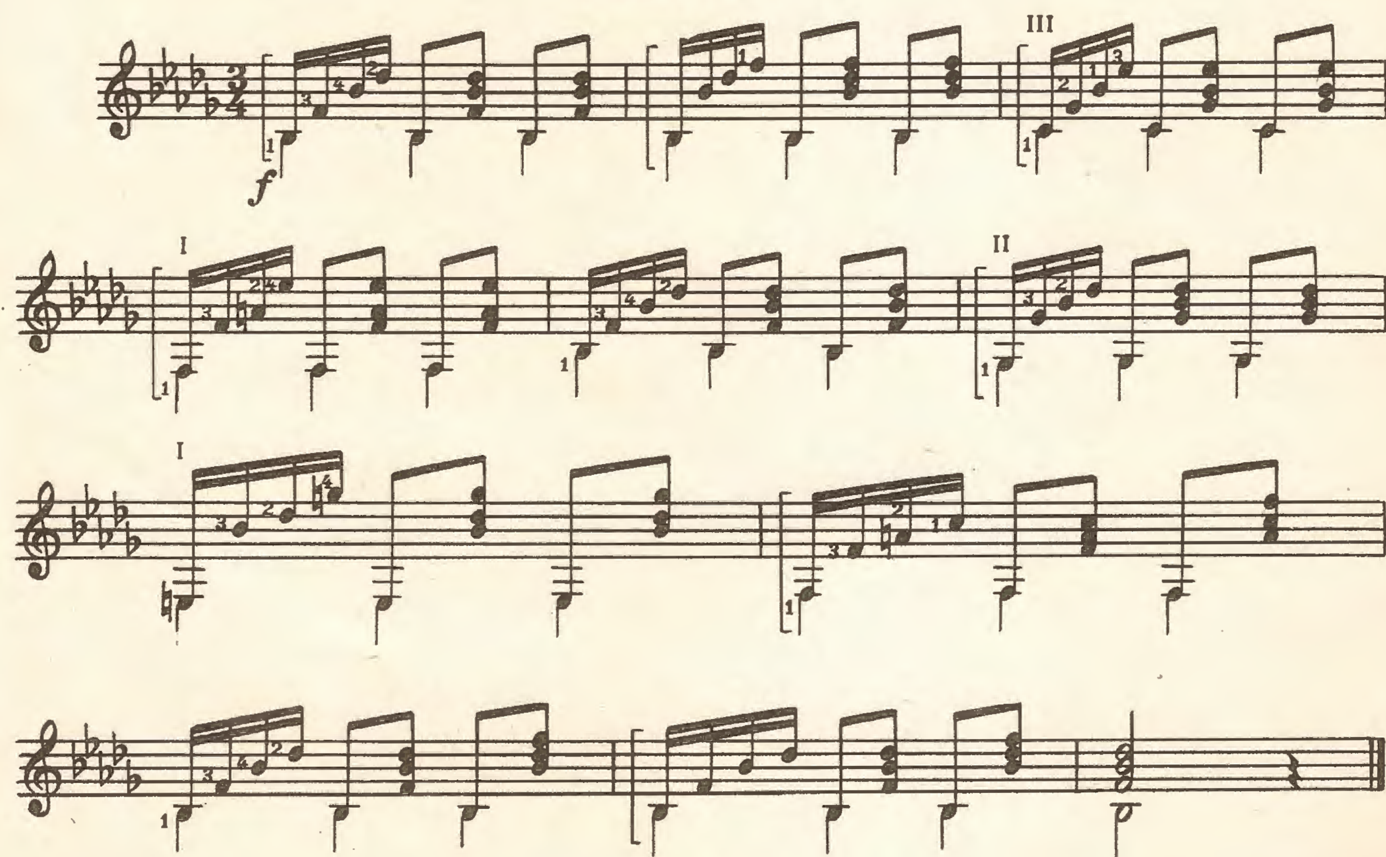

CADENȚA

EXERCIȚIU

PRELUDIU

FLAGEOLETELE

Flageoletul este un procedeu de obţinere a unui sunet (timbru) deosebit, emis de o coardă sau de mai multe coarde, în anumite puncte, adică pe respectivele intervale.

Procedeul emiterii lui constă în faptul că, atunci cînd urmează să se execute, coarda (sau coardele) acţionată, nu trebuie să fie apăsată pe intervalul de pe tastieră, ci doar atinsă (atinse) cu degetul mîinii stîngi, în punctul respectiv, iar degetul ridicat imediat. Flageoletele pot suna pe intervalele 12, 7, 5, 4 şi 3 fapt demonstrat în tabelul dat mai jos. Aceste flageolete poartă denumirea de flageolete naturale. Ele sînt marcate astfel: harm, arm., ◇ o flaj. fl.

TABELUL FLAGEOLETELOR NATURALE

EXERCIŢIU

D.C. al Fine

FLAGEOLETE ARTIFICIALE

În afară de flageolete naturale mai există şi **flageolete artificiale** care se execută pe coarde închise. Flageoletele artificiale sună cu o octavă mai sus faţă de sunetul punctului unde se acţionează. Ele pot fi emise pe orice notă din întinderea chitarei. La interpretarea flageoletelor, mîna dreaptă joacă un dublu rol şi anume: degetul arătător, cu vîrful perniţei, atinge coarda în punctul unde urmează să sune flageoletul (adică pe intervalul al 12-lea al coardei acţionate), iar degetul inelar emite sunetul.

PARTEA A TREIA

50 de piese prezentate în ordine progresivă

1. ANDANTINO

2. VALS

cresc.

f

Fine *p*

p p p

D. C. al Fine

3. ANDANTE

Andante

mf

p i p i

f

p

f

Fine

f

dim.

D.C.al Fine

4. ALLEGRO

mf

p

f

Fine

p

cresc.

f

D. C. al Fine

5. VALS

mf

f

mf

Fine

D. C. al Fine

6. ALLEGRETTO

cresc.

f

mf

p

p

cresc.

f

Fine

p

mf

D. C. al Fine

7. VALS

mf

Fine

p

D. C. al Fine

8. ALLEGRETTO

mf

p

mf cresc.

Fine

f

p

D. C. al Fine

9. ANDANTE

mf

p

p i p i p

f *dim.* *p*

10. VALS

p

p

mf Fine *mf*

D. C. al Fine

11. MODERATO

12. ALLEGRETTO

Fine

p

D. C. al Fine

13. ALLEGRETTO

m a

mf

p p p

p

p

f

p

Fine

mf

D. C. al Fine

14. ANDANTINO

Fine

15. VALS

Fine

D. C. al Fine

16. CAPRICCIO

Allegro

f

p

mf

mf

rall.

dim.

17. MARŞ

p *p* *p* *f* *p* *p* *mf* *f*

18. ANDANTE

19. ALLEGRETTO

pp

dim.

20. ANDANTE

mf

p

f p p p p

Fine

mf

D. C. al Fine

21. RONDO

sf *mf* *f* *mf*

22. SICILIANA

Fine

D.C. al Fine

23. MODERATO

dim.

24. GALOP

mf

p

f

Fine

p

D. C. al Fine

25. ANDANTINO

f

cresc.

dim.

f p

26. VALS

mf p p

Fine

III.

D. C. al Fine

27. MARŞ

Fine

D. C. al Fine

28. LARGHETTO

p

mf

p

Флаж. 12 Фл.VII Фл.XII

Fine

Фл. Фл.VII Фл.XII

mf

D. C. al Fine

29. RONDO

Allegretto

mf

f

IX

dolce

f

IX

dolce

Fine

sf sf

sf sf

f

sf sf

mf

sf sf

D. C. al Fine

30. PIESA

V

mf

V

Fine

III V III V III II

D. C. al Fine

31. LARGHETTO

p

p

V IX VII

V IV V IX V dolce IX V

D. C. al Fine

32. MARŞ

sf sf Fine p p p

33. RONDO

Coda

Coda

IV

cresc.

sf

IV

V

sf

f

34. VALS

p

VII

II

III

mf

X

Fine

mf

p

D. C. al Fine

35. RONDO

Fine

rall. a tempo

D.C. al Fine

36. VALS

cresc.

37. LARGHETTO

Fine

38. PIESA

rall.

p

sf sf sf

p

cresc.

mf

sf

rall. a tempo

sf p sf mf

f sf

sf

mf

sf

39. MARS

mf

f

mf

f

f

p

f

Fine

mf

p

dolce

V

D C. al Fine

40. ANDANTINO

Grazioso

mf

p

IV

mf

IX

dolce

IX

rall.

pp

f

IV

cresc.

IV

VI

VII

rall.

mf

V IX IV I

p
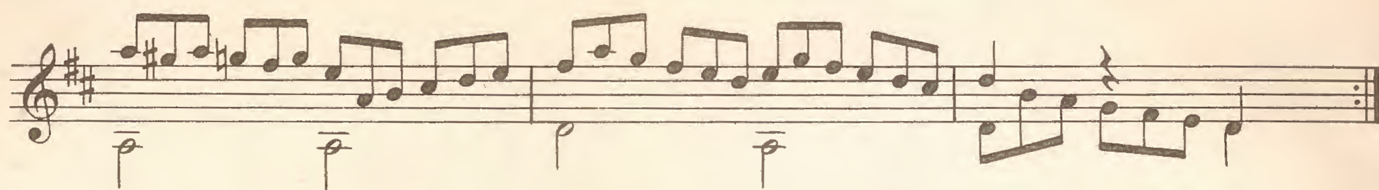
dim.

41. ARIE

f f p p
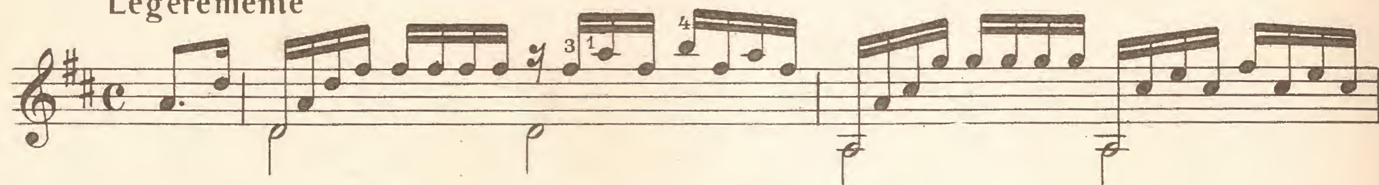
Var 1
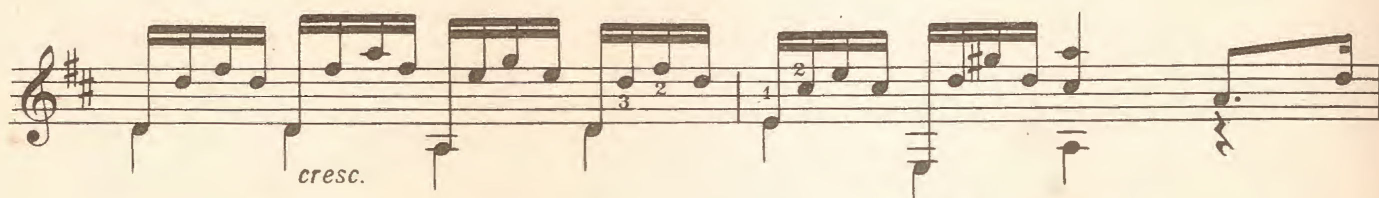
mf mf f
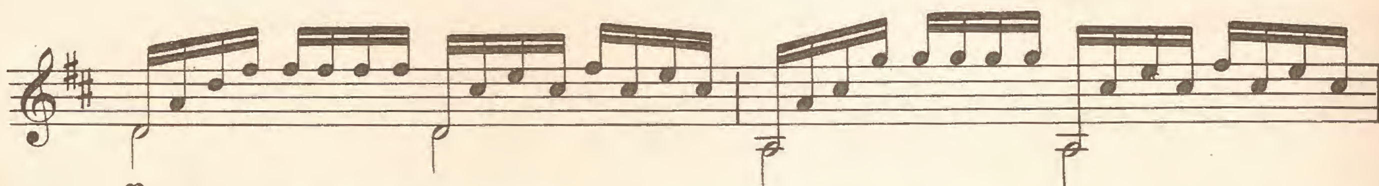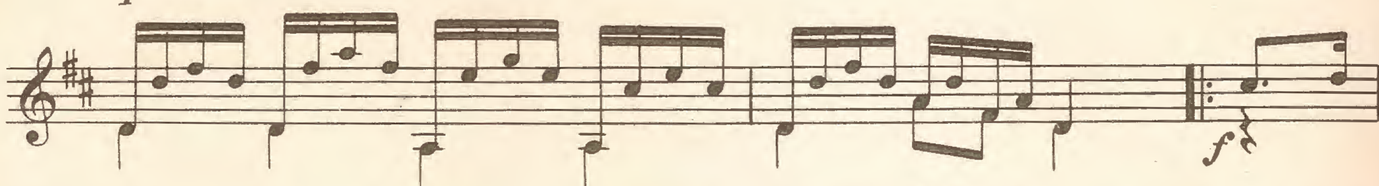

Var II
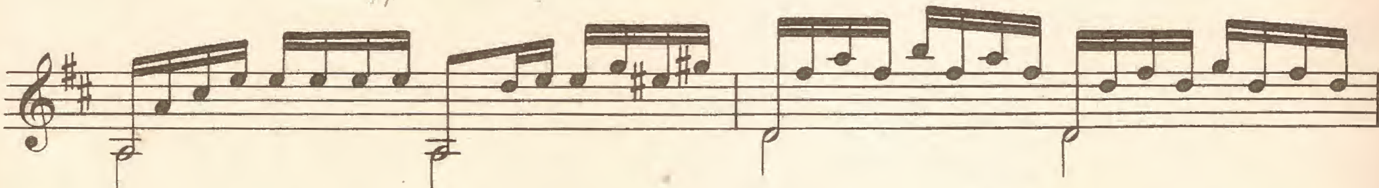
Legeremente
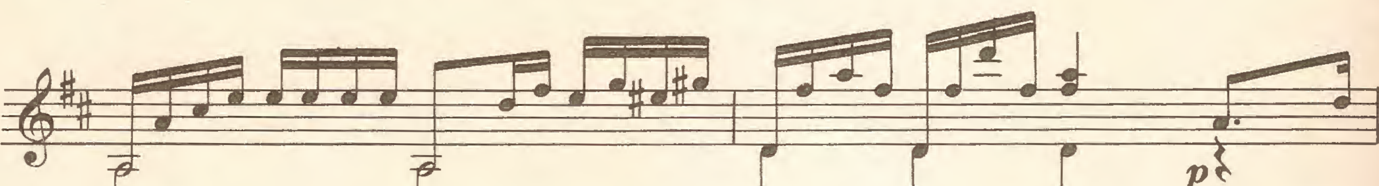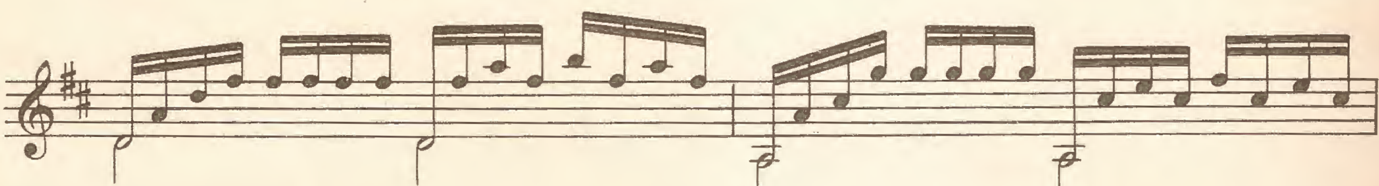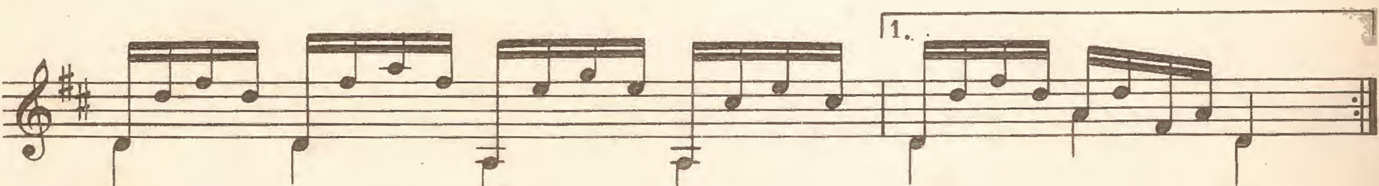

f

f

42. VARIAŢII

Pe o temă dintr-un cîntec elveţian

Allegretto

p

Var. I

Var. II

43. ANDANTE

f *mf* *sf* *dolce*

Var. I

mf

sf sf

sf sf

dolce

mf

cresc.
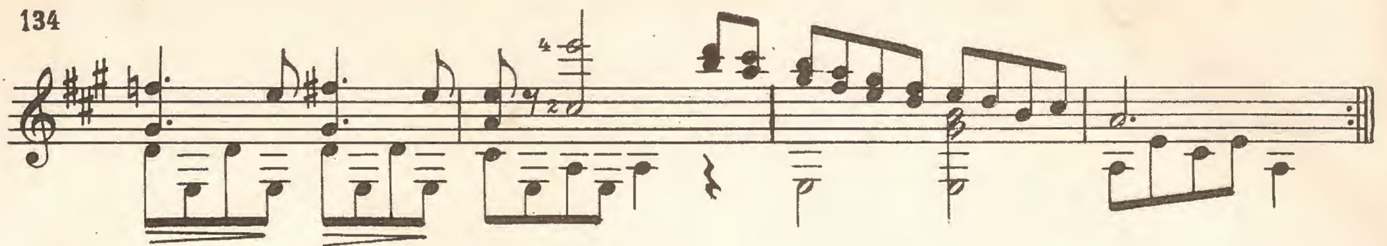
f

44. ARIA
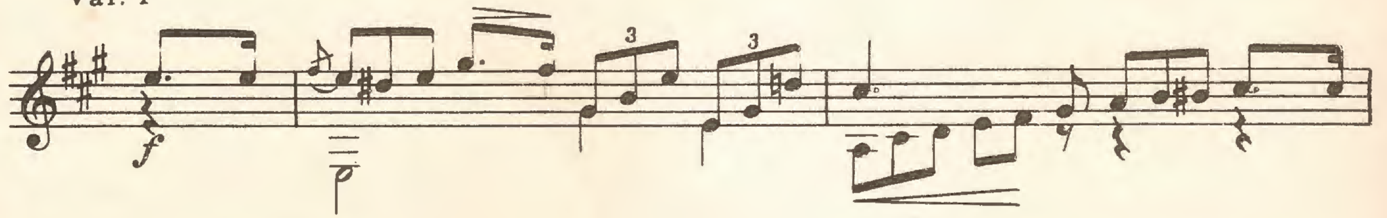
Andantino
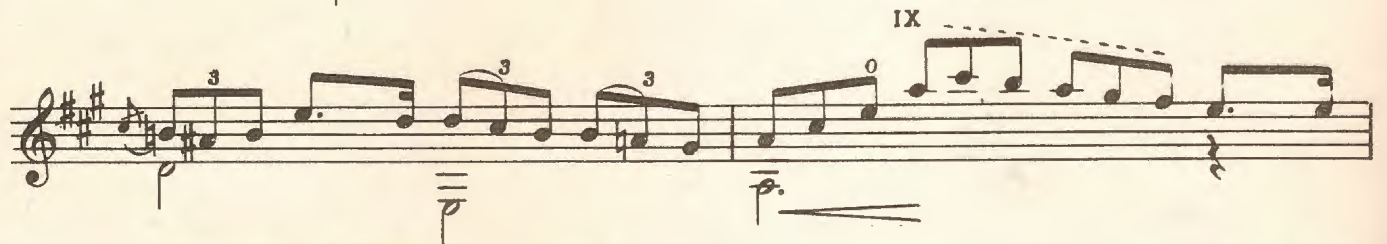
mf
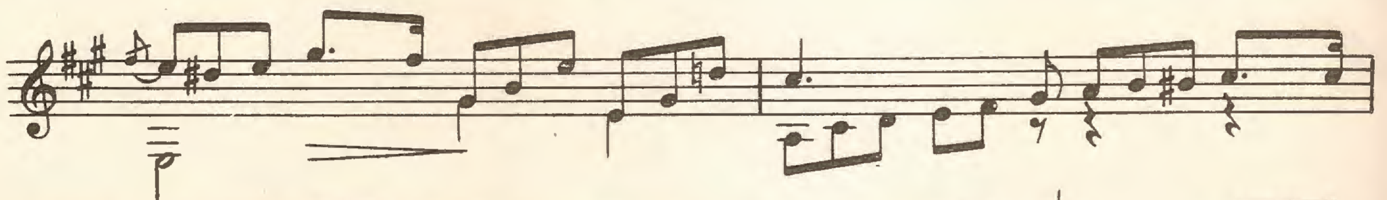
p
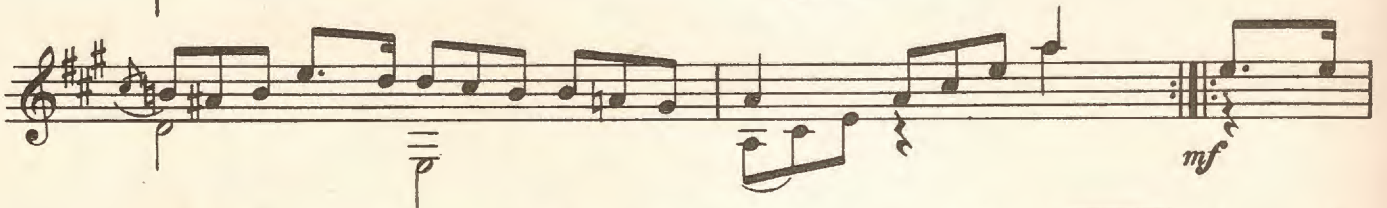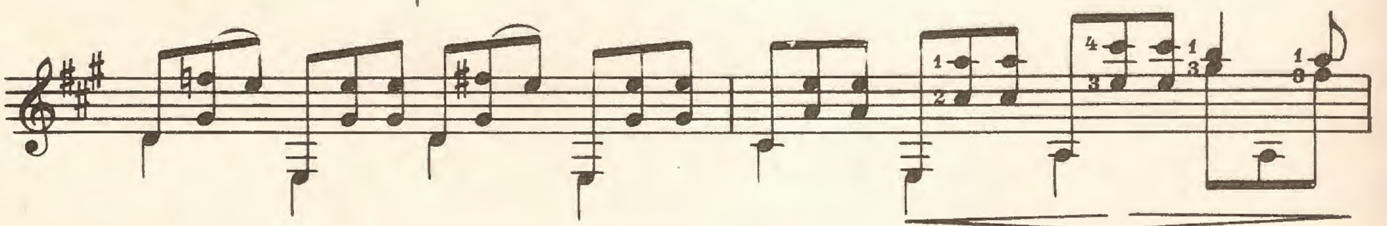

Var. I
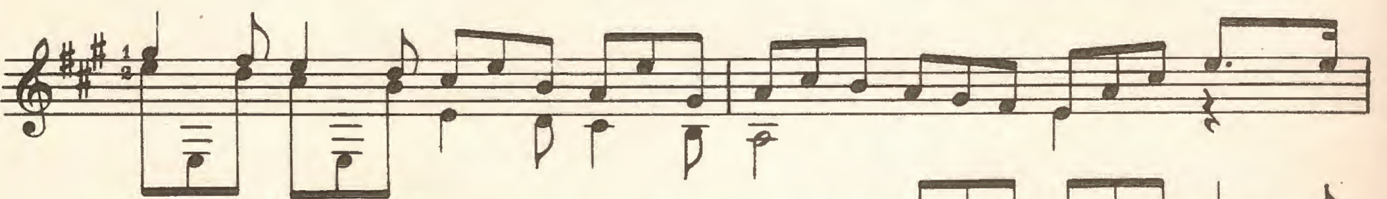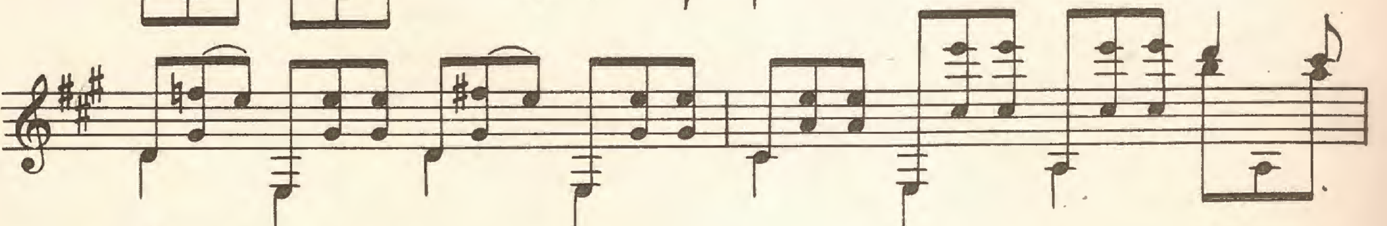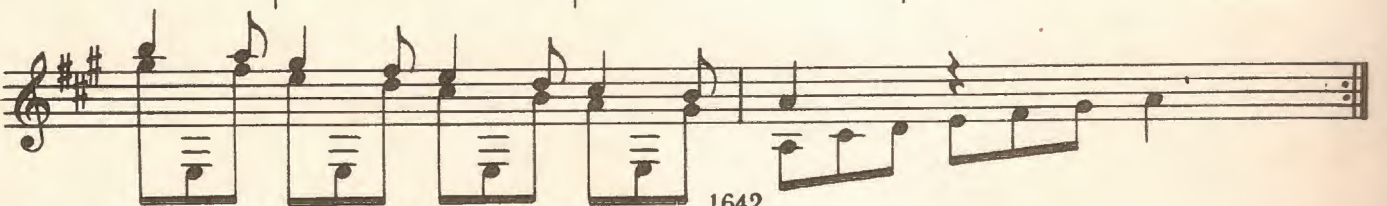

Var. II

Lento

IX

sf *dolce*

Tempo I

IX

mf

IX

f

cresc.

f

ff

45. VALS

p

mf

sf

sf

sf

Var.

mf

IX

f

V

mf

f

dim.

p

cresc.

f

ff

46. PIESA*

Chitara reacordată

IV

p

IV

mf

V

p

p

Fine

Фл. XII cordes

VII V XII

VII XII

f

* Pentru ca să se interpreteze ultimele cinci piese, chitara trebuie reacordată.

1642

Фл.

dim.

D. C. al Fine

47. GALOP

mf

Фл. V

Fine

Фл. XII

Фл. XII

p

Фл. VII

Фл. XII

VII

XII

mf

D. C. al Fine

48. MARŞ

f

VII

ff

Фл. VII

V XII V

Фл.

ff

p

f

f

Fine
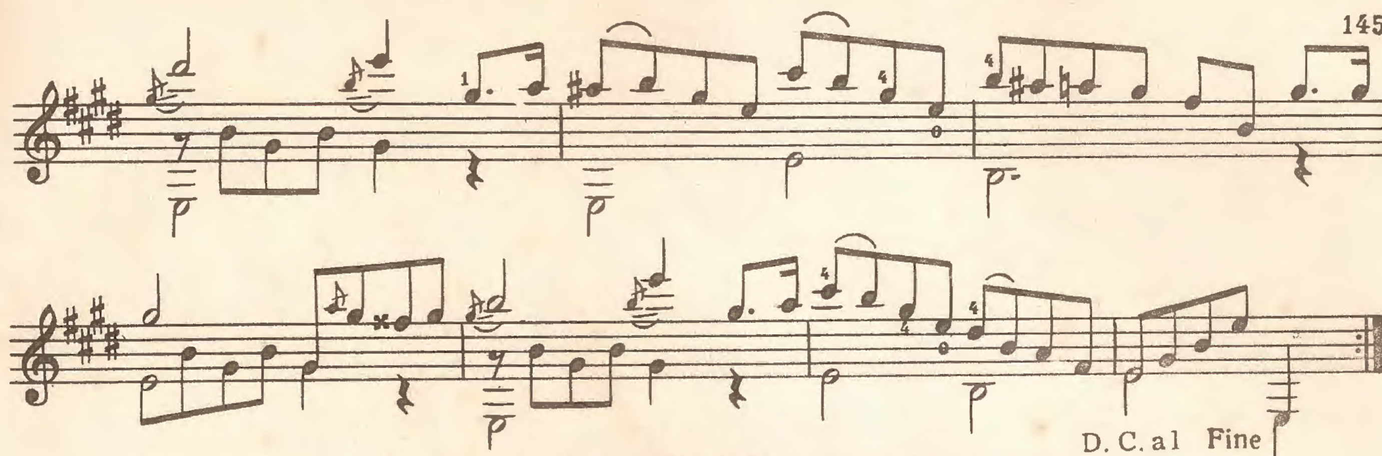
dolce

mf

IV

mf

dolce

Explicarea procedeelor întîlnite în executarea ultimelor două piese.

Friser înseamnă a atinge, a agăţa uşor. Pentru realizarea acestui procedeu, degetele mîinii drepte, în afara degetului mare, trebuie ţinute uşor încovoiate şi apoi, îndreptîndu-le, ele sînt lăsate să cadă unul după altul, pe toate coardele chitarei, fără nici o mişcare a mîinii.

Pouce e degetul mare. Sunetele respective trebuie emise cu degetul mare al mîinii drepte.

Index e degetul arătător. Cu arătătorul mîinii drepte se emit sunetele începînd cu cel al primei coarde, şi, în continuare, spre coarda a şasea — cu o orientare spre partea de jos a rozetei.

Vibration înseamnă vibraţie — procedeu prin care degetele mîinii stîngi sînt lăsate să cadă impetuos pe notele indicate, obţinute astfel fără participarea degetelor de la mîna dreaptă.

Tambour. Cîteva coarde sau toate coardele sînt lovite cu degetul mare al mîinii drepte, destul de puternic, însă fără nici o încordare. Percutarea coardelor trebuie executată în aşa fel încît falangele degetului trebuie să cuprindă, simultan, cîteva sau toate coardele. Sunetul cel mai pregnant se obţine la căluş.

49. VALS

Frise Pouce

Vibr. *mf* Frise Pouce Vibr. Frise Pouce

Frise Pouce Vibr. Frise Pouce

Vibr. Tambour

Vibr. Tambour

1642

1. 2.

Fine

dolce

1. 2.

Pouce Frise Pouce

ff

Pouce Frise Pouce Pouce Frise Pouce

Pouce Frise Pouce Index Pouce

pp

Pouce Index Pouce Pouce Index Pouce

Pouce Index

D. C. al Fine

50. GALOP

f

Frise

Fr.

Fr.

Fr.

mf

Fr.

Fr.

Fr.

p

mf

Fr.

f

Fine

Vibr. Tambour Fr. Fr. Vibr. Tambour Fr.

Fr. Vibr. Tambour Fr Fr.

Фл. XII VII III

Фл.

Fr.

Fr. Fr. Fr.

Фл.

Фл.

D.C al Fine

MATTEO CARCASSI

Despre Matteo Carcassi există foarte puţine informaţii. Se ştie că s-a născut în anul 1792, la Florenţa. Remarcabilele sale lucrări sînt o dovadă că el a avut totuşi o educaţie muzicală. Nu se ştie cu cine a învăţat să cînte la chitară, dar la vîrsta de 30 de ani el a întreprins un turneu la Londra unde s-a bucurat de un mare succes. Între anii 1823 şi 1827 a concertat cu mare răsunet, în diferite oraşe din Germania. În anul 1828 s-a înapoiat în patrie, la Florenţa, unde concertele sale au fost asaltate de public.

Matteo Carcassi a scris un însemnat număr de lucrări dintre care însă puţine au ajuns pînă la noi. Printre ele se remarcă sonate — scrise cu mult gust şi cunoaştere a posibilităţilor instrumentului — rondouri, valsuri, capricii, studii etc.

Matteo Carcassi a fost continuatorul vestitei şcoli de chitară iniţiate de F. Carulli. Concomitent cu neîntrerupta sa activitate concertistică el a desfăşurat şi o susţinută muncă pedagogică, fiind considerat ca un remarcabil profesor, lăsînd în urma sa o metodă pentru chitară alcătuită din trei părţi, precum şi o serie de studii care reprezintă şi în zilele noastre un excelent material pedagogic.

Matteo Carcassi a murit la Paris la 16 ianuarie 1853.

POSTFAȚĂ

Matteo Carcassi și-a scris metoda pentru chitară cu peste o sută de ani în urmă.

În partea introductivă a metodei erau date și unele noțiuni elementare despre teoria muzicii. În prezent, o serie întreagă din noțiunile și din terminologia cuprinse în metodă sînt depășite și multe dintre ele au și ieșit chiar din uz. Astfel, am considerat că nu mai este cazul ca materialul introductiv din metodă să mai fie reprodus întrucît, cei care doresc să studieze teoria elementară a muzicii au la dispoziție manualele de specialitate existente în prezent.

În partea practică din metoda de chitară a lui Carcassi întîlnim o serie întreagă de procedee care, față de actuala tehnică a chitarei, sînt depășite și scoase din uz. Carcassi, de pildă, recomandă ca, pentru stabilitatea mîinii drepte, degetul mic să fie sprijinit pe fața sau tabla de rezonanță a instrumentului. Procedeul acesta este de mult contestat de practică întrucît, într-o astfel de poziție, celelalte degete rămîn aproape anchilozate și imobile. Poziția mîinii drepte, acceptată în prezent, oferă posibilitatea ca toate degetele, inclusiv degetul mic, să se afle deasupra coardelor și, în momentul necesar, să acționeze. Carcassi recomandă ca, în unele cazuri, să fie folosit degetul mare al mîinii stîngi. Acest procedeu este și el depășit și ieșit din uz. Degetul mare servește ca suport al tastierei chitarei. Folosirea degetului mare de la mîna stîngă, în timpul execuției, duce la schimbarea poziției acesteia, fapt care, la rîndul său, provoacă o serie de incomodități, avînd ca rezultat limitarea posibilităților tehnice ale degetelor. Recomandă de asemenea ca chitara să fie acordată pornind de la sunetul bas **LA** întrucît acest sunet bas este omonim cu sunetul **LA** al diapazonului. În prezent, acest mod de acordare a chitarei nu se mai folosește. Chitara trebuie acordată după prima coardă **MI**. În actualele ediții, digitația mîinii drepte este notată cu literele **p** — pentru degetul mare, **i** — pentru arătător, **m** — pentru mijlociu și **a** — pentru inelar. În edițiile ruse, aceleași degete se notează cu litere rusești și cu semnul ↑ pentru degetul mare, **y** — pentru arătător, **c** — pentru mijlociu și *б* pentru inelar. În edițiile actuale, procedeul baré, pozițiile, flageoletele sînt notate într-un fel deosebit.

În metoda lui Carcassi exemplele și piesele muzicale sînt date în ordinea creșterii dificultăților. Compozitorul și profesorul Carcassi le-a scris cu o mare măiestrie, ele reprezentînd o valoare deosebită ca material didactic. Mulți dintre chitariștii amatori și profesioniști, profesori și concertiști, din diferite țări, au studiat după această metodă.

A. IVANOV-KRAMSKOI

CUPRINSUL

Redactor
FLORIA POPESCU

Tehnoredactor
CARMINA CIZER

Bun de tipar 28.03.1980. Coli de tipar: 19

Tiparul executat sub comanda
nr. 1/848
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918".
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România